

Lukas nimeru'po iru'pyn oka Uwapo torupamy

Mo'ko Lukas amykon mo'karon ta'sakarykon nekarity'tory auranano ekari'san. Morokon inimeru'san Jesus womatopo koko o'kapy'san otykon 'wa tyre o'po'toko (Lukas 2). Pa'poro kari'na 'wano me moro iru'pyn oka wairy enepojan mo'ko Lukas. Mo'ko Jesus 'wa u'ku'non kari'na pynary enepojan. Poto me moro aja'sakary pynary enepojan ero kareta (Lukas 6:27-38, 10:25-37).

Ero kareta wota'saka'san

1:1-4 Uwapo torupamy

1:5 - 2:52 Moro Johanes womary moro Jesus womary maro

3:1 - 4:13 Jesus 'wa tamamin a'mory

4:14 - 9:50 Galilea po Jesus emaminary

9:51 - 19:27 Jerusalem 'wa Jesus wytory

19:28 - 23:56 Morokon irokonymbo ro ero nono tu'po Jesus emando'kon kurita

24:1-53 Moro tyromby'po wyino Jesus awomyry

Kareta a'motopo auranano

¹ Pyime terapia kari'na tywe'ku mandon morokon kyra'naine o'kapy'san otykon merory poko, ² mo'karon koromo 'ne enenamonymbo, mo'karon Tamusi auran pyitorykon me tywaije mandon inaron nekarity'san wara ro.

³ Iwena'san ta awu enapa pa'poro iru'pyn me imerory poko we'kui o'wa, tywaiporen jopoto Teofilus. Morokon koromonokonymbo wyinombo ro pa'poro iru'pyn me simengai imerory uwaporo. ⁴ Iwara ro tamyikapore morokon ajemepato'konymbowairy muku'take.

Johanes womary man ekarityry

⁵ Judea po poto 'su jopoto me mo'ko Herodes a'ta, amy Sakarias tatynen Tamusi pokono kynakon. Amy Abia wyinono me kynakon mo'karon Tamusi pokonokon ta'sakarykon maro. Ipyty ety me Elisabet kynakon. A'aron parymbo mo'ko Elisabet kynakon.

⁶ Okororo tamambore kynatokon Tamusi embata. Pa'poro morokon Tamusi wyka'san wararo kynemanjatokon. Mo'karon a'sakarykon amy paio yja'wan o'to yka'pa kynatokon ipokoine.

⁷ I'me'ma kynatokon, Elisabet 'wa tywe'mekary upiry ke. Tytam'pota, tyno'pota terapa kynatokon.

⁸ O'wino me mo'karon Abia wyinonokon ta'sakarykon maro mo'ko Sakarias tamamine kynakon Tamusi pokono me moro Tamusi auty ta. Amykon kurita ro emaminarykon kynakon Tamusi pokonokon me. ⁹ Mo'karon Tamusi pokonokon emerymbo me ro tymeramon tapusikiri emapoty'san i'waine, o'win amy tyra'nanokon ekari'to'me amy amaminano ka'nen me. Moro wara mo'ko Sakarias ekarity'po moro Tamusi auty taka o'mytoto man me, amy Tamusi 'wa tymy tytoporen oty po'ma. ¹⁰ Moro

Tamusi 'wa tymy tytoporen oty po'mary jako ro Sakarias 'wa, pa'poro mo'karon kari'na apyimy Tamusi 'wa kynauranakan kurando.

¹¹ Irombo amy Tamusi apojon wosenepo'po i'wa moro tytoporen oty apo'ny apo'tun wyino. ¹² Ene'po mero, Sakarias we'naranga'po. Poto me imero iwety'ka'po. ¹³ Mo'ko apojonano wyka'po te i'wa: “Kytety'kai koro, Sakarias. Tamusi 'wa awoturupotopombo tota man. Mo'ko apyty Elisabet mynoto me kynaitan. Wokyry'membo me kynonematan. Mo'ko ety me ro Johanes yry o'wa man. ¹⁴ Ajewa'pory kynominotan. Pyime kari'na moro iwoma'po ewa'mata'ton. ¹⁵ Mo'ko ro irombo poto me kynaitan Tamusi embata. Winu anenyry'pa kynaitan. Je'tun pan tanymy anenyry'pa kynaitan. Iwomarymbo ro Tamusi a'kary kynapyitan. ¹⁶ Pyime Israel pajanymbo u'mapotan rapa mo'ko Ijopotorykon Tamusi 'wa. ¹⁷ Inoro uwapo ro kyny'tan mo'ko omuru mo'ko Elia a'karymbo pori'tory ta. Mo'karon uwapoto'san turu'san ewa'porotan rapa mo'karon i'makon poko. Mo'karon typanaja'naramon ypotan rapa tywonumengapore mo'karon tamamboramon wara. Iwara ro amy kari'na apyimy a'nano'tan Tamusi pyitorykon me.”

¹⁸ Irombo Sakarias wyka'po mo'ko apojonano 'wa: “One wara ko moro wara iwairy man suku'tan? Awu irombo tam'po'ko me terapa wa. Ypyty enapa no'po'ko me terapa man.” ¹⁹ Irombo mo'ko apojonano 'wa ejuku'po: “Gabriel awu wa.

Tamusi embata ywaitopo man. Tamusi yjemokyi ajerupato'me, ero iru'pyn oka ekarito'me y'wa o'wa. ²⁰ Epanamako. Aurana'pa maitake. Ajauranary mupitake, yjauran anamyika'pa awe'i'po ke. Morokon otykon wo'kapy'matopo kurita ajauranatake rapa. Morokon otykon kyno'ka'tan moro tywo'kapyrykon man kurita tunda'po mero.”

²¹ Ijako ro mo'karon kari'na apyimy Sakarias momokyry poko kynakon kurando. Moro wara akore'pe Tamusi auty ta iwairy kynenumengapojatokon. ²² Irombo kurandonaka tywepa'ka'po mero, tauranary upijakon terapa i'waine. Irombo i'wa moro Tamusi auty ta amy oty wosenepo'po ukuty'po i'waine. Tainary ke roten terapa kynerupatokon. Tauranary upijakon. ²³ Irombo Tamusi pokono me tamamingepy'ma'po mero ito'po rapa tauty'wa.

²⁴ Morombo pa'po me mo'ko ipyty Elisabet we'i'po mynoto me. Ainatone nuno asenepo'pa iwe'i'po. ²⁵ Ika'po: “Tamusi ro ero wara yjyryi. Kari'na 'wa ypy'i'toporymbo aike'ka nopyi.”

Jesus womary man ekarityry

²⁶ Irombo o'win-to'ima nuno terapa mynoto me Elisabet a'ta, Tamusi 'wa moko apojonano Gabriel emoky'po amy Galilea tano, Nasaret taty-nen aitopo 'wa, ²⁷ amy wokery maro e'ipyn amyija'ko 'wa. Mo'ko amyija'ko taporemynndo terapa kynakon amy Josef taty-nen wokery 'wa. Mo'ko wokery ro amy David parymbo mo'ko kynakon. Mo'ko amyija'ko ety me Maria kynakon. ²⁸ Irombo

auto taka tywo'my'po mero, ero wara mo'ko apojonano wyka'po: “Iru'pa ro rypo man, pa'poro kurano apyinenymbo? Tamusi amaro man!”

²⁹ Maria y'naranga'po te moro auranano 'wa. Iwonumenga'po o'to tauro'po me moro auranano wairy poko. ³⁰ Irombo mo'ko apojonano wyka'po i'wa: “Kytety'kai, Maria. Kurano meporyi Tamusi ekosa. ³¹ Epanamako. Mynoto me maitake. Irombo amy wokry'membo me monematake. Inoro ety me ro Jesus mytake.

³² Poto me kynaitan Tamusi embata. Mo'ko inorombo ro kawono Tamusi ymuru me kynejatota'ton. Mo'ko Kyjopotorykon Tamusi mo'ko itamurumbo David apo'nymbo tu'po kynandy'motan. ³³ Mo'ko Jakob pajanymbo 'wa kynaitan roten poto 'su jopoto me. Inundymary i'maty'pa roten kynaitan.”

³⁴ Irombo Maria wyka'po mo'ko apojonano 'wa: “One wara ko moro no'ka'tan? Wokry maro waty waipo'sa.” ³⁵ Irombo mo'ko apojonano wyka'po i'wa: “Tamusi wyinono a'kanano otu'ponaka kyno'tan. Mo'ko inorombo ro kawono pori'tory ajondotan. Iro ke ro enapa mo'ko kurano mo'ko kynomatan inoro ejatota'ton Tamusi ymuru me. ³⁶ Epanamako! Mo'ko ajomory Elisabet enapa mynoto me man. Wokry'membo me kynonematan, no'po'ko me tywairy se'me. O'win-to'ima nuno terapa mynoto me man mo'ko e'mekapynymbo. ³⁷ I'se Tamusi a'ta irombo pa'poro oty tywo'kapyry taro man.” ³⁸ Irombo Maria wyka'po: “Ero po wa, Tamusi emyijary me.

Oro awyka'po wararo nainen ymaro.” Irombo mo'ko apojonano wyto'po iwyino.

Maria wytory Elisabet etawa

³⁹ Morombo wyino ro Maria awomy'po. Iwonsi'ma'po tytory poko moro wypy 'wa, amy Judea tano aitopo 'wa. ⁴⁰ Iwo'my'po mo'ko Sakarias auty taka. “Iru'pa ro rypo man?” ika'po Elisabet 'wa. ⁴¹ Mo'ko Maria auran eta'po mero Elisabet 'wa, mo'ko uwembo tano pitani wesakama'po. Irombo Tamusi a'kary 'wa Elisabet apo'i'po. ⁴² Mo'ja imero Elisabet wyka'po: “Tykuranondo mana pa'poro worryijan ko'po! Tykuranondo man mo'ko ajuwembo tano pitani! ⁴³ Noky ko awu wan mo'ko Yjopotory sano wo'to'me yjetawa? ⁴⁴ Moro ajauran etary akono mero irombo y'wa, mo'se pitani ewa'pory imero nesakamai yjuwembo ta. ⁴⁵ Mo'ko worryi morokon ty'wa Tamusi nekari'po'san otykon wo'kapy'mary man amyikanon inoro sara'me 'ne kynaitan.”

⁴⁶ Irombo Maria wyka'po:

“Yturu'po poto me Tamusi ety awonganon. ⁴⁷ Yja'kary tawa'pore man mo'ko Yjepano'nen Tamusi poko. ⁴⁸ Po'po tamyijary wairy kotanory tone i'wa man. Erombo wyino Tamusi newa'porory me yjejatota'ton pa'poro mo'karon eromenokon kari'na, mo'karon airenokon enapa. ⁴⁹ Mo'ko typori'token 'wa potonon otykon tyka'se man y'wano me. Kurano me 'ne ety man. ⁵⁰ Mo'karon tynendonamon kotanory enetan mo'karon

eromenokon kari'na ra'na, mo'karon airenokon ra'na enapa. ⁵¹ Apory tywepori'toma man. Mo'karon kynaijaton 'ne inaron taripa'po i'wa mandon aseke iwonumengarykon 'wa. ⁵² Typori'tokamon tamapo i'wa mandon apo'nykon wyino. Po'po aitonon tawonga i'wa mandon. ⁵³ Kumytonon 'wa iru'pyngon otykon tyje i'wa man. Typyratakamon ainary'pa tymoma i'wa mandon. ⁵⁴⁻⁵⁵ Typyitory Israel tapano'se i'wa man. Abraham kotanory tone i'wa man. Aikepy'pa roten mo'karon ipajanyombo kotanory enejan, kytangonymbo 'wa tyka'po wararo.”

⁵⁶ Oruwa nuno iwairy taro Maria we'i'po Elisabet ekosa. Irombo mero ito'po rapa tauty 'wa.

Johanes womary

⁵⁷ Irombo te Elisabet wonematopo kurita tunda'po. Wokyry'membo me iwonema'po. ⁵⁸ Irombo one wara Tamusi 'wa poto me imero ikotanory ene'po ekary eta'po mo'karon emamyry a'sakarykon 'wa, mo'karon omorykon 'wa enapa. Tawa'pore imero kynatokon imaro.

⁵⁹ Irombo moro iju'ruwa-to'imanory kurita iwopy'san mo'ko oma'senan y'kotory ene. Mo'ko ijumy Sakarias ety ta rypo yry 'se kynatokon. ⁶⁰ Mo'ko isano wyka'po te: “Uwa, Johanes te ety me kynaitan.” ⁶¹ Irombo ika'san i'wa: “Amy paio ajomory ety te moro wara e'i'pa man.” ⁶² Irombo

1:52 Job 5:11, 12:19

1:54-55 Genesis 17:7

1:59 Levitikus

12:3

ijumy 'wa tainarykon ke iwoturupo'san one wara mo'ko tymuru ety yry 'se iwairy poko. ⁶³ Irombo amy paranga'membo poko iwoturupo'po. Moro tu'po 'Johanes ety me man' mero'po i'wa. Pa'poro imero enuta'san. ⁶⁴ Irombo te o'win wytory tauranary taro rapa iwe'i'po. Iru'pa rapa inuru we'i'po. Aurana'po rapa. Moro jako ro Tamusi ety awonga'po i'wa.

⁶⁵ Irombo anari wopy'po pa'poro mo'karon emamyrykon a'sakarykon tu'ponaka. Pa'poro morokon wo'kapy'san ekary wotaripapy'po pa'poro morokon Judea ponokon wypy wararo. ⁶⁶ Pa'poro moro oka etanamonymbo 'wa tyturu'san ta apo'i'po. Ika'san: "Oty me ko iro ke mo'se pitani naitan?" Tamusi ainary irombo kynepano'sakon.

⁶⁷ Irombo mo'ko ijumy Sakarias apo'i'po Tamusi a'kary 'wa. Tamusi a'kary 'wa auranano'po'po Tamusi auran uku'ponen me. Ika'po:

⁶⁸ "Tykuranondo man mo'karon Israel pajanyombo Jopotory Tamusi. Mo'karon tpyitorykon apyimy tatawa i'wa man. Yja'wan wyino ikato'kon tyka'se i'wa man. ⁶⁹ Amy pari'pyn kaijomato'kon tyje i'wa man mo'ko tpyitory David auty ta, ⁷⁰ mo'karon penatonon kurangon tauran uku'ponamonymbo wyka'san wararo. ⁷¹ Kaijomato'kon tyka'se i'wa man kyjenono'namon wyino, pa'poro mo'karon kanerykon 'se'non wyino enapa. ⁷² Mo'karon kytangonymbo kotanory tone i'wa man. Moro tykatopombo poko

ituwarengepy'pa tywairy tanepo i'wa man.
⁷³ Mo'ko kytangon Abraham 'wa irombo toty ejatory ta takari'sembo me Tamusi 'wa man ⁷⁴ moro ky'waine enari'ma toty awongapory man ty'wa, kyjenono'namon ainary wyino kypina'san mero.
⁷⁵ Kyrombyrykon 'wa ro moro ky'waine typynary man, moro tamamboramon me kywairykon man tyjembo me i'wa man.
⁷⁶ Amoro te, koki, mo'ko inorombo ro kawono auran uku'ponen me ajejatota'ton. Jopoto uwapo my'take emary ka'se.
⁷⁷ Mo'karon ipyitorykon memepatake morokon ija'wanykonyombo kary man poko Tamusi 'wa, uta'no wyino unendo'ko'me.
⁷⁸ Kotano enejan mo'ko tyturu'poporen kytamusirykon. Iro ke ro kapu wyino aweinano kynota katawaine karukuri wara. ⁷⁹ Mo'karon ewa'rummy ta romo'no nendonamon aweipatan. Sapatoro moro sara'me amano emary taka kynarota'ton.”

⁸⁰ Mo'ko pitani wetuwaro'ma'po te. Tamusi a'kary 'wa ipori'toma'po. Morokon ipono'non wo'i ta kynemanjakon mo'karon Israel pajanyombo 'wa tywosenepotopo kurita 'wa ro.

2

Jesus womary

¹ Moro jako ro mo'ko Rome pono jopoto Augustus 'wa tauranyombo aripa'po'po pa'poro

mo'karon tynundymary tanokon wytoto'me totykon meropo. ² Sirie po jopoto me Kuirinius a'ta, koromo mo'karon kari'na etykon merory moro kynakon. ³ Pa'poro kari'na wyto'san tytangonymbo waito'kon 'wa totykon meropo.

⁴ Josef wonuku'po enapa moro Galilea tano aitopo Nasaret wyino, moro Judea 'wa, moro Betlehem tatynen David womatopombo 'wa. David parymbo me ro irombo Josef kynakon. ⁵ Mo'ko typyty man Maria maro ito'po toty meropo. Maria mynoto me kynakon. ⁶ Irombo moro Betlehem po a'taine ro, Maria nunorymbo y'maty'po. ⁷ Wokyry'membo me iwonema'po. Koromo iwe'mekatopo mo'ko kynakon. Kamisa ke inopondo'po i'wa. Irombo amy tonomy wendametopo taka enaryka'po i'wa. Iwo'ny'to'kon man waty kynakon kawo moro iwaito'kon auto ta.

Mo'karon kapara enenamon

⁸ Moro aitopo wyino tyse waty amykon kapara enenamon kynatokon. Wo'i ta mo'karon tokykon erandory emangatokon.

⁹ Irombo amy Tamusi apojon wopy'po i'waine. Tamusi kuranory 'wa aweipa'san imero. Poto me imero iwety'ka'san. ¹⁰ Irombo mo'ko apojo-nano wyka'po i'waine: “Kytety'katon! Epanam-atoko! Amy iru'pyn oka ekari'se wopyi o'waine, pa'poro mo'karon aja'sakarykon ewa'poroto'man me. ¹¹ Ero kurita irombo moro David wait-opombo po mo'ko Ajepano'namon man tywoma man. Mo'ko ro, Mesias me aitoto Jopoto mo'ko

man. ¹² Ero poko ro muku'ta'ton inoro me iwairy: Amy pitani'membo mepota'ton tapapo amy tonomy wendametopo ta, tynopondo'ma kamisa ke.” ¹³ Irombo typo roten mo'ko apojo-nano ekosa amy kapu tanokon apojonano apyimy wosenepo'po. Ero wara Tamusi ety awongatokon: ¹⁴ “Kurano nainen Tamusi 'wa kapukon ta. Nono tu'po Tamusi nipynarykon 'wa sara'man amano nainen.”

¹⁵ Irombo kapu taka rapa mo'karon apojo-nano wyto'san mero, ase'wa mo'karon kapara enenamon wyka'san: “Ka'makon iro ke Betle-hem 'wa, moro o'kapy'po oty ene, moro Tamusi nekaropo'po oty ene.” ¹⁶ Tonsine imero ito'san. Irombo Maria, Josef epory'san i'waine. Mo'ko pitani'membo tapapo kynakon amy tonomy wendametopo ta. ¹⁷ Ene'po mero ty'waine, mo'ko pitani poko tyneta'san auranano ekaro'po i'waine. ¹⁸ Pa'poro mo'karon kapara enenamon nekarory etanamon enuta'san imero.

¹⁹ Maria 'wa te pa'poro morokon otykon kura'ma'san tyturu'po ta. Ipoko tywonumengary ko'mangapo'sakon. ²⁰ Irombo mo'karon kapara enenamon werama'san rapa. Tamusi ety awonga'po i'waine pa'poro morokon tyneta'san, tynene'san otykon epory'san ke ty'waine moro tyneta'sanyombo oka wararo.

Jesus y'kotory

²¹ Irombo, oruwa-to'ima kurita mo'ko pitani we'i'po mero, i'koto'po i'waine. Moro jako ro ety me Jesus yry'po enapa i'waine, mo'ko apojonano wykatopombo wararo mynoto me mo'ko isano

wairy uwaporo. ²² Moro Moses kareтары tano omenano mero'po wararo tywekorokamama'san mero, Jesus aro'po i'waine Jerusalem 'wa Tamusi po'ponaka aro. ²³ Ero wara irombo moro amy Tamusi nimeropo'po omenano tymero man: Pa'poro mo'ko koromo 'ne tysano uwembo wyino omatoto wokryry'membo kynaitan Tamusi 'wano me.

²⁴ Moro jako enapa amy tywo me Tamusi 'wa tymy aro kyny'satokon moro Tamusi nimeropo'po omenano wykary wararo: Oko tukuruwe, oko akukuwa'makon pai.

²⁵ Irombo te amy wokryry kynakon Jerusalem po, amy Simeon tatynen. Mo'ko wokryry tamambore kynakon. Tamusi poko ituwarengepy'pa roten kynemanjakon. Tamusi 'wa Israel kotanory enery man momo'sakon. Tamusi a'kary itu'po kynakon. ²⁶ Tamusi a'kary 'wa ro tuku'po kynakon i'wa iromby'pa iwairy man, mo'ko Tamusi nyry'po Mesias enery uwaporo.

²⁷ Mo'ko wokryry aro'po ro mo'ko Tamusi a'kary 'wa moro Tamusi auty taka. Irombo Jesus a'myka'po mero isano 'wa ijumy maro, moro omenano mero'po wararo tywaito'ko'me imaro, ²⁸ anumy'po enapa mo'ko Simeon 'wa tapoponaka. Irombo Tamusi ety awonga'po i'wa imero. ²⁹ Ika'po:

“Erome te sara'me apyitory maropoja moro awyka'pombo wararo. ³⁰ Yjenuru mo'ko

2:21 Levitikus 12:3, Lukas 1:31 **2:22** Levitikus 12:6-8 **2:23** Exodus 13:2,12

o'wa uta'no wyino kari'na unendopo pitani enei, ³¹ mo'ko anyry'po pa'poro kari'na nenery man me. ³² Mo'karon ajukuty'non kari'na 'wano me kynaweitatan, tynukuty'torykon otykon eneto'me i'waine. Mo'karon Israel pajanyambo ety awongatan.”

³³ Moro wara Jesus poko Simeon wyka'po 'wa ijumy, isano enutano'po'san.

³⁴ Irombo Simeon 'wa ikuranondo'san. Mo'ko isano Maria 'wa te ika'po: “Epanamako! Mo'se pitani poko ro pyimano Israel pajanyambo emapota'ton Tamusi. Pyime enapa amykon awongapota'ton i'wa. Kapu tanokon otykon enepotan mo'se pitani. Pyime kari'na ato'ke te kynaitan. ³⁵ Amoro, aturu'po ta supara je'tun kyny'tan. Pyimano kari'na wonumengary wepa'kary te man ituru'san wyino.”

³⁶ Moro jako 'ne amy Tamusi auran uku'ponen Ana tatynen worryi kynakon moro po. Mo'ko Aser parymbo Fanuel emyiry mo'ko kynakon. No'po'ko me terapa imero kynakon. Amyija'ko me noro ta'ta oko-to'ima siriko tyinone tywajjembo me kynakon. ³⁷ Moro pa'po me te ino'ma iwaitopombo kynakon okupa'en-kari'na itu'ponaka okupa'en siriko iwairy taro terapa. Omima'pa iwaitopombo kynakon moro Tamusi auty wyino. Koko, kura wararo Tamusi ety awongatopombo i'wa kynakon. Iwonematopombo kynakon. Tamusi 'wa auranatopombo kynakon. ³⁸ Mo'ko wopy'po ro aporitonakaine. Irombo Tamusi ety awonga'po

i'wa. Irombo mo'ko oma'senan poko pa'poro mo'karon yja'wan wyino Jerusalem ymbokary momo'namon erupakon.

³⁹ Irombo pa'poro moro Tamusi nimeropo'po omenano wararo tywe'i'ma'san mero, iwerama'san rapa Galilea 'wa, moro tywaito'kon Nasaret 'wa. ⁴⁰ Mo'ko pitani te kyne-tuwaro'makon. Aseme noro tywonumengapore kynaijakon. Tamusi kuranory imaro kynakon.

Jesus wairy rapa moro Tamusi auty ta

⁴¹ Siriko wararo mo'ko Jesus sano wytotopombo kynakon ijumy maro Jerusalem 'wa, mo'ko eratonomapotopombo onory ewa'ma. ⁴² Irombo ainapatoro itu'ponaka oko siriko Jesus we'i'po mero, tamerykonyombo mero Jerusalem 'wa iwonuku'san rapa mo'ko eratonomapotopombo onory ewa'ma. ⁴³ Ewa'ma'ma'po mero, tyweramarykon a'mo'po i'waine rapa. Mo'ko myre'ko'ko Jesus wainopo'po te Jerusalem po mo'ko tyjumy, tysano nukuty'tory me. ⁴⁴ Mo'karon tytorykon a'sakarykon maro te kynekano'satokon ijumy, isano. Iro ke ro o'win kurita tyto'san mero, upi ito'san mo'karon tomorykon ra'naka, mo'karon tynukutyrykon ra'naka enapa. ⁴⁵ Anepory'pa tywe'i'san mero te, upi iwerama'san rapa Jerusalem 'wa.

⁴⁶ Oruwa kurita iwe'i'san upiry poko. Irombo epory'po i'waine moro Tamusi auty ta. Mo'karon amepanamon ra'na tandy'po kynakon. I'waine kynepanamakon. Kynoturupojakon enapa

i'waine otykon poko. ⁴⁷ Pa'poro mo'karon i'wa epanamatonton enumengapojakon imero moro tupu'pone iwairy, moro i'wa ejukurukon enapa. ⁴⁸ Ene'po mero, poto me imero mo'ko ijumy, isano enuta'san. Irombo mo'ko isano wyka'po I'wa: “Koki, o'tono'me ko ero wara na'na poko me'i? Tanariry ta na'na ajupiry aropoty, awu ajumy maro!” ⁴⁹ Irombo ika'po i'waine: “O'tono'me ko kupiton? Papa auty ta ywairy man anukuty'pa ka'tu maiton?” ⁵⁰ O'to paio te ikary anukuty'pa kynatokon ty'waine.

⁵¹ Irombo iwo'pema'po imaroine Nasaret 'wa. Pa'poro o'to ikato'kon 'wa kynepanamakon. Mo'ko isano te pa'poro morokon otykon apyijakon tyturu'po ta. ⁵² Mo'ko Jesus te kynetuwaro'makon. Aseme noro tywonumengapore, typyne kynaijakon Tamusi embata, mo'karon kari'na embata enapa.

3

Johanes 'wa tamamin a'mory

¹ Atone'pu siriko terapa Rome pono jopoto me Tiberius a'ta, Judea pono jopoto me Pontius Pilatus a'ta, Galilea pono jopoto me Herodes a'ta, Iturea pono jopoto me, Trakonitis pono jopoto me enapa mo'ko ipiry Filipus a'ta, Abilene pono jopoto me Lysanias a'ta, ² mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon me Anas a'ta mo'ko Kajafas maro, Tamusi 'wa mo'ko Sakarias ymuru Johanes auramba'po moro iponomyn wo'i ta.

2:52 1 Samuel 2:26, Spreuken 3:4 **3:1** Mateus 3:1-12, Markus 1:1-8, Johanes 1:19-28

³ Irombo Johannes wytopoty'po pa'poro moro Jordan pato, ero ekarory ta: “Ajemamyrykon u'matoko! Asetykapotoko! Irombo Tamusi oja'wanykonymbo katan.” ⁴ Mo'ko Tamusi auran uku'ponenymbo Jesaja wykato'konymbo mero'san wara iwe'i'po:

Moro iponomyn wo'i ta amy ko'tatoto auran kynotanon: “Mo'ko Jopoto emary ika'toko. Sapatoro morokon emary ytoko. ⁵ Pa'poro morokon nono ansikyry a'no'kata'ton. Pa'poro wypy, pa'poro nono unsikyry kata'ton. Morokon oma wotu'mapotyry sapatoro kynaitan. Morokon oma taratarary kaperota'ton.

⁶ Irombo pa'poro kari'na moro Tamusi 'wa uta'no wyino tunendo'kon eneta'ton.”

⁷ Mo'karon kari'na apyimykon kynosatokon i'wa asetykapo. Mo'karon 'wa ro ikatopombo kynakon: “Yja'wangonymbo 'ne roten, noky ko moro o'toto Tamusi erekuru wyino awetuwarikarykon man ekano'poi o'waine?

⁸ Ajemamyrykon u'ma'po enepotoko. Aturu'san ta te kykaton: ‘Abraham na'na tamurumbo me man.’ Wykaje irombo o'waine: Tamusi erokon topu kapyry taro man Abraham pajanyombo me.

⁹ Moro wywy tyje terapia man moro wewe undy po. Pa'poro epepo'non wewe akotory kynaitan. Wa'to taka ipapyry kynaitan.”

¹⁰ Irombo mo'karon kari'na apyimykon woturupo'san Johannes 'wa: “O'to ko iro ke na'na naitan?” ¹¹ Irombo ero wara Johannes 'wa ejuku'san:

3:4 Jesaja 40:3-5 (LXX) **3:7** Mateus 12:34, 23:33 **3:8** Johannes 8:33 **3:9** Mateus 7:19

“Mo'ko oko tywo'mynen o'win amy tywo'my ynen mo'ko iwo'mymyn 'wa. Mo'ko pyime tarepanen arepa amy ynen mo'ko erepamyn 'wa.”

¹² Mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon wopy'san enapa asetykapo i'wa. Mo'karon wyka'san ro i'wa: “Ameapanen, o'to ko na'na naitan?” ¹³ Irombo Johanes wyka'po i'waine: “Moro anamo'ikyrykon man pyrata ko'po kysamo'i'ton.”

¹⁴ Warinu pokonokon woturupo'san ro rypo i'wa: “Na'na rapa iro ke, o'to ko na'na naitan?” Irombo ika'po i'waine: “Pyrata poko kari'na ky-sainakerengaton. Typo roten kari'na kysemen-doton, ipyratary apyito'me o'waine. Tawa'pore aitoko moro ajemamingon epety poko.”

¹⁵ Mo'karon kari'na te mo'ko Mesias momo'satokon. Tyturu'san ta kynonumen-gatokon inoro me pai mo'ko Johanes wairy poko. ¹⁶ Irombo Johanes wyka'po pa'poro i'waine: “Awu tuna ke katykaton. Mo'ko yko'po pana'pe man inoro te kyno'san. Isapatory etandy ymbokary paio supija. Mo'ko ro Tamusi a'kary ke ajetykata'ton, wa'to ke enapa.

¹⁷ Moro aresi pombokatopo aina terapia man. Irombo moro aresi werikatopo a'metan. Irombo moro aresi kura'matan moro ikura'matopo auto ta. Morokon iweriryombo koro'katan te e'wutypyn roten wa'to ke.”

¹⁸ Pyime noro e'mapotyrykon ta moro iru'pyn oka ekari'sakon mo'karon kari'na 'wa. ¹⁹ Irombo te mo'ko poto 'su jopoto Herodes e'mapoty'po i'wa,

mo'ko imo'wusary Herodias poko. Pa'poro morokon inikapy'san yja'wangan otykon poko enapa Herodes e'mapoty'po i'wa. ²⁰ Itaka ro mo'ko Johanes aru'kapo'po i'wa moro yja'wangan kari'na aru'katopo taka.

Jesus wosetykapory

²¹ Johanes 'wa paporo mo'karon kari'na etykary jako noro te, Jesus etyka'po enapa. Irombo Tamusi 'wa auranary jako moro kapu wendaka'po. ²² Mo'ko Tamusi a'kary wony'to'po itu'ponaka amy akukuwa eneke. Irombo kapu wyino amy auranano wota'po: “Nipynen ymuru amoro mana. Yturu'po ewa'pory me ro mana.”

Jesus tangon etykon

²³ Jesus 'wa tamamin a'mory jako, o'win-kari'na itu'ponaka ainapatoro siriko iwairy taro kynakon. Mo'karon kari'na kynyjatokon mo'ko Josef ymuru me.

Josef Eli ymuru me tywaije man,

²⁴ Eli Matat ymuru me tywaije man,

Matat Levi ymuru me tywaije man,

Levi Melki ymuru me tywaije man,

Melki Janai ymuru me tywaije man,

Janai Josef ymuru me tywaije man,

²⁵ Josef Matatias ymuru me tywaije man,

Matatias Amos ymuru me tywaije man,

Amos Na'um, Na'um Hesli ymuru me tywaije man,

Hesli Nagai ymuru me tywaije man,

3:19 Mateus 14:3-4, Markus 6:17-18 **3:21** Mateus 3:13-17,
 Markus 1:9-11 **3:22** Genesis 22:2, Ware 2:7, Jesaja 42:1, Mateus
 3:17, Markus 1:11, Lukas 9:35 **3:23** Mateus 1:1-17

26 Nagai Ma'at ymuru me tywaije man,
Ma'at Matatias ymuru me tywaije man,
Matatias Seme'in ymuru me tywaije man,
Seme'in Josek ymuru me tywaije man,
Josek Joda ymuru me tywaije man,
27 Joda Joanan ymuru me tywaije man,
Joanan Resa ymuru me tywaije man,
Resa Serubabel ymuru me tywaije man,
Serubabel Sealtiel ymuru me tywaije man,
Sealtiel Neri ymuru me tywaije man,
28 Neri Melki ymuru me tywaije man,
Melki Adi ymuru me tywaije man,
Adi Kosam ymuru me tywaije man,
Kosam Elmadan ymuru me tywaije man,
Elmadan Er ymuru me tywaije man,
29 Er Josua ymuru me tywaije man,
Josua Elieser ymuru me tywaije man,
Elieser Jorim ymuru me tywaije man,
Jorim Matat ymuru me tywaije man,
Matat Levi ymuru me tywaije man,
30 Levi Simeon ymuru me tywaije man,
Simeon Juda ymuru me tywaije man,
Juda Josef ymuru me tywaije man,
Josef Jonan ymuru me tywaije man,
Jonan Eljakim ymuru me tywaije man,
31 Eljakim Melea ymuru me tywaije man,
Melea Mena ymuru me tywaije man,
Mena Matata ymuru me tywaije man,
Matata Natan ymuru me tywaije man,
Natan David ymuru me tywaije man,
David Isai ymuru me tywaije man,
32 Isai Obed ymuru me tywaije man,
Obed Boas ymuru me tywaije man,

Boas Salmon ymuru me tywaije man,
Salmon Nakson ymuru me tywaije man,
³³ Nakson Aminadab ymuru me tywaije man,
Aminadab Admin ymuru me tywaije man,
Admin Arni ymuru me tywaije man,
Arni Hesron ymuru me tywaije man,
Hesron Peres ymuru me tywaije man,
Peres Juda ymuru me tywaije man,
³⁴ Juda Jakob ymuru me tywaije man,
Jakob Isak ymuru me tywaije man,
Isak Abraham ymuru me tywaije man,
Abraham Tera ymuru me tywaije man,
Tera Nahor ymuru me tywaije man,
³⁵ Nahor Serug ymuru me tywaije man,
Serug Re'u ymuru me tywaije man,
Re'u Peleg ymuru me tywaije man,
Peleg Eber ymuru me tywaije man,
Eber Sela ymuru me tywaije man,
³⁶ Sela Kenan ymuru me tywaije man,
Kenan Arpaksad ymuru me tywaije man,
Arpaksad Sem ymuru me tywaije man,
Sem Noe ymuru me tywaije man,
Noe Lamek ymuru me tywaije man,
³⁷ Lamek Metusale ymuru me tywaije man,
Metusale Henok ymuru me tywaije man,
Henok Jered ymuru me tywaije man,
Jered Mahalalel ymuru me tywaije man,
Mahalalel Kenan ymuru me tywaije man,
³⁸ Kenan Enos ymuru me tywaije man,
Enos Set ymuru me tywaije man,
Set Adam ymuru me tywaije man,
Adam Tamusi ymuru me tywaije man.

4

Jesus u'kuru moro iponomyn wo'i ta

¹ Tamusi a'kary 'wa tapyije Jesus werama'po moro Jordan wyino. Moro jako ro Tamusi a'kary pori'tory ta itopoty'po moro iponomyn wo'i ta.

² Oko-kari'na kurita moro po iwe'i'po, mo'ko ewa'rummy tamuru 'wa tu'kuru ta. Morokon kurita endame'pa pairo iwe'i'po. Moro pa'po me te ikumyry'po. ³ Irombo mo'ko ewa'rummy tamuru wyka'po I'wa: "Tamusi ymuru me ro aja'ta iro ke, ero topu 'wa ajauranako iwonurimato'me perere me." ⁴ Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Tymero man: Perere poko roten kari'na emamy'pa kynaitan."

⁵ Irombo Jesus aro'po i'wa kawonaka. Ko'i roten imero pa'poro ero nono tu'ponokon potonon jopotokon nundymary enepo'san i'wa Jesus 'wa.

⁶ Irombo mo'ko ewa'rummy tamuru wyka'po I'wa: "Pa'poro erokon potonon aito'kon morokon iku-ranorykon maro ro ajainaka sytake. Erokon irombo yjainaka tyje man. Ynisanorymbo 'wa ro yry yjaina man. ⁷ Iro ke ko'wu tokuna'po yjety awonga'poto o'wa, pa'poro ajotyry me kynaitan."

⁸ Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Ero wara tymero man: Ajopotory Tamusi po'ponaka roten mokunamatake. Mo'ko ety roten mawongatake."

⁹ Irombo Jerusalem 'wa Jesus aro'po i'wa. Moro Tamusi auty retyry esipiry tu'ponaka yry'po i'wa. Irombo ika'po I'wa: "Tamusi ymuru me ro aja'ta,

4:1 Mateus 4:1-11, Markus 1:12-13

4:4 Deuteronomium 8:3

4:8 Deuteronomium 6:13

ata'porongo ero wyino po'ponaka. ¹⁰ Tymero irombo man:
 Tamusi tapojongon emo'tan ajaijomato'me i'waine. ¹¹ Awomarymbo apyita'ton, apupuru aniwo'pa awaito'me topu pona.”

¹² Irombo Jesus 'wa ejuku'po: “Moro Tamusi kareтары kynganon:
 Mo'ko Ajopotory Tamusi anu'ku'pa maitake.”

¹³ Irombo Jesus u'ku'ma'po mero ty'wa, inonda'po 'non mo'ko ewa'rummy tamuru 'wa.

Nasaret po Jesus urumenary

¹⁴ Irombo Tamusi a'kary pori'tory ta Jesus werama'po rapa Galilea 'wa. Moro po ro pa'poro wararo ekary wota'po. ¹⁵ Emepato'konymbbo i'wa kynakon morokon iwota'nano'to'kon autokon ta. Pa'poro mo'karon auran etanamon 'wa ety awongatopombo kynakon. ¹⁶ Irombo moro Nasaret, moro tywetuwaro'matopombo 'wa itunda'po. Irombo tamerymbo me ro moro otare'matopo kurita ito'po moro Simosu wota'nano'to'kon auto taka. Irombo awomy'po moro Tamusi kareтары erupato'me. ¹⁷ Mo'ko Tamusi auran uku'ponenymbbo Jesaja auranymbbo mero'po kareta yry'po i'waine ainaka. Irombo moro kareta karanga'po i'wa. Ero mero'po epory'po i'wa:

¹⁸ Tamusi a'kary ytu'po man. Irokero Tamusi 'wa tapyije wa mo'karon oty'non 'wa

amy iru'pyn oka ekari'nen me. Tamusi 'wa tapojoma wa mo'karon imy'san 'wa imbokarykon man ekari'to'me, mo'karon enu'non 'wa enutarykon man ekari'to'me, sara'man amano taka mo'karon ikota'ma'san yto'me, ¹⁹ moro Tamusi 'wa tykuranory enepotopo siriko ekaroto'me enapa.

²⁰ Ero erupa'ma'po mero ty'wa, moro kareta amemy'po rapa i'wa. Yry'po rapa i'wa mo'ko pyitonano 'wa. Irombo iwotandy'mo'po.

²¹ Pa'poro moro Simosu wota'nano'to'kon auto tano onunano kyno'po'sakon i'wa. Irombo ko'wu Jesus wyka'po i'waine: "Erome ro moro aneta'san ynerupa'po kyno'ka'san." ²² Irombo pa'poro mo'karon epanamatonton 'wa iporo moro auran wairy ekarity'po. Moro auran kuranory 'wa imero pototo me enutano'po'san. Irombo ika'san: "Mo'ko Josef ymuru kapyn mo'se nan?"

²³ Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Ero kari'na wykatopo pa'me ro awykarykon man suku'sa y'wa: 'Apino'nen, aseke opino'ko! Pa'poro morokon na'na neta'san Kafaraum po anikapy'san otykon ero awomatopombo po enapa ika'ko.' "

²⁴ Ika'po te: "Ita'ro pore, amy paio Tamusi auran uku'ponen isano'pambo man moro tywetuwaro'matopombo aitopo po. ²⁵ Yjauran irombo amyikatoko. Elia jako pyime inongepy'san tywaje mandon mo'ko Israel pajanyambo ra'na. Moro jako ro oruwa siriko itu'ponaka o'win-

to'ima nuno moro kapu tatapuje tywaije man. Pa'poro ero nono tu'po poto 'su kumyno tywaije man. ²⁶ Ise'me te Elia anemoky'pa Tamusi tywaije man amy paio 'wa. Amy Sarefat pono inongepy'po 'wa roten Tamusi 'wa tomo'se tywaije man, moro aitopo Sidon wyinonaka. ²⁷ Mo'ko Tamusi auran uku'ponenymbo Elisa jako ko'wu pyime areky pangon tywaije mandon mo'ko Israel pajanyombo ra'na. Amy paio te ikura'ma'pa tywaije man. Mo'ko Sirie pono Na'aman roten iru'pa rapa tyje tywaije man.”

²⁸ Moro wara ikary eta'po mero ty'waine, pa'poro moro Simosu wota'nano'tokon auto tanokon wore'ko'san imero. ²⁹ Awomy'san. Irombo imoma'po i'waine moro tywaito'kon wyino. Moro tywaito'kon apo'ny wypy eme'tairy 'wa ro aro'po i'waine, po'ponaka emato'me. ³⁰ Ira'naine ro te Jesus wyto'po moro wyino.

Jesus 'wa ewa'rumy momary

³¹ Irombo moro Galilea tano aitopo Kafaraum 'wa iwo'pema'po. Moro po ro emepa'san i'wa morokon otare'mato'kon kurita. ³² Morokon i'wa emepato'kon 'wa imero poto me enutano'po'san, amy poto 'su jopoto wara imero auranary ke.

³³ Moro Simosu wota'nano'to'kon auto ta ro amy yja'wan akywano pan wokyry kynakon. Mo'ko ko'ta'po ro mo'ja imero: ³⁴ “O'tono'me 'ne ko na'na poko man, se, Nasaret pono? Na'na uta'ka ka'tu mopyi? Suku'sa noky me awairy. Amoro 'ne ro mo'ko Tamusi wyinono me mana!” ³⁵ Irombo

apo'tun pe Jesus 'wa e'ma'po: “Ity'me aiko! Epa'kako mo'ko wyino!” Irombo owarira'naka imero mo'ko yja'wan 'wa mo'ko wokyry ema'po. Irombo iwepa'ka'po iwyino. Amy o'to paio anyry'pa iwe'i'po.

³⁶ Pa'poro kari'na we'naranga'san. Ase'wa ika'san: “Otypan auranano ko moro nan? Jopoto wara kore imero mo'karon yja'wangan akywano poko napo'tunapo'sa, ran! Irombo kore nepa'katon, ran!” ³⁷ Irombo moro inikapy'po ekary wotaripapy'po pa'poro morokon moro ponokon aito'kon wararo.

Jesus 'wa je'tun pangon kura'mary

³⁸ Irombo Jesus awomy'po moro Simosu wota'nano'to'kon wyino. Simon auty 'wa ito'po. Mo'ko Simon y'menoty je'tun pan komyinano pe kynakon. Iwoturupo'san i'wa epano'to'me.

³⁹ Irombo eponaka Jesus wonsuma'po. Moro komyinanombo e'ma'po i'wa. Irombo moro komyinanombo wyto'po iwyino. O'win wutory mo'ko woryi awomy'po. Upa'san terapa i'wa.

⁴⁰ Irombo weju wo'myry mero pa'poro kari'na 'wa mo'karon ukuty'pa 'ne roten anyky pangon ta'sakarykon enepy'san I'wa. Iwe'i'san mero tainary yry'po I'wa itu'ponakaine. Ikura'ma'san rapa I'wa. ⁴¹ Pyime kari'na wyino tyko'keine imero yja'wangan akywano wepa'ka'san enapa. Kyngatokon: “Tamusi ymuru amoro mana!”

Jesus 'wa te apo'tun pe e'ma'san. Anauranano'po'paine paio iwe'i'po, mo'ko Mesias me tywairy ukutyry ke i'waine.

Moro iru'pyn oka ekarory Galilea po

⁴² Emamy'po mero iwepa'ka'po. Amy iponomyn 'wa ito'po. Moro jako ro mo'karon kari'na apy-imykon kynupijatokon. Irombo itunda'san I'wa. Itory pona tywyinoine kyn'a'kotojatokon. ⁴³ Ika'po te i'waine: “Morokon amykon terapa aito'kon po enapa moro Tamusi nundymary ekapory ekari-tyry y'wa man. Moro waton me ro irombo tomo'se wa.”

⁴⁴ Irombo morokon Judea ponokon Simosu wota'nano'to'kon autokon ta moro iru'pyn oka ekarory aropoty'po i'wa.

5

Jesus mo'karon woto pokonokon maro

¹ Irombo moro Genesaret wyinono tuna juwembory esi'wo mo'karon kari'na apyimy moro Tamusi auranymbo etakon. Iwotunsi'korykon mero tytu'ponaka, ² Jesus 'wa oko kurijara wo'kima'san ene'san. Mo'karon woto pokonokon tywo'ka kynatokon morokon kurijara wyino. Tysipirykon ku'mi'satokon. ³ Irombo Jesus wotaru'ka'po moro o'win amy kurijara taka. Simon kurijarary moro kynakon. Irombo Jesus woturupo'po Simon 'wa a'si 'ko moro tykurijarary emo'to'me i'wa ira'naka. Ita tandy'po ro mo'karon kari'na apyimy emepakon.

⁴ Tauranary poko taikepy'po mero, ika'po Simon 'wa: “Epa'kako ira'naka. Irombo woto poko asipirykon ipa'toko.” ⁵ Irombo Simon

'wa ejuku'po. Ika'po: “Amepanen, pa'poro ero koko na'na wo'mika'po se'me, amy nokymbo ro anapo'i'pa na'na ne'i. Ajauran poko te erokon sipi sipa'take.”

⁶ Moro wara tywe'i'san mero, moky imero woto apo'i'san i'waine. Morokon isipirykon imero kyno'sekakon rypo. ⁷ Irombo mo'karon moro kurijara akono tanokon tamamingon a'sakarykon apomapoty'san i'waine tapano'seine iwo'toko'me. Irombo iwopy'san. Okororo morokon kurijarakon a'no'ka'san i'waine. Kynotu'mu'satokon rypo.

⁸ Moro ene'po mero te ty'wa, tokuna'po Simon Petrus woma'po Jesus po'ponaka. Ika'po: “Jopoto, i'tango ywyino. Tyja'wange irombo wa.” ⁹ Mo'karon woto apyimy apo'i'po 'wa enutano'po'po pa'poro mo'karon ta'sakarykon maro. ¹⁰ Sebedeus ymurukon Jakobus, Johanes enuta'san enapa potome imero. Mo'karon ro mo'ko Simon emaminary a'sakarykon me kynatokon. Irombo Jesus wyka'po Simon 'wa: “Kytety'kai! Erombo wyino kari'na apyiry poko maitake.” ¹¹ Morokon kurijara awo'nuku'san mero ty'waine maponaka, pa'poro totyrykonymbononda'san i'waine. Jesus wena'po ta terapa ito'san.

Jesus 'wa amy areky pan kura'mary

¹² Irombo amy moro pono aitopo ta Jesus a'ta, amy areky na'no'ka'po wokyry moro po kynakon. Jesus ene'po mero ty'wa, tombata'po iwoma'po. Jesus 'wa iwe'pima'po: “Jopoto, i'se

aja'ta, ykura'mary taro mana.” ¹³ Irombo Jesus 'wa tainary tynga'po. Apo'i'po i'wa. Ika'po: “Ekura'mako rapa iro ke.” Irombo o'win wytory moro erekyrymbo utapy'po.

¹⁴ Irombo ika'po i'wa, amy pairo 'wa anekar-ity'pa iwaito'me. Ikapo: “Asenepotango te mo'ko Tamusi pokono 'wa. Moro awekura'ma'po poko mo'ko Moses wykatopombo yko Tamusi 'wa, Tamusi emamina'po amyikato'me i'waine.”

¹⁵ Ise'me te wararo 'ne ka'tu rapa Jesus ekary wotaripapy'po. Irombo pyime kari'na apyimykon wota'nanopy'san ekosa auran etato'me, tanykyrykonymbo kato'me enapa i'wa.

¹⁶ Jesus wytotopombo te kynakon ipono'non 'wa. Moro po ro Tamusi 'wa auranatopombo kynakon.

Amy iwajakuta'po kura'mary

¹⁷ Amy kurita Jesus mo'karon ata'nanopy'san emepatokon. Amykon Farise amykon omenano mero'po poko amepanamon maro moro po tandy'po kynatokon. Pa'poro morokon Galilea tanokon aito'kon wyino, morokon Judea tanokon aito'kon wyino, Jerusalem wyino enapa moro 'wa tywota'nano'se kynatokon. Tamusi pori'tory Jesus maro kynakon mo'karon je'tun pangon kura'mato'me.

¹⁸ Irombo te amykon wokyryjan 'wa amy iwajakuta'po wokyry enepy'po ipaty tu'po ro. A'mykary u'ku'po rypo i'waine, Jesus po'ponaka yto'me ty'waine. ¹⁹ Tunsike mo'karon kari'na apyimy wairy ke, a'mykary upi'po i'waine.

5:12 Mateus 8:1-4, Markus 1:40-45

5:14 Levitikus 14:1-32

5:17 Mateus 9:1-8, Markus 2:1-12

Irombo moro auto re'taka iwonuku'san. A'si 'ko moro auto aputymbo ka'po mero ty'waine, ipaty tu'po ro mo'ko iwajakuta'po eny'topo'po i'waine owarira'naka Jesus po'ponaka. ²⁰ Moro i'waine poto me Tamusi amyikary enery ke ty'wa, Jesus wyka'po: “Ty'wo, morokon oja'wanykonyombo tyka man.”

²¹ Irombo mo'karon Tamusi kareтары uku'namon wyka'san mo'karon Farise maro: “Noky 'ne ko mo'se nan, mo'se Tamusi ety jamikanen? Noky aina ko yja'wan me e'i'san kary nan? Tamusi aina roten kapyn?”

²² Moro wara te iwonumengarykon ukuty'po mero ty'wa, ejuku'san Jesus 'wa: “O'to ko mykaton aturu'san ta? ²³ Otypan ko ija roten nan? Awykary mo'se iwajakuta'po 'wa 'Oja'wanykonyombo tyka man.’? Awykary te ka'tu 'Ajawongo. Itango.’? ²⁴ O'po'toko, muku'to'se me mo'ko kari'na ymuru aina moro yja'wan me e'i'po kary wairy ero nono tu'po.”

Irombo ika'po mo'ko iwajakuta'po 'wa: “Aja-wongo amoro. Apaty anungo. I'tango ajauty 'wa.”

²⁵ Irombo inenerykon me ro o'win wytory awomy'po. Moro typatymbo anumy'po i'wa. Irombo tauty 'wa ito'po, Tamusi ety awongary ta. ²⁶ Pa'poro imero iwe'naranga'san. Tamusi ety awonga'po imero i'waine. Poto me tywety'karykon ta ika'san: “Atukuty'non otykon erome kyseneton.”

Jesus 'wa Levi ko'mary

²⁷ Morombo wyino kurandonaka tyto'po mero, mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata

amo'i'nen Levi tatynen ene'po Jesus 'wa. Levi tandy'po kynakon moro pyrata amo'i'topo auto po. Irombo Jesus wyka'po i'wa: “O'ko ywena'po ta.”²⁸ Irombo Levi awomy'po. Pa'poro otyombo nonda'po i'wa. Jesus wena'po ta terapa ito'po.

²⁹ Irombo Levi 'wa amy poto 'su endameno ka'po'po tauty ta Jesus ewa'mato'me. Pyime imero mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon tywo'se kynatokon. Pyime enapa amykon roten kari'na imaroine kynendamejatokon.³⁰ Irombo mo'karon Farise 'wa, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon 'wa enapa toruwarykon enepy'po mo'karon Jesus nemeparykon 'wa. Ika'san: “O'tono'me ko mendamejaton mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon maro, mo'karon tyja'wangamon maro enapa?”

³¹ Irombo Jesus 'wa ejuku'san: “Anyky'nnon amy tapino'namon anupi'pa mandon. Je'tun pangon te amy tapino'namon upijaton.³² Tamamboramon ko'ma opy'pa we'i. Mo'karon tyja'wangamon ko'ma te wopyi, tamamyrykon u'mato'me i'waine.”

Onemano

³³ Irombo Jesus 'wa ika'san: “Mo'karon Johanes nemeparykon, mo'karon Farise nemeparykon enapa o'kapyn roten kynonematon, Tamusi 'wa otykon poko tywoturuporykon ta. Mo'karon anemeparykon te ko'wu kynendamejaton roten.”

³⁴ Jesus wyka'po i'waine: “Mo'karon oko amykon aimytonon ewa'manamon enemapory taro 'kare mandon, mo'ko pytatoto a'ta ekosaine?

³⁵ Amy jako te mo'ko pytatoto pinata'ton iwyinoine. Irombo mero kynonemata'ton.”

³⁶ Amy enapa onumengatopo auranano ekarity'po i'wa i'waine: “Amy paio kari'na amy asery wo'mynano aniseka'pa man, amy ipunu'po ato'to'me amy penato'po wo'mynanombo pokonaka. Ijako moro asery wo'mynano any'matan. Moro penato'po 'wa waty ro rypo moro asery wo'mynano punu'po kynaitan.

³⁷ Amy paio kari'na enapa asery winu anije'nyndo'pa man penato'san tonomy pi'sanyombo kapy'san ke. Ijako moro asery winu morokon tyje'nykonyombo sekatan. Irombo kynotakamatan moro winu. Morokon ije'nykonyombo kynotany'mata'ton. ³⁸ Asery winu yry te man asery ije'ny taka.

³⁹ Amy paio kari'na enapa asery winu 'se'pa man, penato enyry'poto ty'wa. Kynganon irombo: ‘Moro penato winu iru'pa 'ne ka'tu rapa man.’ ”

6

Jesus moro otare'matopo kurita maro

¹ Amy otare'matopo kurita Jesus kyny'sakon morokon awasi paty ta. Moro jako ro mo'karon inemeparykon morokon awasi ejakatokon. Morokon epery ena'to'me ty'waine, tainarykon ke kynakatokon.

² Irombo te amykon Farise wyka'san: “O'tono'me ko moro otare'matopo kurita tykapymy waty oty mika'saton?”

³ Irombo Jesus 'wa ejuku'san: “O'to mo'ko David we'i'po anerupa'pa mandon, moro kumyno ta ta'ta mo'karon ta'sakarykon maro? ⁴ Moro Tamusi auty taka tywo'my man. Morokon Tamusi embata yry'san perere typina i'wa man. Tana'se i'wa man. Mo'karon ta'sakarykon enapa tupa i'wa mandon ike. Morokon perere enapyry waty man amy typono roten kari'na 'wa. Mo'karon Tamusi pokonokon 'wa roten te enapyry man.”

⁵ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Mo'ko kari'na ymuru moro otare'matopo kurita jopotory me man.”

⁶ Irombo amy terapa otare'matopo kurita Jesus wo'my'po moro Simosu wota'nano'to'kon auto taka. Irombo kynemepatokon. Moro jako ro amy apo'tun wyino ainamiriri'ta'po wokryry moro po kynakon.

⁷ Mo'karon Tamusi kareтары uku'namon, mo'karon Farise enapa tuwaro kynatokon. Moro otare'matopo kurita ikura'mary enery 'se kynatokon i'wa, emendoto'me ty'waine.

⁸ Jesus te iwonumengarykon uku'sakon. Irombo ika'po mo'ko ainamiriri'ta'po 'wa: “Ajawongo. O'ko 'ne owarira'naka.” Irombo awomy'po. Owarira'naka ito'po. ⁹ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Amy oty poko waturupoja o'waine. Iru'pa nan moro otare'matopo kurita aja'sakary poko iru'pa awairy, yja'wan me ipoko

awairy te ka'tu? Iru'pa nan moro otare'matopo kurita amy aja'sakary rombyrimbo awongary o'wa, iromo'kapory te ka'tu o'wa?" ¹⁰ Pa'poro i'waine Jesus wo'poty'po. Irombo ika'po mo'ko wokyry 'wa: "Ajainary ityngako!" Moro tainary tynga'po i'wa. Iru'pa rapa moro ainary we'i'po.

¹¹ Mo'karon Tamusi kareтары uku'namon, mo'karon Farise enapa wore'ko'san te imero. Ase'wa iworupa'san o'to Jesus yry man poko.

Jesus mo'karon tynemeparykon maro

¹² Moro jako noro Jesus wonuku'po moro wypy tu'ponaka tauranato'me Tamusi 'wa. Tauranary emanga'po i'wa Tamusi 'wa. ¹³ Emamy'po mero, mo'karon tynemeparykon ko'ma'san i'wa ty'wa. Iwyinoine ro ainapatoro itu'ponaka oko amykon yry'san i'wa typo. Mo'karon ejatojakon enapa apojonanokon me. ¹⁴ Mo'karon etykon ro kynatokon: Simon (Petrus me enapa Jesus kynejatojakon), ipiry Andreas, Jakobus, Johanes, Filipus, Bartolomeus, ¹⁵ Mateus, Tomas, mo'ko Alfeo ymuru Jakobus, Simon (mo'ko o'wo'matonon a'sakarymbo me enapa kynejatojatokon), ¹⁶ mo'ko Jakobus ymuru Judas, Judas Iskariot (mo'ko 'wa ro Jesus takarama man).

Pyime kari'na kura'mary

¹⁷ Irombo Jesus wo'pema'po imaroine moro wypy wyino. Amy ipipakyry po iporopy'po. Moky imero inemeparykon moro po imaro kynatokon. Amy kari'na apyimy tam'pokory enapa tywo'se kynakon pa'poro morokon Judea tanokon

aito'kon wyino, Jerusalem wyino, morokon parana wyinonokon aito'kon Tyrus, Sidon wyino enapa. ¹⁸ I'wa tywo'se kynatokon epanama, tanykyrykonymbo wyino ekura'mapo enapa. Mo'karon yja'wangan akywano naki'marykon wekura'ma'san rapa. ¹⁹ Pa'poro imero mo'karon kari'na apyimy i'tu'kary 'se kynakon pa'poro ikura'marykon ke i'wa moro tywyino epa'katoto pori'tonano ke.

Oko undy kari'na wairy

²⁰ Irombo iwo'poty'po mo'karon tyne-meparykon 'wa. Ika'po:

“Sara'me 'ne janon maita'ton, amyjaron oty'pambo aitonon! O'wanokon me ro irombo moro Tamusi nundymary man.

²¹ Sara'me 'ne janon maita'ton, amyjaron erome kumytonon! Maimeta'ton irombo.

Sara'me 'ne janon maita'ton, amyjaron erome atamotonon! Ajauwata'ton irombo.”

²² “Sara'me 'ne janon maita'ton, mo'ko kari'na ymuru upu'po me mo'karon kari'na 'wa ajenonopyrykon jako, amomarykon jako, ajejurukon jako, ajetykon emapory jako yja'wan atywano wara. ²³ Irokon wo'kapyry jako, tawa'pore aitoko me. Ajewa'porykon nuwan. Moro ajepetykon irombo poto me man kapu ta. Iwara enapa irombo mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo tykota'ma tywaije mandon mo'karon eromenokon tangonymbo 'wa.

24 “Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, typyratakamon! Aturu'san andy'moto'kon irombo mapo'i'ma'ton terapa. 25 Je'tun pe pore kynaitan o'waine, erome asiwo'tatonon! Akumyrykon irombo awota'ton. Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, erome auwapo'tonon! Kata'mato 'ne irombo maita'ton. 26 Je'tun pe pore kynaitan o'waine, pa'poro kari'na 'wa iru'pa ajekarityrykon jako. Iwara enapa irombo mo'karon Tamusi auran uku'ponen waikamon iru'pa takari'se mandon mo'karon itangonymbo 'wa.”

Ajenono'nen pynary

27 “O'waine te, epanamatonon me, wykaje: Ajenono'namon ipynatoko. Mo'karon tyturu'san ta ajapyinamon poko iru'pa aitoko. 28 Mo'karon ajany'manamon ikuranondotoko. Mo'karon mene ajejunamon poko Tamusi 'wa ajauranatoko.

29 “Mo'ko apasapaikanen wyinonaka moro apasary akono enapa u'mako. Mo'ko itu'pono awo'my pinanen 'wa moro upi'nono awo'my pinary enapa kysa'kotoi. 30 Pa'poro mo'karon o'wa e'pimattonon 'wa inisanorykon yko. Ajotyrykonyombo pinanen 'wa kytoturupoi morokon otykon poko. 31 Mo'karon kari'na 'wa ajenarykon 'se awairykon wara enapa mo'karon kari'na enatoko.

32 “Mo'karon apynanamon pynary jako o'waine, otypan iru'pyn oty ko moro nan? Mo'karon tyja'wangamon kari'na enapa irombo mo'karon typynanamon pynaton. 33 Iru'pa

mo'karon iru'pa ajenanamon enary jako o'waine, otypan iru'pyn oty ko moro nan? Mo'karon tyja'wangamon kari'na irombo moro wara enapa kynaijaton. ³⁴ Mo'karon oty y'petakamanamon me anekanopyrykon 'wa oty a'kupory jako o'waine, otypan iru'pyn oty ko moro nan? Mo'karon tyja'wangamon kari'na enapa totyrykon a'kupojaton tyja'wangamon kari'na 'wa, i'petakan apyito'me rapa ty'waine.

³⁵ “Mo'karon ajenono'namon te ipynatoko! Iru'pa enatoko! Ajotyrykon a'kupotoko i'waine. Yry rapa kysimomo'ton. Moro moro wara awe'i'san epety ro poto me kynaitan. Mo'ko inorombo ro kawono y'makon me maita'ton. Mo'ko enapa irombo mo'karon tynapo'i'san iru'pyn oty poko tawa'porykon anenepo'non enanon iru'pa. Mo'karon yja'wangon kari'na enanon ro rypa iru'pa.

³⁶ “Kotano enetoko, mo'ko kapu tano ajumy 'wa kotano enery wara. ³⁷ Aja'sakarykon kysemendoton. Irombo emendo'paine maita'ton. Aja'sakarykon u'tano me amy oty kysekari'ton. Irombo aju'tano me amy oty ekarity'pa kynaitan. Yja'wan me aja'sakarykon we'i'san ikatoko. Irombo yja'wan me awe'i'san kyno'katan. ³⁸ Otykon ytoko. Irombo otykon mapyita'ton. Otykon mapyita'ton u'kutopo ta taky'ka me, tysekeseke me, tu'pese'ke imero. Moro ana'kurukon oty u'kutopo ke enapa otykon u'kuta'ton o'waine.”

³⁹ Amy onumengatopo auranano ekarity'po

enapa i'wa i'waine:

“Amy enupyn amy enupyn arory taro nan? Okororo oma'pa naita'ton amy nono atory taka?

⁴⁰ “Amy omeapatoto mo'ko tamepanen ko'po e'i'pa man. Pa'poro kari'na te tywomepa'ma'po mero mo'ko tamepanen wara kynaitan.

⁴¹ “O'tono'me ko mo'ko aja'sakary enuru aki'manen wewe pisara'po poko mo'po'san? Moro aseke ajenuru aki'manen wakapu anene'pa te mana. ⁴² One wara ko mo'ko aja'sakary 'wa mykatan 'Ito'my, o'ko 'ne, moro wewe pisara'po sika'se me ajenuru wyino,' moro aseke ajenuru tano wakapu anene'pa aja'ta? Tonapiren 'ne roten! Moro wakapu na'nen ikako aseke ajenuru wyino! Irombo mero iru'pa mo'po'take moro aja'sakary enuru tano wewe pisara'po kato'me o'wa.”

Kurano yja'wan maro

⁴³ “Amy iru'pyn wewe irombo yja'wangonymbo me epeta'pa man. Iwara enapa amy yja'wanymbo wewe kurangan me epeta'pa man. ⁴⁴ Pa'poro wewe uku'san kari'na epery poko. Kari'na irombo moro oroi epery anipoty'pa man takyramon itupu wyino. Moro winu me tykapymy wonatopo anipoty'pa enapa man paremuru wyino.

⁴⁵ “Mo'ko iru'pyn kari'na moro kurano je'ny ty-turu'po wyino kurano pa'kanon. Mo'ko yja'wan kari'na ko'wu moro tyja'wany je'ny wyino yja'wan oty pa'kanon. Moro kari'na turu'po tano wotakamary irombo indary wyino kyno'san.”

6:39 Mateus 15:14 **6:40** Mateus 10:24-25, Johanes 13:16, 15:20

6:43 Mateus 7:16-20, 12:33-35 **6:44** Mateus 12:33 **6:45**

Mateus 12:34

Aneta'po kapyry

⁴⁶ “O'tono'me ko Jopoto me kajatopo'saton, moro o'to ywykary wara waty aja'taine? ⁴⁷ Noky wara pa'poro mo'karon y'wa o'tonon, mo'karon yjauran 'wa epanamatonon, irombo moro tyneta'san ka'namon wairy senepoja o'waine. ⁴⁸ Amy auto amynen wara mandon. Koro'naka moro sakau amikanon. Topu tu'po moro apo'ny ka'san. Ikuma'po mero, moro tuna apeiny kyno'wojan moro auto pona. Anisakama'pa paio te man, iru'pyn me tamy iwairy ke. ⁴⁹ Mo'ko y'wa epanamatoto, irombo morokon tyneta'san wara e'i'pa aitoto, amy sakau tu'po apo'ny'ma tauty amynen wara man. Moro tuna apeiny kyno'wojan moro auto pona. Irombo o'win wutory moro autombo kynomanon. Pa'poro imero kyno'tororokanon.”

7*Mo'ko warinu pokonokon jopotory*

¹ Taurana'ma'po mero mo'karon kari'na 'wa, Kafaraum taka iwo'my'po. ² Irombo te amy Rome pono warinu pokonokon jopotory nipynary ipyitory mene je'tun pe kynakon. Kyniromo'sakon terapa. ³ Jesus ekary etary ke ty'wa, amykon uwapoto'san Simosu emoky'san i'wa Jesus 'wa, iwoturupoto'ko'me, mo'ko tpyitory epano'se iwo'to'me irombyry pona.

⁴ Tytunda'san mero Jesus 'wa, iwe'pima'san imero. Ika'san: “Epanopyry o'wa iru'pa man. Kypynaton irombo. Simosu pynanon, wykaje

irombo. ⁵ Moro kywota'nano'to'kon auto ro rypo kakatakaine tamypo i'wa man.”

⁶ Irombo Jesus wyto'po imaroine. Tyse waty iwe'i'po mero te moro auto wyino, mo'ko jopoto 'wa amykon ta'sakarykon emoky'san I'wa, tau-ranyombo ekari'se: “Jopoto, kyto'mikai! Uwam'po watapoja yjauty taka awo'myto'me. ⁷ Iro ke ro aseke ywopyry 'se'pa we'i o'wa. Ajauranako roten te mo'ko ypyitory waito'me iru'pa rapa. ⁸ Awu ro rypo jopoto nundymary me wa. Ynundymarykon me rapa warinu pokonokon mandon. Amy 'wa ywyka'poto: 'T'tango!' kyny'san. Amy 'wa rapa ywyka'poto: 'O'ko 'ne!' kyny'san. Ypyitory 'wa ywyka'poto: 'Ero ika'ko!' kynika'san.”

⁹ Moro eta'po mero, Jesus enuta'po imero. Tywotu'ma'po mero, mo'karon tywekenanamon kari'na apyimy 'wa ika'po: “Wykaje o'waine, mo'karon Israel pajanyombo ra'na mo'sepan Tamusi amyikanen anepory'pa paio we'i.”

¹⁰ Irombo auto 'wa tytunda'san mero rapa, iru'pa terapa mo'ko pyitonano epory'po mo'karon apojonanokonyombo 'wa.

Mo'ko Nain pono pyito

¹¹ Akore'pe 'ne waty morombo wyino amy Nain tatyne aitopo 'wa Jesus wyto'po mo'karon tynemeparykon maro. Amy kari'na apyimy wyto'po enapa imaro. ¹² Itunday jako 'ne moro aitopo penary 'wa, mo'karon kari'na amy akepy pa'katokon. O'win'konombo tysano y'me mo'ko kynakon. Isano tyinonge'se terapa kynakon. Moky imero moro aitopo tanokon imaro kyny'satokon.

13 Mo'ko isano ene'po mero ty'wa, poto me imero mo'ko Jopoto 'wa ikotanory ene'po. Ika'po i'wa: “Kytotamoi koro.” 14 Irombo moro akepy arotopo 'wa ito'po. Apo'i'po i'wa. Mo'karon akepy aronamon poropy'san. Irombo ika'po: “Koki, wykaje o'wa, ajawongo rapa!” 15 Irombo mo'ko iromby'po awomy'po. Tandy'po iwei'po. Tauranary a'mo'po i'wa rapa. Irombo Jesus 'wa yry'po rapa isano 'wa. 16 Pa'poro imero iwe'naranga'san. Poto me imero Tamusi ety awonga'po i'waine. Ika'san: “Amy poto 'su Tamusi auran uku'ponen kyra'nakaine nopyi! Tamusi tpyitorykon etawai.” 17 Moro ekary wotari-papy'po ro pa'poro morokon Judea wyinonokon aito'kon wararo.

Mo'ko kari'na etykanen Johanes napojoma'san

18 Mo'ko Johanes 'wa pa'poro morokon otykon eta'san mo'karon tynemeparykon wyino.* 19 Irombo oko amykon ko'ma'san i'wa ty'wa. Mo'karon emoky'san ro i'wa mo'ko Jopoto 'wa aturupo: “Mo'ko o'toto manombo amoro man? Amy terapa momo'tan te ka'tu na'na?” 20 Tytunda'san mero Jesus 'wa, mo'karon wokyryjan wyka'san: “Mo'ko kari'na etykanen Johanes na'na emokyi o'wa, aturupo: ‘Mo'ko o'toto manombo amoro man? Amy terapa momo'tan te ka'tu na'na?’ ”

21 Moro jako 'ne ro Jesus pyime je'tun pangon kura'makon anykyrykon wyino,

* **7:18** Moro jako ro mo'ko Johanes moro yja'wangan kari'na aru'katopo ta kynakon (eneko Lukas 3:20). A'si 'ko aire 'kopore Herodes 'wa tu'kapo tywaije man (eneko Lukas 9:9). **7:18** Mateus 11:2-19

aki'manamon otykon wyino, akirykonymbobo wyino. Pyime enapa enu'non enutano'pojakon rapa. ²² Irombo Jesus 'wa ejuku'san: “Morokon anene'san, aneta'san enapa ekari'tandoko Johanes 'wa. Enu'nonyombo kyno'po'saton rapa. Iwajakuta'sanyombo kyny'saton. Areky pangonyombo kynekura'maton rapa. Ipana'nonyombo kynipanatatton. Iromby'sanyombo kynawonjatton. Mo'karon omi tanokon amy iru'pyn oka etaton. ²³ Sara'me 'ne janon kynaitan mo'ko ypoko ataki'mapyn.”

²⁴ Mo'karon Johanes apojongon wyto'san mero rapa, mo'ko Johanes poko mo'karon kari'na apy-imykon erupary a'mo'po Jesus 'wa: “Oty ene ko mytoton moro iponomyn wo'i taka? Amy pepeito ne'wujukuru itupu ene ka'tu? ²⁵ Oty ene ko iro ke mytoton? Amy iru'pyn tymi'mi'ken wo'mynano tano wokyry ene ka'tu? Mo'karon tapenamom wo'mynano tanokon waino pangon kari'na te 'kuru morokon potonon auto ta mandon. ²⁶ Oty ene 'ne ka'tu ko iro ke mytoton? Amy Tamusi auran uku'ponen ene ka'tu? A'a, wykaje o'waine, amy Tamusi auran uku'ponen ko'pono ene 'ne ka'tu rapa! ²⁷ Mo'ko poko ro tymero man:

“Eneko, yjapojon semo'sa ajuwapo. Mo'ko ro moro ajemary ka'tan awytory mero.”

²⁸ “Wykaje o'waine, mo'karon worryijan uwembo wyino oma'san ra'na amy paio e'i'pa man Johanes ko'po. Ise'me te mo'ko

ko'waronombo moro Tamusi nundymary tano poto me man iko'po.

²⁹ “Moro Johanes auran eta'po mero, pa'poro mo'karon kari'na, mo'karon Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon enapa tywosetykapo i'wa mandon. Iwara ro moro Tamusi wonumen-gary tawa'ma i'waine man. ³⁰ Mo'karon Farise te mo'karon omenano mero'po uku'namon maro Johanes 'wa asetykapo'pa tywaije mandon. Iwara ro moro ty'wanokon Tamusi nisanory ematon.

³¹ “Otypan oty wara ko iro ke mo'karon eromenokon kari'na syta'ton? One wara ko nandon? ³² Otykon ekaramatopo po tandy'ponokon, ero wara ta'sakarykon ko'manamon pitanikon wara mandon: ‘Na'na o'waine sina etoi. Irombo uwa'pa maiton. Na'na atamotopo ware kapyi o'waine. Irombo atamo'pa maiton.’ ³³ Mo'ko kari'na etykanen Johanes irombo nopyi. Arepa anenapy'pa man. Winu anenyry'pa enapa man. Irombo mykaton: ‘Amy yja'wan noky itu'po man.’ ³⁴ Mo'ko kari'na ymuru nopyi. Arepa ena'san. Winu enyjan enapa. Irombo mykaton: ‘Eneko! Amy kumi'man pore kari'na, ran! Amy tanymy 'san pore kari'na, ran! Mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon a'sakary, amy tyja'wangamon kari'na a'sakary enapa mo'ko man!’

³⁵ “Tywonumengapore Tamusi wairy ekari'saton pa'poro mo'karon tywonumenga-poramon.”

Amy worryi 'wa poto me Jesus pynary enepory

³⁶ O'win amy Farise woturupo'po Jesus 'wa tokosa iwendameto'me. Irombo iwo'my'po mo'ko Farise auty taka. Iwotunga'po moro iwendameto'kon po. ³⁷ Mo'ko Farise auty ta ro iwairy ukuty'po amy moro pono tyja'wangen worryi 'wa. Amy tapenen topu kapy'po patere'membo ta amy tapenen typoporen karapa enepy'po i'wa. ³⁸ Irombo Jesus ynga'na'po taka ito'po. Kynotamojakon morokon ipupuru po. Tanakuru ke morokon ipupuru ke'purory amo'po i'wa. Irombo moro tunsety ke i'koka'po i'wa. Morokon ipupuru posimapoty'po i'wa. Irombo ikyrykyryma'po i'wa moro typoporen karapa ke.

³⁹ Moro ene'po mero ty'wa, mo'ko Jesus ko'manenyumbo Farise wyka'po tyturu'po ta: "Tamusi auran uku'ponen me ta'ta, noky me mo'ko ty'tu'kanen worryi wairy ukutyry mo'se. Tyja'wange iwairy ukutyry."

⁴⁰ Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Simon, amy o'to ywykary 'se wa o'wa." Irombo Simon wyka'po: "Ajauranako, yjemepanen." ⁴¹ Jesus wyka'po: "Okoko wokoryjan o'wino me amy pyrata y'mekaponen ependomatokon. Mo'ko o'win amy u'tano me kynakon ainatonemboto ainatonekari'na amu'nymbo pyrata. Mo'ko akono u'tano me kynakon oko-kari'na itu'ponaka ainapatoro amu'nymbo pyrata. ⁴² Epemary upiry ke i'waine, mo'ko pyrata y'mekaponen wyka'po okororo i'waine: 'Moro po nainen!' Nokypanymbo ko potome 'ne nipynatan?"

7:36 Mateus 13:1-9, Markus 4:1-9
14:3, Johanes 12:3

7:37 Mateus 26:7, Markus

⁴³ Simon 'wa ejuku'po: “Mo'ko poto me 'ne ependomanenymbo pai.” Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Iporo ro mykaje.”

⁴⁴ Irombo mo'ko worryi 'wa tywotu'ma'po mero, Jesus wyka'po Simon 'wa: “Mo'se worryi menejan? Ajauty taka ywo'my'po mero, tuna amy anyry'pa me'i y'wa, ypupuru ku'mi'to'me. Mo'se worryi te tanakuru ke ypupuru ke'puroi. Irombo tunsety ke ni'kokai. ⁴⁵ Amoro, yposima'pa me'i. Mo'se worryi te ywo'my'po poro ypupuru posimary poko roten ne'i. ⁴⁶ Karapa ke pairo yjupu'po anapo'pa me'i. Mo'se worryi te tapenen karapa ke ypupuru kyrykyrymai.

⁴⁷ “Iro ke ro wykaje o'wa: morokon pyimanokon ija'wanykonymbu tyka man. Moro enepojan ro moro pynato imero iwairy. A'si 'ko 'ko roten te oja'wanymbu ka'poto, a'si 'ko 'ko roten pynato maitake.” ⁴⁸ Irombo Jesus wyka'po mo'ko worryi 'wa: “Oja'wanykonymbu tyka man.”

⁴⁹ Irombo mo'karon iwendamery a'sakarykon 'wa tyworuparykon a'mo'po: “Noky ko mo'se nan? Yja'wan me e'i'po kaje pairo kore, ran!” ⁵⁰ Irombo Jesus wyka'po mo'ko worryi 'wa: “Moro o'wa Tamusi amyikary uta'no wyino ajunemyi. Iru'pa i'tango.”

8

Jesus wena'po ta ytotonon worryijan

¹ Akore'pe 'ne waty morombo pa'po me Jesus 'wa potonon aito'kon wararo, siky'inon aito'kon wararo moro Tamusi nundymary ekapory aropoty'po. Mo'karon ainapatoro

itu'ponaka okonokon imaro kynatokon,² amykon worryijan maro. Mo'karon worryijan wyino ro Jesus 'wa yja'wangan akywano tymoma kynatokon. Anykykon wyino enapa tykura'ma i'wa kynatokon. Etykon me kynatokon: mo'ko Magdala pono ikato'kon Maria (mo'ko wyino ro oko-to'ima yja'wangan akywano tymoma kynatokon),³ mo'ko Herodes upi'nono jopoto Kusas pyty Johana, mo'ko Susana, pyime enapa amykon terapa worryijan. Inaron ro aseke typyratarykon yjatokon i'wano me.

Mo'ko maina pokono

⁴ Irombo amy kari'na apyimy wota'nanopy'po Jesus ekosa. Pa'poro aitopo wyino tywo'se kynatokon mo'karon kari'na. Irombo Jesus 'wa ero on-umengatopo auranano ekarity'po: ⁵ “Amy maina pokono tyto man o'ponje. Moro iwo'pomyry jako ro, a'si 'ko amykon inipomyry epy tywo'pa'se man oma esi'wo. Moro po ro tuta'mipo'se tywaije man. Irombo mo'karon tonoro 'wa tana'se man. ⁶ Amykon enapa tywo'pa'se man topu pan nono tu'ponaka. Irombo atytarymbo ro tajuta man, tarure 'ne moro nono wairy ke. ⁷ Amykon enapa tywo'pa'se man takyramon itupu paty ta. Irombo morokon takyramon itupu atytary 'wa moro wonatopo tywo man. ⁸ Amykon enapa tywo'pa'se man iru'pyn nono tu'ponaka. Tatyta'po mero tapeta tywaije man ainatone-kari'na me.” Ero ekarity'ma'po mero pari'pe ika'po: “Mo'ko typanaken nepanaman.”

8:2 Mateus 27:55-56, Markus 15:40-41, Lukas 23:49 **8:4** Mateus 13:1-9, Markus 4:1-9

9 Irombo mo'karon inemeparykon woturupo'san i'wa, o'to tauro'po me moro onumengatopo auranano wairy poko. 10 Irombo ika'po: “Amyjaron moro Tamusi nundymary poko tamorepa mandon. Mo'karon amykon terapa womepary te man onumengato'kon auranano wyino. Kyno'po'ta'ton ro rypo. Otymbo ro anene'pa te kynaita'ton. Kynepanamata'ton ro rypo. Otymbo ro aneta'pa te kynaita'ton.

11 “Moro onumengatopo auranano tauro'po man ero wara: Morokon wonatopo epy, Tamusi auranymbo morokon man. 12 Morokon oma esi'wo o'papy'san wara mo'karon ero wara aitonon mandon: Moro Tamusi auranymbo etaton. Irombo te mo'ko ewa'rummy tamuru kyno'san. Moro ineta'san auranano pinanon ituru'san wyino, Tamusi anamyika'pa iwaito'ko'me. Iwara epanopy'pa mandon. 13 Morokon topu pan nono tu'ponaka o'papy'san wara mandon mo'karon Tamusi auran ewa'manamon, eta'po mero ty'waine. Ituru'san ta te atandy'mo'pa man. Ko'i roten Tamusi amyikaton. Otykon 'wa tu'kurukon jako, kynomaton. 14 Morokon takyramon itupu paty ta o'papy'san wara mo'karon ero wara aitonon mandon: Moro Tamusi auranymbo etaton. Irombo te aseme noro esykano 'wa, pyrata 'wa, tysanoramon otykon 'wa kynotamiromo'kapojaton. E'i'pa mandon.

15 “Morokon iru'pyn nono tu'ponaka o'papy'san wara mo'karon ero wara aitonon mandon:

Moro Tamusi auranymbo eta'poto ty'waine, kynikura'maton kurangon tyturu'san ta. Tyweja'nakarykon ta kynepetaton.”

Unemy'san otykon wotuku'pory

¹⁶ “Amy pairo kari'na tykororetary po'ma'po wyino anunemy'pa man amy waresa upi'no, typaty upi'no pai. Apo'ny tu'ponaka te kynyjan, mo'karon o'mytonon 'wa eneto'me! ¹⁷ Unemy'po oty kynepa'katan. Onepyn oty kynotuku'tan. Kynonepotan. ¹⁸ Tuwaro aitoko one wara awepanamarykon poko. Mo'ko totyken 'wa otykon yta'ton. Mo'ko otypyn wyino totyry me inekanopyrymbo pinata'ton enapa.”

Jesus omorykon

¹⁹ Irombo isano wopy'po I'wa mo'karon ipiryjan maro. I'wa te tytundarykon upi'po i'waine, tywotunsi'ko mo'karon kari'na apyimy wairy ke. ²⁰ Irombo ika'san i'wa: “Asano, apiryjan kurando mandon. Ajenery 'se mandon.” ²¹ Ejuku'san te i'wa: “Mojan te, mo'karon Tamusi auranymbo etaton, irombo iwara enapa kynaijaton inaron ysano me mandon, ypiryjan me enapa mandon.”

Orometa

²² Amy kurita kurijara taka iwotaru'ka'po mo'karon tynemeparykon maro. Irombo ika'po i'waine: “Moro tuna juwembory kysipatosen.” Irombo iwaimoky'san. ²³ Iwepatorykon jako ro Jesus wo'nyky'po terapa. Irombo orometa

8:16 Markus 4:21-25 **8:16** Mateus 5:15, Lukas 11:33 **8:17** Mateus 10:26, Lukas 12:2 **8:18** Mateus 25:29, Lukas 19:26 **8:19** Mateus 12:46-50, Markus 3:31-35 **8:22** Mateus 8:23-27, Markus 4:35-41

woma'po moro tuna juwembory taka. Tuna terapa imero kynotaru'kakon itakaine. Yja'wan oty terapa imero kynepojatokon. ²⁴ Irombo ito'san i'wa. Embaka'po i'waine. Ika'san i'wa: “Jopoto! Jopoto! Kuta'saton terapa!” Irombo te awomy'po. Moro pepeito, morokon mapapururu e'ma'san i'wa. Irombo ity'na'san. Ity'me imero iwe'i'po.

²⁵ Jesus wyka'po ko'wu i'waine: “Oje 'ne ko moro o'waine Tamusi amyikary nan?” Mo'karon wety'ka'san te imero. Poto me imero enuta'san. Ase'wa kyngatokon: “Noky 'ne ko mo'se nan, se? Morokon pepeito 'wa, moro tuna 'wa aurana'poto kore nepanamaton i'wa, ran!”

Gerasa po amy takyren epanopyry

²⁶ Irombo iwo'kima'san moro Gerasa ponokon waitopo po. Moro ro moro Galilea kopose me man. ²⁷ Maponaka Jesus wonuku'po mero, moro aitopo wyino amy takyren wokyry wopy'po epoje. Penaro terapa wo'mynano anemyndo'pa kynakon. Amy auto ta emamy'pa kynakon. Atunendopo ta te kynemanjakon. ²⁸ Jesus ene'po mero ty'wa, tyko'ke imero tokuna'po iwoma'po Jesus po'ponaka. Pari'pe imero ika'po: “Oty 'se ko ymaro man, se, Jesus, inorombo ro kawono Tamusi ymuru? We'pimaje o'wa: Ka'karykapoi koro.”

²⁹ Jesus irombo mo'ko yja'wan akywano 'wa tyka terapa kynakon iwepa'kato'me. Pyimemboto terapa mo'ko akyry 'wa mo'ko wokyry tykota'ma kynakon. Pyimemboto ro rypo siparari ke ainary,

ipupuru enapa tymy i'waine kynakon. Morokon tymyto'konyombo apo'topombo te i'wa kynakon. Irombo mo'ko yja'wan 'wa ipono'non 'wa aro-topombo kynakon.

³⁰ Jesus woturupo'po te i'wa: “One wara ko ajety nan?” Irombo ika'po: “Pyimano.” Pyime imero irombo mo'karon ewa'rumy we'i'san mo'ko wokyry ta. ³¹ Irombo iwe'pima'san i'wa moro ije'pomyn topona taka tomoky'paine iwaito'me.

³² Moro jako 'ne amy pyiruku apyimy moro wypy tu'po tywendamery aropo'sakon. Irombo mo'karon ewa'rumy we'pima'san Jesus 'wa mo'karon pyiruku taka ta'mykapoto'ko'me. Irombo Jesus 'wa iru'pa epy'po. ³³ Mo'karon ewa'rumy wepa'ka'san ko'wu mo'ko wokyry wyino. Mo'karon pyiruku taka ito'san. Irombo mo'ko pyimano pyiruku apyimy eka'numy'po moro eme'tary wyino moro tuna juwembory taka. Tuna ta i'maty'po. ³⁴ Moro oty wo'kapy'po ene'po mero ty'waine, mo'karon pyiruku enenamom eka'numy'san. Irombo moro oty ekaro'po i'waine moro aitopo ta, moro aitopo wyino kurando enapa.

³⁵ Mo'karon kari'na wopy'san otypan oty wo'kapy'po ene. Jesus 'wa iwopy'san. Irombo mo'ko pyimano ewa'rumy ninonda'po wokyry epy'po i'waine Jesus ekonda tandy'po. Tywewo'myndo kynakon, tupu'po ta terapa. Iwety'ka'san imero. ³⁶ One wara mo'ko takyrenyombo epanopy'po ekarity'po mo'karon enenamonyombo 'wa. ³⁷ Irombo pa'poro mo'karon Gerasa wyinonokon ata'nanopy'san woturupo'san Jesus 'wa itoto'me tywyinoine,

poto me imero tywety'karykon ke. Irombo Jesus wotaru'ka'po kurijara taka, tyweramato'me rapa. ³⁸ Mo'ko ewa'rummy ninonda'po wokyry we'pima'po Jesus 'wa, ekosa tywaito'me. Jesus 'wa te emoky'po rapa. Ika'po i'wa: ³⁹ “Eramako rapa ajauty 'wa. Pa'poro o'to Tamusi 'wa ajyry'po ekari'ko me.” Irombo ito'po. Pa'poro one wara Jesus 'wa tyry'po ekarityry aropoty'po i'wa pa'poro moro poto 'su aitopo ta.

Jairus emyiry'membo

⁴⁰ Jesus werama'po mero rapa, itundry ewa'ma'po mo'karon kari'na apyimy 'wa. Imomokyry poko irombo pa'poro tywaije kynatokon. ⁴¹ Moro jako 'ne amy Jairus tatyne wokyry wopy'po. Amy Simosu wota'nano'to'kon auto jopotory mo'ko kynakon. Jesus po'ponaka tokuna'po iwoma'po. Iwe'pima'po i'wa iwo'to'me tauty 'wa, ⁴² mo'ko o'win'konombo tamyiry'membo rombyry ke terapa. Ainapatoro itu'ponaka oko siriko iwairy taro kynakon mo'ko emyiry'membo.

Mo'ko Jairus auty 'wa itory jako ro, mo'karon kari'na apyimykon imero kynotunsi'kojatokon itu'ponaka. ⁴³ Ira'naine ro amy je'tun pan woryi kynakon. Ainapatoro itu'ponaka oko siriko terapa no'mo roten kynakon. Tapino'namon 'wa pa'poro typyratary yry'po se'me, amy paio ikura'mary upijakon. ⁴⁴ Mo'ko wyto'po ro Jesus 'wa, inga'na'po ta. Moro iwo'my sese'wuru y'tu'ka'po i'wa. O'win wytory imero moro imynurumbo wo'kepy'po.

⁴⁵ Irombo Jesus wyka'po: “Noky ko y'tu'kai?” Pa'poro kari'na 'wa ani'tu'ka'pa tywairy ekarity'po. Irombo Petrus wyka'po: “Na'na emepanen, mo'karon kari'na apyimykon kore natunsi'kojaton otu'ponaka. Ajaky'katon enapa.”

⁴⁶ Jesus wyka'po te: “Amy kari'na tuwano me y'tukai. Amy ypori'torymbo wepa'kary sapoi wywino.”

⁴⁷ Atunemy'pa tywairy man ukuty'po mero ko'wu ty'wa, mo'ko worryi enariry wopy'po i'wa tytytyne. Tokuna'po iwoma'po ipo'ponaka. Irombo pa'poro kari'na netary me o'tono'me ty'wa Jesus y'tu'ka'po, one wara o'win wytory tywekura'ma'po enapa ekarity'po i'wa. ⁴⁸ Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Yjemyiry, moro o'wa Tamusi amyikary akura'mai. Iru'pa i'tango.”

⁴⁹ Moro auranary jako noro, amy kari'na wopy'po mo'ko Simosu wota'nano'to'kon auto jopotory auty wyino. Ika'po: “Ajemyiry nirombyi terapa. Mo'ko amepanen poko noro kyte'i.”

⁵⁰ Moro eta'po mero ty'wa, Jesus wyka'po mo'ko Simosu wota'nano'to'kon auto jopotory 'wa: “Kytety'kai. Tamusi roten te amyikako. Iru'pa rapa kynaitan.”

⁵¹ Moro auto 'wa tytunda'po mero, amy wo'myry 'se'pa iwe'i'po tymaro. Mojan roten wo'my'san imaro: Petrus, Johanes, Jakobus, mo'ko amyija'ko jumy, isano enapa.

⁵² Pa'poro kari'na mo'ko amyija'ko amojatokon ty'popurukon po'po'mary ta. Jesus wyka'po te: “Kytotamoton. Iromby'pa man. Kyno'ny'san te.” ⁵³ Irombo auno'poty'po i'waine. Iromby'po

uku'satokon. ⁵⁴ Jesus 'wa te mo'ko amyija'ko ainary apo'i'po. Irombo ika'po: “Iso'ne, ajawongo!” ⁵⁵ Irombo a'kary werama'po rapa. O'win wytory imero awomy'po. Irombo Jesus 'wa upapo'po. ⁵⁶ Ijummy, isano enapa we'naranga'san imero. Jesus wyka'po te i'waine, amy kari'na 'wa paio moro o'kapy'po oty anekarity'pa iwaito'ko'me.

9

Mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon emokyry

¹ Irombo mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon a'nano'po'san i'wa. Irombo ipori'toma'san i'wa. Pa'poro yja'wangan akywano momary, je'tun pangon kura'mary enapa yry'po i'wa ainakaine. ² Irombo moro Tamusi nundymary ekaro emoky'san i'wa, mo'karon je'tun pangon kura'ma enapa.

³ Ika'po i'waine: “Amy paio oty koro kysaroton amaroine oma tano me. Aposeny'ma, otyje'ny'ma, erepa'ma, ipyrata'pa i'tandoko. Awo'mykon y'petakan kysaroton. ⁴ Amy auto taka awo'my'sando, moro po ro aitoko. Moro wyino ro rapa aimo'toko. ⁵ O'se'paine te amy aitopo tanokon a'ta, i'tandoko moro aitopo wyino. Awaimokyrykon mero moro apupurukon i'kokatoko, tu'taine oty wairy uku'to'me i'waine.”

⁶ Irombo mero ko'wu iwaimoky'san. Morokon aito'kon wararo ito'san. Wararo moro iru'pyn oka

ekaro'po i'waine. Wararo enapa je'tun pangon kura'ma'san i'waine.

Herodes wonumengary

⁷ Irombo mo'ko jopoto Herodes 'wa pa'poro otypan oty wo'kapy'po ekary eta'po. One wara morokon tyneta'san poko tywonumengary upijakon. Amykonymbo Johanes awomy'po rapa ekari'satokon mo'karon iromby'san wyino. ⁸ Amykonymbo rapa Elia wosenepo'po ekari'satokon. Amykonymbo rapa o'win amy mo'karon uwaponokonymbo Tamusi auran uku'ponamonymbo a'sakarymbo awomy'po ekari'satokon. ⁹ Herodes wyka'po: “Aseke ro kore Johanes su'kapoi, ran! Noky poko 'ne ko iro ke eropangon oka setanon?” Mo'ko kari'na enery 'se imero kynakon.

Jesus 'wa ainatone dusun ata'nanopy'san upary

¹⁰ Tywerama'san mero, mo'karon Jesus napojoma'san 'wa pa'poro o'to tywe'i'san ekarity'po i'wa. Irombo Jesus kynarojatokon amy Betsaida tatynen aitopo 'wa, a'saka'pa tywaito'ko'me moro po. ¹¹ Mo'karon kari'na apyimykon 'wa te moro itorykon ukuty'po moro 'wa. Irombo iwekena'san i'waine. Jesus 'wa iwopy'san ewa'ma'po. Moro Tamusi nundymary poko erupa'san i'wa. Mo'karon tywekura'marykon 'sangan kura'ma'san i'wa.

¹² Koine 'ne iwe'i'po mero, mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon Jesus nemeparykon

9:7 Mateus 14:1-12, Markus 6:14-29 **9:7** Mateus 16:14, Markus 8:28, Lukas 9:19 **9:10** Mateus 14:13-21, Markus 6:30-44, Johanes 6:1-14

wopy'san i'wa. Ika'san I'wa: “Mo'karon kari'na apyimy emo'ko rapa, morokon sengenokon aito'kon taka nytoto'se me tywo'ny'to'kon man upi, tareparykon man upi enapa. Ero po irombo amy iponomyn aitopo po kytaton.” ¹³ Jesus wyka'po te i'waine: “Amyjaron te upatoko.” Irombo ika'san: “Ainatone roten perere na'na ekosa man, oko woto maro. Na'na wytory ka'tu nan pa'poro mo'karon kari'na apyimy erepary man epeka'se?” ¹⁴ Ainatone dusun iwairy taro irombo mo'karon wokuryjan kynatokon moro po. Irombo ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa: “Mo'karon kari'na andy'mopotoko oruwa-kari'na pai iwairy taro.” ¹⁵ Iwara ro iwe'i'san. Pa'poro andy'mopo'san i'waine.

¹⁶ Irombo Jesus 'wa morokon ainatone perere apo'i'san mo'karon oko woto maro. Kapu 'wa iwo'poty'po. Tamusi ety awonga'po i'wa ipokoine. Irombo mero i'sakapoty'san i'wa. Irombo mo'karon tynemeparykon 'wa yry'san i'wa, mo'karon kari'na apyimy upato'me i'waine. ¹⁷ Pa'poro iwendame'san. Pa'poro iwaime'san. Irombo ainapatoro itu'ponaka oko kurukuru morokon arepa akosinykonyombo amo'iky'san i'waine.

Noky me Jesus wairy

¹⁸ O'wino me o'win 'ne tyjummy 'wa tauranary poko Jesus kynakon. Mo'karon inemeparykon roten imaro kynatokon. Irombo iwoturupo'po i'waine: “Noky me ko yjekari'saton mo'karon kari'na apyimykon?” ¹⁹ Irombo ejuku'po

i'waine: “Mo'ko kari'na etykanenymbo Johanes me. Amykonymbo te ajekari'saton Elia me. Amykonymbo rapa amy uwaponombo Tamusi auran uku'ponenymbo awomy'po ekari'saton.”

²⁰ Irombo iwoturupo'po i'waine: “Amyjaron rapa, noky me ko kakari'saton?” Irombo Petrus 'wa ejuku'po: “Mo'ko Tamusi nyry'po Mesias me.”

²¹ E'mapoty'san te Jesus 'wa. Ika'po i'waine, amy 'wa pairo anekarity'pa iwaito'ko'me. ²² Ika'po: “Poto me mo'ko kari'na ymuru wota'karykary man. Mo'karon uwapoto'san, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon enapa i'se'pa kynaita'ton. Irombo kyniwota'ton. Moro ijuwanory kurita te kynawondan rapa.”

²³ Irombo pa'poro i'waine aurana'po: “Tywopyry 'se amy a'ta ywena'po ta, aseke ty'wano me kapyn noro iwairy man. Kurita wararo moro tywakapuru anumyry i'wa man. Irombo iwopyry man ywena'po ta. ²⁴ Mo'ko tamamyry aijomary 'san irombo moro tamamyry uta'katan. Mo'ko yjupu'po me tamamyry uta'kanen man te moro tamamyry aijomatan. ²⁵ Otypan iru'pyn oty epojan ko amy kari'na pa'poro ero nono tu'pono oty apo'i'poto ty'wa totyry me, irombo aseke moro tamamyry uta'ka'poto, any'ma'poto pai?

²⁶ “Ypoko, yjauranyombo poko enapa amy wepy'i'to'poto, mo'ko kari'na ymuru enapa kynepy'i'totan ipoko, tywopyry jako moro

9:19 Mateus 14:1-2, Markus 6:14-15, Lukas 9:7-8 **9:20** Johanes 6:68-69 **9:23** Mateus 10:38, Lukas 14:27 **9:24** Mateus 10:39, Lukas 17:33, Johanes 12:25

tykuranory ta, mo'ko tyjummy kuranory ta, mo'karon Tamusi apojongon kuranory ta enapa.

²⁷ “Ita'ro pore: amykon ero po o'po'tonon tyrombyrykon uwaporo moro Tamusi nundymary eneta'ton.”

Jesus wonurimary wypy tu'po

²⁸ Irombo oruwa-to'ima kurita iwairy taro moro wara tyka'po wyino, Jesus 'wa Petrus, Johanes, Jakobus aro'san tymaro moro wypy tu'ponaka, Tamusi 'wa tauranato'me. ²⁹ Tamusi 'wa auranary jako ro embatary wonurima'po. Tamu'ne imero moro iwo'my we'i'po, typotyre imero. ³⁰ Irombo oko wokyryjan kynorupatokon imaro. Moses mo'ko kynakon Elia maro.

³¹ Kurangon me imero kynosenepojatokon. Kynerupatokon moro Jerusalem po i'wa moro tamamyry aike'kary man poko.

³² Petrus, mo'karon a'sakarykon enapa wojakon imero uwetykon. Tyja'mungon apo'i'san mero ty'waine, kurano me imero Jesus ene'po i'waine. Mo'karon oko wokyryjan ene'san enapa i'waine aporito. ³³ Irombo itorykon mero rapa iwyino, Petrus wyka'po Jesus 'wa: “Jopoto, ka'ety ero po na'na man. Oro na'na oruwa pataja'makon amyn, o'wa o'win, Moses 'wa o'win, Elia 'wa o'win enapa.” O'to tykary anukuty'pa kynakon.

³⁴ Moro wara ikary jako noro amy kapurutu wopy'po eponakaine. Mo'karon Jesus nemeparykon wety'ka'san moro kapurutu taka Moses, Elia wonekepyrykon mero. ³⁵ Moro kapurutu wyino ro amy auranano wota'po:

“Ymuru mo'se man. Typo syryi. Epanamatoko i'wa.” ³⁶ Moro auranano wotakepy'po mero, o'win 'ne rapa Jesus kynakon. Irombo mo'karon inemeparykon yity'na'san. Moro jako ro amy paio 'wa moro tynene'san oty anekaropa na'sen iwe'i'san.

Amy takyren myre'ko'ko kura'mary

³⁷ Irombo koro'po moro wypy wyino iwony'to'san mero, amy kari'na apyimy 'wa Jesus epory'po. ³⁸ Irombo 'kuru mo'karon kari'na apyimy wyino amy wokyry ko'ta'po: “Amepanen, we'pimaje o'wa ymuru eneto'me. O'win 'ko 'ko mo'ko ymuru man. ³⁹ Amy yja'wan akywano itu'ponaka kyno'san. Typo roten kyniko'tanon. Wa'jo'pan 'wa kynapyipojan. Indary a'kosatano'pojan. Ikota'ma'po mero roten rypo kyninondanon. ⁴⁰ Mo'karon anemeparykon 'wa rypo we'pimai mo'ko yja'wan akywano momato'me i'waine. Imomary upiton te.” ⁴¹ Irombo Jesus 'wa ejuku'po: “Oty anamyika'non 'ne roten! Yja'wangonymbo! O'toro kurita noro ko ero ajemerykon senetan? Mo'ko omuru ene'ko ijara 'wa.”

⁴² Irombo iwopyry jako noro mo'ko yja'wan 'wa uwa'mo'po nono tu'ponaka. Wa'jo'pan 'wa apyipo'po i'wa. Jesus 'wa te mo'ko yja'wan akywano aike'kapo'po. Mo'ko myre'ko'ko kura'ma'po i'wa. Irombo ijumy 'wa rapa yry'po i'wa.

⁴³ Pa'poro imero kari'na enuta'san, moro Tamusi pori'tory ene'po mero.

9:35 Jesaja 42:1, Mateus 3:17, 12:18, Markus 1:11, Lukas 3:22

9:37 Mateus 17:14-18, Markus 9:14-27

Jesus 'wa tywota'karykary man ekarityry

Pa'poro kari'na enumengapory jako ro pa'poro morokon tynikapirykon 'wa, Jesus wyka'po mo'karon tynemeparykon 'wa: ⁴⁴ “Ero koro apanarykon ta apyitoko. Mo'ko kari'na ymuru yta'ton kari'na ainaka terapa.” ⁴⁵ O'to tauro'po me te ero auranano wairy anukuty'pa kynatokon. Tunenje kynakon iwyinoine, anukuty'pa iwaito'ko'me. I'wa ipoko tywoturuporykon poko te tanarike kynatokon.

Noky wairy poto me 'ne

⁴⁶ Irombo mo'karon Jesus nemeparykon ase'wa kynorupatokon nokypan wairy poko poto me 'ne tyra'naine. ⁴⁷ Jesus te morokon ituru'san wonu-mengary uku'sakon. Amy pitani'membo apo'i'po i'wa. Taporito yry'po i'wa. ⁴⁸ Irombo ika'po i'waine: “Mo'ko yjety ta mo'se pitani ewa'manen yjewa'manon. Mo'ko yjewa'manen ro mo'ko yjemo'nenymbo ewa'manon. Mo'ko uwam'po 'ne ara'naine man inoro poto me 'ne man.”

⁴⁹ Irombo Johanes 'wa ejuku'po: “Jopoto, na'na amy kari'na 'wa ajety ta yja'wangan akywano momary enei. A'kotory poko rypo na'na ne'kui, kywena'san ta ito'pa iwairy ke.” ⁵⁰ Jesus wyka'po te i'wa: “Kysa'kototon. Mo'ko ajenonopy'paine aitoto awyionokon me man.”

Samaria ponokon wairy Jesus apyiry 'se'pa

9:43 Mateus 17:22-23, Markus 9:30-32 **9:46** Mateus 18:1-5,
 Markus 9:33-40 **9:46** Lukas 22:24 **9:48** Mateus 10:40, Lukas
 10:16, Johanes 13:20

⁵¹ Morokon kapu taka tytoto'man kurita tundarykon mero, Jerusalem 'wa imero Jesus 'wa tomary yry'po.

⁵² Apojonanokon emoky'san I'wa tuwapo. Irombo amy Samaria ponokon waitopo taka iwo'my'san amy tywaito'ko'man upi. ⁵³ Mo'karon moro ponokon te Jesus apyiry 'se'pa kynatokon, Jerusalem 'wa tomary yry'po ke i'wa. ⁵⁴ Moro eta'po mero ty'waine, mo'karon inemeparykon Jakobus, Johanes wyka'san: “Jopoto, na'na auranary 'se man wa'to wo'to'me kapu wyino, ikoro'kato'ko'me?” ⁵⁵ Jesus wotu'ma'po te i'waine. E'ma'san i'wa. ⁵⁶ Irombo amy terapa aitopo 'wa ito'san.

Jesus wena'po ta kari'na wytory

⁵⁷ Irombo oma ta itorykon jako amy kari'na wyka'po Jesus 'wa: “Oja awytotopo 'wa ro wy'take awena'po ta.” ⁵⁸ Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Mo'karon joroko tautake mandon. Mo'karon tonoro tapo'nyne mandon. Mo'ko kari'na ymuru upu'po te erematopo'ma man.”

⁵⁹ Irombo amy terapa 'wa ika'po: “O'ko ywena'po ta.” Mo'ko 'wa te ejuku'po: “Jopoto, oro yjummy na'nen sunendamyi.” ⁶⁰ Jesus wyka'po te i'wa: “Oro mo'karon iromby'san mo'karon takepyrykon unensen. Amoro te moro Tamusi nundymary ekarotango.”

⁶¹ Amy rapa wyka'po: “Awena'po ta wy'take, Jopoto. Oro mo'karon yjauty tanokon 'wa na'nen te wywytory sekarityi.” ⁶² Jesus wyka'po i'wa:

“Mo'ko tywena'po taka o'po'toto maina uringanen uwam'po man Tamusi nundymary 'wano me.”

10

Jesus 'wa amykon noro tynemeparykon emokyry

¹ Morombo wyino Jesus 'wa oruwa-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka oko amykon terapa omeponon apojoma'san. Oko oko pai emoky'san i'wa tuwapo pa'poro aseke tytoto'man potonon aito'kon 'wa, siky'inon aito'kon 'wa enapa.*

² “Ika'po i'waine: “Moro typotymy pyime ro rypo man. Mo'karon ipo'namon te pyime waty mandon. Iro ke ro mo'ko wonatopo potyry Jopotory 'wa aturupotoko mo'karon ipo'namon man emo'to'me i'wa ipo'se. ³ I'tandoko. Komo'saton 'kuru kapara'makon emokyry wara tokonamon pero ra'naka. ⁴ Pyrata je'ny, oty je'ny, asapatorykon y'petakan kysaroton. Amy paio kari'na kyserupaton oma ta. ⁵ Amy auto taka awo'my'san po ro mo'karon itanokon 'wa 'ne ka'tu kaitoko: ‘Sara'me aitoko, yja'sakarykon.’ ⁶ Moro po ro amy sara'me tywairy 'san a'ta, moro awykato'kon sara'me aino kynaitan ekosa. Moro wara e'i'pa a'ta, moro awykato'kon sara'me aino kyneramatan rapa o'waine. ⁷ Mo'ko sara'me tywairy 'san auty ta ro aitoko me. Ajupato'kon ena'toko me, enytoko me enapa. Amy amaminatoto 'wa irombo

* **10:1** Amykon moro 'itu'ponaka oko' animero'pa tywaije mandon. **10:2** Mateus 9:37-38 **10:3** Mateus 10:16 **10:4** Mateus 10:7-14, Markus 6:8-11, Lukas 9:3-5

emamina'po epety yry man. Kytomimapo'ton me auto wararo.

⁸ “Amy aitopo taka awo'my'sando, irombo mo'karon moro ponokon 'wa ajewa'ma'sando, ajupato'kon ena'toko me. ⁹ Mo'karon moro ponokon je'tun pangon ikura'matoko me. Kaitoko me i'waine: ‘Moro Tamusi nundymary tyse waty man awyinoine.’ ¹⁰ Amy aitopo taka awo'my'sando te, irombo ajewa'ma'paine iwe'i'sando, epa'katoko me potonon oma taka. Irombo kaitoko me i'waine: ¹¹ ‘Ero awaito'kon e'kyinyombo, moro na'na pupuru poko tywotapyije man iro y'kokanon rapa na'na o'waine. Ero te uku'toko: moro Tamusi nundymary tyse waty man.’

¹² “Wykaje o'waine: moro iwosenepotopo kurita moro aitopo kynota'karykatan moro Sodom ko'po 'ne ka'tu rapa.

¹³ Je'tun pe pore kynaitan o'wa, Korasin. Je'tun pe pore kynaitan o'wa, Betsaida. Moro Tyrus po, moro Sidon po enapa morokon otaine onepo'san Tamusi pori'torykon wo'kapy'sanyboto, penaro terapa natu'matoryine. Penato'san wo'mynano ke terapa newo'myndotoryine. Weru'no'po ke terapa natakoroitotoryine. ¹⁴ Moro a'wembono auranano yry jako, moro Tyrus ko'po 'ne ka'tu rapa, moro Sidon ko'po enapa mata'karykata'ton. ¹⁵ Amoro rapa Kafaraum, ajawongary man

10:7 1 Korinte 9:14, 1 Timoteus 5:18 **10:10** Apojoma'san 13:51

10:12 Genesis 19:24-28, Mateus 11:24, Mateus 10:15 **10:13** Mateus 11:20-24 **10:13** Jesaja 23:1-18, Ezechiël 26:1-28:26, Joel 3:4-8, Amos 1:9-10, Zacharia 9:2-4

mekano'san kapu taka? Iromby'san waitopo taka te mony'totake.

¹⁶ Mo'ko o'waine epanamatoto, y'wa kynepanamanon. Mo'ko o'se'non y'se'pa man. Mo'ko y'sepyn mo'ko yjemo'nenymbo 'se'pa man.”

Mo'karon Jesus nemeparykon weramary rapa

¹⁷ Mo'karon oruwa-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka oko Jesus nemoky'san werama'san rapa tawa'pore imero. Ika'san: “Jopoto, mo'karon akywano ro rypo na'na 'wa kynepanamaton ajety ejatory mero na'na 'wa.” ¹⁸ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Mo'ko Satan womary janon senejakon kapu wyino kapekape wara. ¹⁹ Kypori'tomaton okoju, sipiriri uta'mito'me o'waine, pa'poro mo'ko tyjenonoken pori'tory ko'po pana'pe awaito'ko'me enapa. Amy pairo yja'wan oty ajepory'paine kynaitan. ²⁰ O'waine te mo'karon akywano wepanamary poko tawa'pore kytaiton. Kapu ta ajetykon mero'san poko te tawa'pore aitoko.”

²¹ Moro jako 'ne Jesus ewa'poro'po imero mo'ko Tamusi a'kary 'wa. Ika'po: “Papa, kapu, nono Jopotory, poto me ajety sawongaje morokon ynekarity'san otykon unemy'san poko o'wa mo'karon oty uku'namon omepa'san wyino, uku'po'san poko te o'wa mo'karon oty anukuty'non 'wa. A'a, papa, moro wara iru'pa oty topoje o'wa man. ²² Pa'poro oty yryi yjumy yjainaka. Amy pairo kari'na noky me

10:15 Jesaja 14:13-15 **10:16** Mateus 10:40, Markus 9:37, Lukas 9:48, Johanes 13:20 **10:19** Ware 91:13 **10:21** Mateus 11:25-27, 13:16-17

mo'ko ymunano wairy anukuty'pa man. Mo'ko jumynano roten kynuku'san. Amy paio enapa noky me mo'ko jumynano wairy anukuty'pa man. Mo'ko ymunano roten kynuku'san. Mo'ko i'wa mo'ko ymunano tyjumy enepory 'se tywaije man inoro enapa kynuku'san.”

²³ Irombo iwotu'ma'po mo'karon tyne-meparykon 'wa. I'waine roten ika'po: “Sara'me 'ne janon morokon anenerykon enenamom onunano kynaita'ton. ²⁴ Wykaje o'waine: Pyime Tamusi auran uku'ponamonymbo, potonon jopotokon enapa morokon anenerykon otykon enery 'se rypo tywaije mandon. Anene'pa te tywaije mandon. Morokon anetarykon etary 'se enapa rypo tywaije mandon. Aneta'pa te tywaije mandon.”

Noky wairy a'sakanano me

²⁵ Irombo te amy Tamusi kareтары uku'nen we'i'po u'kuru 'se. Ika'po: “Amepanen, o'to ko ywairy nan moro i'matypyn roten amano epoto'me y'wa?” ²⁶ Jesus wyka'po i'wa: “Oty ko tymero nan moro omenano kareтары ta? One wara ko moro merupanon?” ²⁷ Irombo Jesus ejuku'po i'wa: “Mo'ko Atamusiry Jopoto ipynako pa'poro aturu'po maro, pa'poro aja'kary maro, pa'poro apori'tory maro, pa'poro awonumengary maro enapa. Aja'sakary ipynako, aseke awaipynary wara enapa.” ²⁸ Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Iporo ro mykaje. Moro wara ro aiko. Irombo moro i'matypyn roten amano mepotake.”

29 Mo'ko te Jesus 'wa ty'mondory 'se'pa kynakon. Iro ke ro iwoturupo'po i'wa: “Noky ko iro ke yja'sakary me nan?” 30 Moro poko Jesus wyka'po: “Amy wokyry Jerusalem wyino kyno'pemanon Jeriko 'wa. Irombo amykon tymonakamon oma ta itorymbo apyijaton. Kyniwo'mynga'maton. Mene imero kyniwojaton. Eke'manga'po mero, tyno i'waine man. 31 Ijako 'ne terapa moro oma ta amy Tamusi pokono kyno'pemanon. Mo'ko kari'na ene'po mero ty'wa, kynuremejan. 32 Iwara enapa amy Tamusi pokonokon pyitory tywaije man. Ene'po mero ty'wa, tureme enapa i'wa man. 33 Amy moro oma ta ytototo Samaria pono enapa ipato kyny'san. Ene'po mero ty'wa, ikotanory enejan. 34 Kyny'san i'wa. Morokon iwo'san epino'san oleif katy ke, winu ke enapa. Irombo kynipererekanon. Typaritory tu'ponaka yry'po mero, amy ytopo'tonon wo'ny'topo auto 'wa kynarojan. Moro po ro iru'pa kynenejan. 35 Irombo koro'po oko amu'nymbo pyrata pinanon moro typyratary je'ny wyino. Mo'ko auto aporemy 'wa kynyjan. Kynganon: ‘Iru'pa eneko. Ero ko'po pyrata papy'poto o'wa, awu kapematake, ywera-mary mero.’

36 “One wara ko monumenganon? One ko mo'ko tymonakamon neke'manga'san a'sakary me tywaije nan mo'karon oruwanokon ra'na?”

37 Irombo mo'ko Tamusi kareтары uku'nen 'wa ejuku'po: “Mo'ko ikotanory enenenymbo.” Irombo Jesus wyka'po i'wa: “I'tango. Amoro enapa moro wara aiko.”

Oty wairy poto me 'ne Jesus enuru ta

³⁸ Irombo Jerusalem 'wa tytorykon jako noro, Jesus wo'my'po amy aitopo taka. Irombo amy Marta tatynen worryi 'wa apo'i'po tauty ta. ³⁹ Mo'ko ro typityne kynakon. Mo'ko ipity ety me Maria kynakon. Inoro wotandy'mo'po ro Jesus po'ponaka, o'to ikary 'wa tywepanamato'me. ⁴⁰ Marta te mo'karon opy'san upary poko roten kyno'mikakon. Irombo Jesus 'wa ito'po. Ika'po i'wa: “Jopoto, iru'pa mepojan ypity 'wa o'win upu'po yno'po ajupanamon me? Kaiko i'wa yjepatoma iwo'to'me!” ⁴¹ Irombo mo'ko Jopoto 'wa ejuku'po: “Marta 'ko! Mesykaje 'ne, mo'mikaje 'ne pyime oty poko. ⁴² O'win roten oty poko awairy man. Maria irombo moro iru'pynymbo oty apo'i. Moro ro ipina'pa kynaitan iwyino.”

11

One wara Tamusi 'wa kari'na auranary man

¹ O'wino me amy oje Tamusi 'wa Jesus auranary'po. Aurana'ma'po mero, o'win amy inemepary wyka'po I'wa: “Jopoto, na'na emepako Tamusi 'wa na'na auranary poko, mo'ko Johanes 'wa tynemeparykon emepa'san wara enapa.” ² Irombo ika'po i'waine: “Tamusi 'wa ajauranarykon jako, ero wara kaitoko: “Papa, oro ajety tykuranondo nainen. Oro moro anundymary no'nen. ³ Moro eromeno na'na erepari yko na'na 'wa. ⁴ Moro yja'wan me na'na we'i'po ikako. Na'na

enapa irombo pa'poro yja'wan me typoko ta'sakary we'i'po kanon. Na'na kysu'kupoi mo'ko yja'wan 'wa.”

⁵ Irombo ika'po i'waine: “Amy ara'nanokon pai takonone man. Irawone 'ne pai kyny'tan takono 'wa tykato'me: 'Yjakono, oruwa perere amy ene'ko y'wa. Si'petakamatake rapa. ⁶ Amy terapa yjakono te kore ytopo'sembo nopyi y'wa, ran. Up-atopo waty te man yjekosa.’ ⁷ Mo'ko ajakono 'kare tauty wyino nykatan o'wa: 'Kaki'maje! Ypenary sira'kere'toi terapa. Watungai terapa y'makon maro. Yjawomyry noro supija moro oty yto'me o'wa.’ ⁸ Wykaje te o'waine: Moro perere yje ro rypo tawomyry 'se'pa ta'ta takono me iwairy ke, kynawondan toty any'mary pona. Pa'poro inisanory ytan i'wa.

⁹ “Iro ke ro wykaje o'waine: Otykon poko aturupotoko. Irombo otykon mapyita'ton. Otykon upitoko. Irombo otykon mepota'ton. Pena imorykatoko. Irombo moro pena kynotapurumakatan o'waine. ¹⁰ Mo'ko otykon poko aturupototo otykon apyitan. Mo'ko otykon upinen otykon epotan. Mo'ko pena morykanen 'wa moro pena kynotapurumakatan.

¹¹ “Amy ara'nanokon jumynano 'kare okoju ytan tymuru 'wa, woto poko iwoturupo'poto. ¹² Sipiriri ytan 'kare i'wa, amy korotoko y'mo poko iwoturupo'poto. ¹³ Yja'wan me awairykon se'me iro ke amyjaron kurangon otykon myjaton o'makon 'wa. Ako'poine 'ne ka'tu rapa mo'ko kapu tano jumynano ta'kary ytan mo'karon aturupotonon 'wa.”

One wara Jesus 'wa akywano momary

¹⁴ Irombo Jesus 'wa amy erupopyn wyino akyrymbo moma'po. Mo'ko takyrymbo womima'po mero, mo'ko erupopynymbo aurana'po rapa. Mo'karon kari'na apyimykon enuta'san imero. ¹⁵ Amykonyombo wyka'san te: “Mo'ko Be'elsebul pori'tory ta, mo'ko ewa'rumy tamuru pori'tory ta mo'karon ewa'rumy momanon.” ¹⁶ Amykonyombo woturupo'san te Jesus 'wa amy kapu wyinono oty enepoto'me i'wa. Iwara u'kuru 'se kynatokon. ¹⁷ Jesus 'wa te iwonumengarykon ukuty'po. Irombo ikapo i'waine: “O'win e'i'pa amy nono undymanamon a'ta, moro nono undymary kynotany'matan. Autokon asetu'ponaka kyno'tororokata'ton. ¹⁸ O'win e'i'pa mo'karon Satan nundymary tanokon a'ta, one wara noro ko nundymata'ton? Be'elsebul pori'tory ta irombo ewa'rumy momary mekari'saton y'wa. ¹⁹ Y'wa te mo'karon ewa'rumy momary jako Be'elsebul pori'tory ta, noky pori'tory ta ko mo'karon apyitorykon nimomaton? Iro ke ro mo'karon apyitorykon a'wembono auranano yta'ton apokoine. ²⁰ Tamusi ainary siky'iry pori'tory ta mo'karon ewa'rumy moma'sando y'wa, moro Tamusi nundymary tywo'se terapa man o'waine. ²¹ Amy pana'pyn tyrapanen wokery 'wa typyrorory erandory jako, morokon otryy o'to e'i'pa kynaitan. ²² Amy iko'pono pana'pyn wopy'poto te iweto, kyni'mondotan. Pa'poro

11:14 Mateus 12:22-30, Markus 3:20-27 **11:15** Mateus 9:34, 10:25 **11:16** Mateus 12:38, 16:1, Markus 8:11

moro inamyikary iwo'wo'matopombo pinatan. Irombo pa'poro tynipina'san otyrymbo aripa'tan. ²³ Mo'ko ymaro e'i'pa aitoto yjenono'nen me man. Mo'ko ymaro a'nano'to'pa aitoto aripa'to man.”

Tywaitopombo 'wa akywano weramary

²⁴ “Amy yja'wan akywano wyto'poto mo'ko tynaki'marymbo wyino, tywotare'matopo upi kyny'san aruta'san aito'kon taka. Amy anepory'pa tywe'i'poto te kynganon: ‘Weramatake rapa moro ynino'po yjauty 'wa'. ²⁵ Irombo tytunda'po mero, moro tywaitopombo epojan terapa ta'me, sara'me. ²⁶ Irombo kyny'san rapa oko-to'ima noro amykon tyko'ponokon yja'wangan akywano aije. Irombo kynomyjaton moro po tywaito'ko'me. Iwara mo'ko wokyry yja'wan me 'ne ka'tu rapa kynaijan moro koromo tywe'i'po ko'po.”

Moro sara'me 'ne aino

²⁷ Irombo morokon otykon ekarityry jako ro I'wa, mo'karon kari'na apyimy wyino amy worryi wyka'po mo'ja I'wa: “Sara'me 'ne janon kynaitan moro ajaropo'nenymbo uwembonano, moro aju-panenymbo manaty.” ²⁸ Jesus wyka'po te: “Moro ko'po 'ne ka'tu rapa janon sara'me kynaita'ton mo'karon Tamusi auran etanamon, mo'karon ikura'manamon enapa.”

Mo'karon eromenokon kari'na yja'wany

²⁹ Aseme noro moky kari'na kynetururuka-tonkon Jesus 'wa. Irombo ika'po: “Mo'karon eromenokon kari'na yja'wan me mandon. Amy kapu wyinono oty enery 'se mandon.

Amy anene'pa te kynaita'ton. Jona po roten te no'po'sen. ³⁰ Mo'karon Ninive ponokon 'wa amy kapu nenepory oty me mo'ko Jona wairy wara enapa mo'ko kari'na ymuru kynaitan mo'karon eromenokon kari'na 'wa.

³¹ “Moro a'wembono auranano yry jako, mo'ko ijary pono worryi jopoto kynawondan mo'karon eromenokon kari'na maro. Mo'ko worryi ro kyne-mendota'ton imero. Mo'ko worryi waty tywo'se nan ero nono y'maty'po wyino, Salomo wonu-mengapory eta. Ero po te kore Salomo ko'po 'ne ka'tu rapa oty na.

³² Moro a'wembono auranano yry jako, mo'karon Ninive ponokon enapa kynawonda'ton mo'karon eromenokon kari'na maro. Mo'karon Ninive ponokon ro kynemendota'ton imero. Mo'karon Ninive ponokon waty Tamusi 'wa tywotu'ma tywaije nandon moro Jona auran poko. Ero po te kore Jona ko'po 'ne ka'tu rapa oty na.”

Ja'munano aweiry

³³ “Amy paio kari'na amy tykororetary po'ma'po wyino anunemy'pa man amy oty unendopo taka, tosipi upi'nonaka pai. Amy apo'ny tu'po te kynyjan, mo'karon o'mytonon 'wa eneto'me. ³⁴ Moro aja'mun aweiry me moro ajenuru man. Iru'pa moro ajenuru a'ta, moro aja'mun ro rypo pa'poro taweije man. Yja'wan me a'ta te, moro aja'mun ro rypo

11:29 Mateus 12:38-42 **11:29** Mateus 16:4, Markus 8:12

11:30 Jona 3:4 **11:31** 1 Koningen 10:1-10, 2 Kronieken 9:1-12

11:32 Jona 3:5 **11:33** Mateus 5:15, 6:22-23 **11:33** Mateus 5:15, Markus 4:21, Lukas 8:16

tawa'rume man. ³⁵ Tuwaro iro ke aiko, moro otano ajaweiry ewa'rumamyry pona. ³⁶ Taweije, ewa'rummy'ma pairo pa'poro moro aja'mun a'ta, moro ajemamyry pa'poro taweije kynaitan, moro aweinano 'wa ajaweipary wara imero.”

Jesus 'wa mo'karon Farise e'mapotyry

³⁷ Aurana'ma'po mero, amy Farise 'wa Jesus ejuku'po endame iwo'to'me ty'wa. Irombo ito'po imaro auty 'wa. Iwotunga'po moro arepa apo'ny po.

³⁸ Tywendamery uwaporo asainaty'pa Jesus wairy ene'po mero, mo'ko Farise enuta'po imero. ³⁹ Jesus wyka'po te i'wa: “Amyjaron Farise me moro asaperarykon, awendameto'kon ikorokatokon kurando wyino. Aseke otaine te moro akumingon tam'po'kory, moro oja'wanykon tam'po'kory enapa man. ⁴⁰ Oty anukuty'non! Mo'ko kurandono ka'nenymbo moro itano anikapy'pa enapa nan? ⁴¹ Moro asaperarykon tano te ytoko mo'karon oty'non 'wa. Iwara ro pa'poro oty i'ko'ma kynaitan o'waine.

⁴² “Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, Farise. Morokon tuma poporoto'kon itupu jainapatoronorymbo amy pairo, pa'poro tanapymy sa'rombo jainapatoronorymbo amy enapa myjaton Tamusi 'wa. Moro tamambore aino poko te, moro Tamusi pynary poko enapa atuwarenge'saton. Irokon poko tuwaro awairykon manombo man, morokon koromonokon poko atuwarengepyrykon pyndo.

⁴³ “Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, Farise. Ajapokupeine man moro uwapo awotandy'morykon morokon awota'nano'to'kon auto ta, moro ajewa'marykon enapa morokon otykon ekaramato'kon po. ⁴⁴ Je'tun pe pore te kynaitan o'waine. Morokon atukuty'non tu'munano wara mandon. Otypan oty tu'po tytorykon anukuty'pa mandon mo'karon itu'po ytotonon.”

⁴⁵ Irombo o'win amy Tamusi kareтары uku'nen 'wa ejuku'po: “Amepanen, moro wara awykary ke na'na ety enapa terapa memapoja.” ⁴⁶ Jesus wyka'po te i'wa: “Je'tun pe pore te kynaitan o'waine enapa, Tamusi kareтары uku'namon. Awosin pangon otykon morokon arory tupi me man irokon maropojoton aja'sakarykon 'wa. Aseke te o'win amy ajainary siky'iry ke paio morokon otykon y'tu'kary 'se'pa mandon.

⁴⁷ “Je'tun pe pore te kynaitan o'waine. Mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo tu'mungon mika'saton. Atangon 'wa te tywo mandon. ⁴⁸ Moro wara ro menepojaton iru'pa morokon o'to atangon we'i'san epory o'waine. O'win mandon imaroine. I'waine ro waty mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo tywo nandon. Amyjaron te ko'wu morokon itu'mungon mika'pojaton iru'pyn me.

⁴⁹ “Iro ke te mo'ko oty uku'nen Tamusi tyka man: Yjauran uku'ponamon, yjapojongon enapa semo'ta'ton i'waine. Amykonymbo wota'ton. Amykonymbo kota'mata'ton. ⁵⁰ Iwara ro pa'poro moro ero nono wo'kapy'po poro e'kamy'po Tamusi auran uku'ponamonymbo mynurumbo

epemapotan Tamusi mo'karon eromenokon kari'na 'wa. ⁵¹ Mo'ko Abel wyinombo ro mynu epemary arota'ton mo'ko Sakarias 'wa ro. Mo'ko Sakarias mo'ko Tamusi auty po mo'ko Tamusi 'wa tymy apo'ny pato tywo man inoro, wykaje irombo. A'a, mo'karon eromenokon kari'na 'wa kynepemapotan Tamusi.

⁵² “Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, Tamusi kareтары uku'namon. Moro tukutymy 'wa ytoto oma mapu'toton. Aseke ro rypo ito'pa maiton ita. Mo'karon ita tytory 'sangon paio ta'koto o'waine mandon.”

⁵³ Moro wyino Jesus wyto'po mero, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon 'wa mo'karon Farise maro ijenonopy'po 'ne ka'tu rapa. Tameronokon otykon poko auranano'pory a'mo'po i'waine.

⁵⁴ Iwara apyiry 'se kynatokon auran poko.

12

Jesus auranary tynemeparykon 'wa

¹ Moro jako ro moky imero kari'na wota'nanopy'san. Asetu'po imero iwe'i'san. Irombo Jesus 'wa tauranary a'mo'po mo'karon tynemeparykon 'wano me, mo'karon kari'na wepanamato'me ro rypo: “Tuwaro koro aitoko mo'karon Farise 'wa perere uwapurotopo pona. Moro tonapire aino pona, wykaje irombo.

² “Pa'poro onepyn oty kynonepotan. Unemy'po oty kynotuku'tan. ³ Pa'poro o'to ewa'rummy ta

11:51 Genesis 4:8, 2 Kronieken 24:20-21 **12:1** Mateus 10:26-27

12:1 Mateus 16:6, Markus 8:15 **12:2** Markus 4:22, Lukas 8:17

awykato'kon kynotatan aweiry ta. Moro ajautykon apu'to'po ta aja'sakarykon panary taka anekarity'san kynokarotan autokon re'ta.

⁴ “O'waine te wykaje, yja'sakarykon, tanarike kytaiton mo'karon aja'mungon wonamon poko. Awo'san mero, o'to noro ajyrykon upijaton.

⁵ Sekari'sa o'waine, nokypan 'nero poko tanarike awairykon man. Tanarike aitoko mo'ko awo'san mero moro e'wutypyn wa'to taka ajemarykon aina man inoro poko. Wykaje kore o'waine, mo'ko poko tanarike aitoko.

⁶ “Ainatone wansiri epety me oko kusiri pana'po anyry'pa nandon? O'win amy mo'kopan wansiri poko paio te Tamusi ituwarengepy'pa man.

⁷ Amyjaron te, ajunsetykon paio pa'poro tu'ku man. Tanarike kytaiton. Pyimano wansiri ko'po tapene mandon amyjaron.

⁸ “Wykaje o'waine: pa'poro mo'karon kari'na embata ywyinonokon me okari'tonon wyino enapa kynokari'tan mo'ko kari'na ymuru mo'karon Tamusi apojongon embata. ⁹ Mo'ko kari'na embata yjukuty'pa tywairy ekari'nen te anukuty'pa mo'ko kari'na ymuru kynokari'tan mo'karon Tamusi apojongon embata.

¹⁰ “Pa'poro mo'ko kari'na ymuru ejunen yja'wanymbo tywo'kary taro man. Mo'ko Tamusi a'kary ejunen yja'wanymbo te o'ka'pa kynaitan.

¹¹ “Morokon Simosu wota'nano'to'kon auto taka mo'karon jopotokon po'ponaka ajarorykon jako i'waine ajemendoto'ko'me, kytesykaton o'to

12:4 Mateus 10:28-31

12:8 Mateus 10:32-33, 12:32, 10:19-20

12:10 Mateus 12:32, Markus 3:29

awykarykon man poko awosaijomato'ko'me.
¹² Mo'ko Tamusi a'kary irombo moro jako 'ne moro o'to awykarykon man ekari'tan o'waine.”

Typyratake aino

¹³ Irombo o'win amy mo'karon ata'nanopy'san ra'nano wyka'po I'wa: “Na'na emepanen, mo'ko yryi 'wa kaiko moro na'na jumy 'mi nino'po a'sakato'me i'wa ymaro.” ¹⁴ Jesus wyka'po te i'wa: “Noky ko yjyryi ajekatakaine a'wembono auranano ynen jopoto me, se, otykon a'sakanen me pai?”

¹⁵ Irombo ika'po mo'karon ata'nanopy'san 'wa: “Tuwaro koro aitoko enumene awaipotyrykon pona. Tunsike ro rypo ajaina oty a'ta, moro ajemamyry ajaina e'i'pa man.”

¹⁶ Irombo amy onumengatopo auranano ekarity'po i'wa i'waine: “Amy typyrataken mainary tanokon wonato'kon tapeke imero tywaije man.

¹⁷ Irombo mo'ko tymainaken tyturu'po ta tywonumenga man: ‘O'to ko waitan? Pa'poro moro wonatopo epery ytopo waty man.’ ¹⁸ Irombo tyka man: ‘Ero wara waitake. Morokon yjotyrykon kura'mato'kon sakatake. Potonon me 'ko-pore samytake. Morokon ta ro pa'poro wonatopo epery sikura'matake, pa'poro amykon terapa yjotyrykon enapa. ¹⁹ Irombo yturu'po ta wykatake: ‘Pyime imero totyke mana. Siriko poko ajapyitan. Otare'mako! Endameko! Tawa'pore aiko!’
²⁰ Tamusi te tyka man i'wa: ‘Oty anukutyryn! Ero koko aromo'take. Irombo noky otyry me ko

naitan moro ana'nanopy'po?' ²¹ Moro wara kynaitan mo'ko ty'wa roten otykon a'nano'san, Tamusi ekosa te oty'pa man inoro."

Esykano

²² Irombo ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa: "Iro ke ro wykaje o'waine: kytesykaton oty enapyry man poko ajemando'ko'me, one wara aja'mungon wo'myndory man poko enapa. ²³ Poto me irombo moro amano man moro arepa ko'po. Poto me moro ja'munano man moro wo'mynano ko'po.

²⁴ "O'po'toko tyre mo'karon tonoro 'wa. O'pomy'pa mandon. Wonatopo anipoty'pa mandon. Otykon kura'matopo waty man ekosaine. Tamusi te kynupaton. Mo'karon tonoro ko'po te tyse poto me mandon amyjaron.

²⁵ Noky ko a'si 'ko paio tywesykary 'wa tamamyry mosindopory taro nan? ²⁶ Moropan ko'warono oty kapyry upi'poto o'waine, o'tono'me ko mesykaton morokon amykonymba otykon poko? ²⁷ Morokon itupu epyryry atytary 'wa tyre o'po'toko. Emamina'pa mandon. Mauru ane'py'i'pa mandon. Wykaje te o'waine: o'win amy itupu epyryry wara paio mo'ko Salomo ewo'myndo'pa tywaije man iru'pyn me.

²⁸ Tamusi 'wa moro itupu, moro erome mondo man iro, moro koro'po wa'to taka kynematon iro wo'myndo'poto moro wara, iko'poine 'ne ka'tu rapa awo'myndota'ton, amyjaron Tamusi anamyikaporo'non! ²⁹ Amyjaron enapa

kytesykaton oty enapyry man poko, oty enyry man poko o'waine. ³⁰ Pa'poro morokon otykon upijaton mo'karon nono tu'ponokon kari'na. Mo'ko ajumykon te morokon anamonopyrykon otykon uku'san. ³¹ Inundymary te upitoko. Irombo morokon otykon ytan enapa o'waine. ³² Kytety'katon, amyjaron pyime waty aitonon. Otykon undymanamon me irombo ajyrykon man tyje man mo'ko ajumykon 'wa.

³³ “Ajotyrykonyombo ekaramatoko. Moro epetyombo ytoko mo'karon ipyrata'non 'wa. Ija'puta'non pyrata je'ny ika'toko. I'maty'non otykon a'nano'toko kapu ta. Moro 'wa ro manaman tytory upijan. Moro po ro pisu ija'pukary upijan. ³⁴ Ajotyrykon waitopo po ro irombo aturu'san enapa man.”

Eporomu'ka'pa aino

³⁵ “Tywoku'my terapa awairykon man ajopotorykon 'wanokon me. Tyka'mure morokon akoretarykon wairy man.

³⁶ “Aimyno ewa'majembo tyjopotorykon weramary momo'namon wara aitoko. Iwopy'poto, o'win wytory moro pena metapurumakata'ton i'wa, imoryka'poto i'wa. ³⁷ Sara'me 'ne janon kynaita'ton mo'karon pyitonano, mo'karon ijopotorykon tywopy'poto nuro kynepota'ton inaron. Ita'ro pore, kynoku'mytan, kynungapota'ton, irombo uparykon arotan. ³⁸ Sara'me 'ne janon kynaita'ton mo'karon moro wara inepory'san, irawone 'ne

pauro tywopy'poto, koromo korotoko ko'tary jako pai. ³⁹ Ero te uku'toko: mo'ko tautyenen 'wa one wara a'ta mo'ko manaman wopyry ukuty'pomboto, tauty taka ana'mykapo'pa nairy imonatato'me. ⁴⁰ Amyjaron enapa taike'se terapa awaimomokyrykon man. Mo'ko kari'na ymuru irombo typo roten kyno'tan.”

⁴¹ Irombo Petrus wyka'po: “Jopoto, na'na 'wa roten moro onumengatopo auranano mekari'san? Pa'poro amykonymba 'wa enapa te ka'tu mekari'san?” ⁴² Irombo mo'ko Jopoto wyka'po: “Nokypan oty enenen ko iro ke tupu'pone, tamyikapore enapa nan, mo'ko ijopotory 'wa yto'me mo'karon a'sakarykon epo, upato'ko'me i'wa arepa enapyry tunda'po mero? ⁴³ Sara'me 'ne janon kynaitan mo'ko moro wara ijopotory nepory'po tywopy'poto. ⁴⁴ Iporo ro wykaje o'waine: Mo'ko ijopotory pa'poro moro totyry ytan ainaka. ⁴⁵ Mo'ko ipyitory wyka'poto te tyturu'po ta 'Yjopotory opy'pa na'nen man', irombo mo'karon tupi'nonokon wokyryjan, woryijan ypoky'mary, tywendamery, tywetymyry a'mo'poto i'wa, ⁴⁶ mo'ko ijopotory amy kurita typo roten kyno'tan. Mo'ko tpyitory poromu'katan. Irombo kynemimatan. Amykapo'pa aitonon yry wara enapa kynytan. ⁴⁷ Mo'ko tyjopotory nisanory uku'nen pyitonano, mo'ko inisanory kapyry 'se'pa tywaije man inoro ypoky'mata'ton mene. ⁴⁸ Mo'ko inisanory anukutypyn 'wa te epoky'mapoto'man oty kapy'poto, a'si 'ko roten epoky'mano apyitan.

Pa'poro mo'ko pyime oty apyinenymbo wyino pyime oty upita'ton. Mo'ko ainaka pyime oty tyje man inoro wyino poto me 'ne ka'tu rapa oty 'se kynaita'ton.”

Ata'sakano

⁴⁹ “Wa'to ema wopyi ero nono tu'ponaka. Ika'mutary 'se terapia rypo we'i. ⁵⁰ Ywota'karykary te man. Iwo'kapyry uwaporo sara'me ywairy supija.

⁵¹ “Sara'me aino ene'se ywopy'po mekano'saton ero nono tu'ponaka? Uwa, wykaje o'waine. Ata'sakano ene'se te wopyi. ⁵² Erombo poro ainatone amykon o'win auto tanokon kynota'sakata'ton. Oruwa oko amykon jenono'ta'ton. Oko oruwa amykon jenono'ta'ton. ⁵³ Jumynano tymuru jenono'tan. Sanonano tamyiry jenono'tan. Amyinano tysano jenono'tan. Y'menotynano typarysano jenono'tan. Iparysano ty'menoty jenono'tan.”

⁵⁴ Mo'karon kari'na apyimykon 'wa Jesus wyka'po: “Amy kapurutu wopyry enery jako o'waine aretyry wyino, o'win wytory mykaton 'konopo kyno'san'. Irombo kyno'san ro. ⁵⁵ Ijary wyino pepeito woturory apory jako o'waine, mykaton 'asin pe kynaitan'. Asin pe ro kynaijan. ⁵⁶ Tonapiramon 'ne roten! Nono, kapu embatary emery muku'saton. One wara ko iro ke moro aireno aino emery anukuty'pa mandon?

⁵⁷ “O'tono'me ko aseke one wara moro tamabore aino wairy anyry'pa mandon? ⁵⁸ Mo'ko

ajemendonon maro awytory jako mo'ko jopoto po'ponaka, o'mikako oma ta noro awonumen-garykon epopory poko rapa. Ijako irombo mo'ko a'wembono auranano ynen jopoto po'ponaka ajarotan. Mo'ko ro mo'ko yja'wangan kari'na aru'katopo jopotory ainaka ajytan. Mo'ko ro ajaru'katan moro yja'wangan kari'na aru'katopo taka. ⁵⁹ Wykaje o'wa, o'ka'pa maitake moro wyino, moro irombo ro kusiri pana'po epemary uwaporo o'wa.”

13

Otypan oty 'wa mo'ko tamamyry anu'mapyn epory

¹ Moro jako 'ne amykon kari'na amy oka ekarityry a'mojatokon Jesus 'wa. Pilatus 'wa amykon Galilea ponokon wopo'san ekarity'po i'waine moro Tamusi 'wano me tywomy yry jako i'waine. Moro imynurukon we'kaima'po ekarity'po i'waine morokon inyrykon maro.

² Irombo Jesus 'wa ejuku'san: “Mo'karon Galilea ponokon mekano'saton tyja'wange pa'poro mo'karon amykonymba Galilea ponokon ko'po, moro wara i'maty'san ke? ³ Uwa, wykaje o'waine. Ajemamyrykon anu'ma'pa aja'taine, iwaraine enapa pa'poro o'ma'ta'ton. ⁴ Mo'karon Siloam po moro kawono auto womary niwo'san ainapatoro itu'ponaka oruwa-to'imanokon kari'na rapa mekano'saton tyja'wange pa'poro mo'karon Jerusalem ponokon ko'po? ⁵ Uwa, wykaje o'waine. Ajemamyrykon anu'ma'pa aja'taine, iwaraine enapa pa'poro o'ma'ta'ton.”

⁶ Irombo Jesus 'wa ero onumengatopo au-ranano ekarity'po: “Amy wokyry 'wa moro winu paty tymainary ta amy oroi typonje tywaije man. Irombo iwo'topombo tywaije man epeta'po ene. Amy eperymbo ro anepory'pa te tywaije man. ⁷Irombo tymainary enenen 'wa tyka man: ‘Eneko. Oruwa siriko terapa epeta'po ene ywopyry poko wa. Amy eperymbo ro anepory'pa te wa. Akotoko. Typo roten nono aky'manganon.’

⁸ “Mo'ko imainary enenen te tyka man: ‘Jopoto, oro o'win siriko ro'kon ero po nainen. Moro ekon-dano nono sasa'kary su'mendake. Sundy'totake a'kapotato'me. ⁹ Irombo mero pai kynepetatan. Epeta'pa te iwe'i'poto, makotopotake.’ ”

Jesus 'wa amy woryi kura'mary

¹⁰ O'wino me otare'matopo kurita amy Simosu wota'nano'to'kon auto ta Jesus ta'sakarykon emepakon. ¹¹ Moro po ro amy ainapatoro itu'ponaka oruwa-to'ima siriko terapa ewa'rummy nirupomangary woryi kynakon. Nonsume kyny'sakon. Sapatoro tywairy upijakon. ¹² Ene'po mero ty'wa, Jesus 'wa iko'ma'po. Ika'po i'wa: “O'pi, arupomanganenymbo nyton.” ¹³ Tainary yry'po i'wa itu'ponaka. O'win wytory sapatoro rapa iwe'i'po. Irombo Tamusi ety awonga'po i'wa.

¹⁴ Mo'ko iwota'nano'to'kon auto jopotory wore'ko'po te, moro otare'matopo kurita amy kura'ma'po ke Jesus 'wa. Ika'po mo'karon kari'na apyimy 'wa: “O'win-to'ima kurita amaminatopo man. Ijako ro ekura'mapotoko, se. Moro otare'matopo kurita kapyn te.”

¹⁵ Jesus 'wa te ejuku'po: “Tonapiramon 'ne roten! Moro otare'matopo kurita 'kare ajeky paka, parito pai animboka'pa mandon moro erepary je'ny wyino, tuna enyje aroto'me. ¹⁶ Mo'se ainapatoro itu'ponaka oruwa-to'ima siriko Satan nimy'po Abraham parymbo ymbokary kapyn te tywaije nan moro imytopo wyino otare'matopo kurita?”

¹⁷ Moro wara ikary 'wa pa'poro mo'karon ore'kotononymbo py'i'topo'san. Pa'poro mo'karon kari'na apyimy ewa'pota'po te morokon inikapyry potonon otykon poko.

Moro Tamusi nundymary wepuiry

¹⁸ Irombo Jesus wyka'po: “Otypan oty wara ko moro Tamusi nundymary nan? Oty wara ko sytan? ¹⁹ Amy wonatopo epy'po'membo 'ko wara man. Amy kari'na 'wa maina ta typomy'poto, kynatytonon. Wewe me kynaijan. Mo'karon tonoro tapo'nykon ka'saton morokon iporirykon poko.”

²⁰ Ika'po enapa: “Otypan oty wara ko moro Tamusi nundymary sytan? ²¹ Perere uwapurotopo wara man. Amy worryi 'wa oruwa parapi tano man poromy taka tyry'poto, pa'poro moro poromy uwapurojan.”

Moro sirapi pena

²² Moro Jerusalem 'wa tytory jako ro potonon aito'kon pato, siky'inon aito'kon pato enapa ito'po. Tytotopo wara ro mo'karon tywaitoponamon emepakon.

²³ Irombo amy woturupo'po I'wa: “Jopoto, iporo ro nan pyime waty mo'karon uta'no wyino Tamusi nunemyrykon wairy?” Irombo ika'po i'waine: ²⁴ “O'mikatoko moro sirapi pena ta awo'myto'ko'me. Pyime irombo, wykaje o'waine, tywo'myrykon poko kyne'kuta'ton. Tywo'myrykon upita'ton te.

²⁵ “Mo'ko auto aporemy 'wa moro pena etapuru'poto, awo'myrykon noro mupita'ton. Moro pena ro rypo mimorykata'ton. Mykata'ton: ‘Jopoto, etapurumakako na'na 'wa!’ Ajeju'ta'ton te: ‘Ajukuty'paine wa.’ ²⁶ Morombo mero mykata'ton: ‘Amaro kore na'na kynendamen, ran. Na'na emandopo po kore oma ta kari'na memepan, ran.’ ²⁷ Irombo kyngatan o'waine: ‘Ajukuty'paine wa. Omimatoko ywyinombo pa'poro, yja'wangonymbo 'ne roten.’ ²⁸ Irombo matamota'ton, maijekyta'ton, mo'ko Abraham, mo'ko Isak, mo'ko Jakob, pa'poro mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo enery jako o'waine moro Tamusi nundymary ta, ato'ka'marykon jako te Tamusi 'wa. ²⁹ Irombo undy wyino, aretyry wyino, parana wyino, ijary wyino enapa kari'na kynota'ton. Kynendameta'ton moro Tamusi nundymary ta. ³⁰ Iwara mo'karon wena'po tanokonymbo uwaponokon me kynaita'ton. Irombo mo'karon uwaponokonymbo wena'po tanokon me kynaita'ton.”

Jesus rombyry man Jerusalem po

³¹ Moro jako 'ne amykon Farise wopy'san Jesus 'wa. Ika'san i'wa: "Omimako ero wyino. Herodes awory 'se man." ³² Irombo ika'po i'waine: "Mo'ko joroko 'wa kaitandoko: 'Erome, koro'po enapa akywano momary, je'tun pangon kura'mary enapa sarotake. Moro ijuwanory kurita te yjaike'take. ³³ Ywytory te man erome, koro'po, mony koro'po enapa. Aipo'pa man amy Tamusi auran uku'ponen rombyry Jerusalem wyino kurando.'

³⁴ "Jerusalem, Jerusalem, amoro mo'karon Tamusi auran uku'ponamon wonen, topu ke mo'karon o'wa emoky'san apojonano wonen, pyimemboto rypo o'makon a'nanopyry 'se we'i, amy korotoko 'wa ty'makon a'nanopyry wara taporiry upi'nonaka. I'se'pa te maiton. ³⁵ Iro ke ro moro ajautykon itary'pa kynainopotan. Wykaje te o'waine: Yjene'pa noro maita'ton moro ero wara awykarykon 'wa ro: "Tykuranondo man mo'ko Tamusi ety ta o'toto.' "

14

Moro otare'matopo kurita Jesus 'wa amy kura'mary

¹ O'wino me, moro Simosu wotare'matopo kurita, Jesus wyto'po amy Farise jopotory auty 'wa, endame. Tuwaro imero Jesus poko kynatokon.

² Irombo amy a'wese'tapoty'po wokyry we'i'po ipo'ponaka.

³ Irombo mo'karon omenano mero'po uku'namon 'wa, mo'karon Farise 'wa enapa

Jesus wyka'po: “Iru'pa nan moro otare'matopo kurita amy kura'mary? Uwa ka'tu?”

⁴ Anejuku'pa te iwe'i'san. Irombo Jesus 'wa mo'ko a'wese'tapoty'po apo'i'po ainary poko. Ikura'ma'po i'wa. Irombo emoky'po rapa i'wa. ⁵ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Moro otare'matopo kurita topona taka o'win amy ara'nanokon ymuru woma'poto, eky paka woma'poto pai, o'win wytory anika'pa naitan?” ⁶ Moro poko ejukuru upi'po i'waine.

Aseke ajety kysawongai

⁷ Irombo one wara uwapo imero mo'karon iko'ma'san wotungary ene'po Jesus 'wa. Iro ke ro amy onumengatopo auranano ekarity'po i'wa i'waine: ⁸ “Aimytonon ewa'matopo 'wa ako'ma'poto, uwapo kytotungai. Amy ako'ponombo pai tyko'ma enapa man. ⁹ Irombo pai tywopy'po mero mo'ko ako'manamonymbo kyngatan o'wa: ‘Mo'se 'wa 'nare moro awotungatopombo yko.’ Irombo pai amoro pyiwano me wena'po taka atunga my'take.

¹⁰ “Ako'ma'poto te atungatango moro yja'wanymbo apo'nano tu'ponaka. Irombo pai tywopy'po mero, mo'ko ako'manenymbo kyngatan o'wa: ‘Yjakono, uwapo 'kopore atungako, se!’ Irombo pa'poro mo'karon moro po atunga'san ajety awongary eneta'ton. ¹¹ Pa'poro aseke toty awonganen ety emapota'ton. Aseke te toty emaponen ety awongata'ton.”

Nokypangon ko'mary

¹² Ika'po enapa mo'ko tyko'manenymbo 'wa: “Kurita'ne'nenno, koineno arepa ka'pory jako o'wa pai, apawanarykon, apiryjan, ajomorykon, ajaporito amandonon typyratakamon kysiko'maton. Mo'karon ro ako'mata'ton rapa endame. Iwara ro tyndameno'po'san y'petakamata'ton rapa o'wa. ¹³ Amy poto 'su endameno ka'pory jako te o'wa, epataimatnon, turupy me aitonon, iwajakuta'san, enu'non roten iko'mako. ¹⁴ Irombo janon sara'me 'ne maitake. O'wa irombo i'petakamary upijaton. I'petakan te mapyitake mo'karon tamamboramnon awomyry jako rapa.”

Mo'ko kyko'manamonymbo nisanory

¹⁵ Moro eta'po mero ty'wa, o'win amy endame-toto wyka'po I'wa: “Sara'me 'ne janon kynaitan mo'ko Tamusi nundymary ta kynendametan inoro.”

¹⁶ Jesus wyka'po i'wa: “Amy kurita amy wokyry amy poto 'su endameno ka'pory poko tywaije man. Pyime ta'sakarykon taju'se tywaije i'wa mandon. ¹⁷ Moro arepa kapy'ma'po mero, typyitoty tomo'se i'wa man mo'karon tynejuku'san 'wa ekari'se: 'O'toko 'ne! Pa'poro oty naikepyi terapa!’

¹⁸ “Irombo tywe'i'san mero pa'poro tywopyrykon upiry takari'po i'waine man. Mo'ko koromono tyka man i'wa: ‘Ymainary man te kore amy sepekatyi. Iro ene ro ywytory man. Watu-rupoja o'wa yja'wan me ypoko onumenga'pa awaito'me.’ ¹⁹ Amy rapa tyka man: ‘Ainapatoro paka te kore amykon sepekatyi. Inaron menga

ro ywytory man. Waturupoja o'wa yja'wan me ypoko onumenga'pa awaito'me.' ²⁰ Amy rapa tyka man: 'Penaro waty te kore ypytai. Iro ke ro ywopyry supija.'

²¹ "Tywerama'po mero, mo'ko pyitonano 'wa pa'poro oty takari'se man tyjopotory 'wa. Irombo mo'ko jopoto tywore'ko man. Mo'ko typyitory 'wa tyka man: 'Ko'i terapa morokon potonon oma taka, morokon siky'inon oma taka enapa i'tango ero aitopo ta. Mo'karon epataimatnon, turupy me aitonon, enu'non, iwajakuta'san ene'ko ijaro 'wa.'

²² "Taikepy'ma'po mero, mo'ko pyitonano tyka man: 'Jopoto, awykatopombo no'kapyi terapa. Ise'me te atungatopo noro mondo man.' ²³ Irombo ijopotory tyka man mo'ko typyitory 'wa: 'Ero aitopo wyino kurandonaka i'tango morokon potonon oma taka, morokon siky'inon oma taka. Mo'karon moro ponokon iwyry'kako iwo'to'ko'me yjauty 'wa. Yjauty a'nopyry imero man. ²⁴ Wykaje o'waine: amy paio penaro ynejuku'po yjerepary anapo'pa kynaitan.' "

Jesus nemepary me aino

²⁵ Pyime kari'na apyimykon Jesus maro kyny'satokon. Irombo iwotu'ma'po i'waine. ²⁶ Ika'po: "Tyjummy, tysano, typyty, ty'makon, typiryjan, tanaunan, aseke tamamyry anijenonopy'pa mo'ko y'wa o'toto a'ta, ynemepary me tywairy upijan. ²⁷ Mo'ko ywena'po

ta tytoto'me tywakapuru ananumy'pa man inoro ynemepary me tywairy upijan.

²⁸ “Mo'ko kawono auto amyry 'san ara'nanokon 'kare atandy'mo'pa na'sen naitan epety u'kuto'me, moro tamymy kapy'mary man eneto'me ty'wa. ²⁹ Moro auto apo'ny kapy'poto i'wa, irombo aike'kary upiry jako i'wa, pa'poro mo'karon enenamon kynaki'mata'ton. ³⁰ Kyngata'ton: ‘Mo'ko wokyry kore nata'moi amy oty amyry poko. Aike'kary upi te.’

³¹ “Mo'ko amy terapa jopoto maro o'wo'ma tytory 'san jopoto 'kare atandy'mo'pa na'sen nan mo'karon turunamon maro, tyworupato'me. Mo'ko o'win-kari'na dusun warinu pokonokon maro o'toto jopoto y'mondory taro tywairy ukutyry 'se na'sen man mo'karon ainapatoro dusun typyitorykon maro. ³² Ru'me ta'ta te, amykon tauran ekari'namon emo'tan mo'ko tywo'wo'mary akono 'wa tyse noro a'ta, aturupo one wara ase'wa rapa tywairykon man poko. ³³ Iwara ro pa'poro oty nondary 'se'pa amy ara'nanokon a'ta ynemepary me tywairy upijan.”

Wajo y'ketu'kepyry

³⁴ “Wajo, iru'pyn oty moro man. Moro iposinybo wyto'ma'poto te, oty ke noro ko iposinary naitan? ³⁵ Maina ta ro rypo noro a'kuru mupija, wonatopo a'kaporoto'me. Mipa'sa terapa. Mo'ko typanaken nepanaman.”

15

Mo'ko utapy'po kapara

¹ O'kapyn roten pa'poro mo'karon Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon, mo'karon tyja'wangamon kari'na enapa kyno'satokon Jesus 'wa epanama. ² Mo'karon Farise eruwa'san te mo'karon Tamusi karetery uku'namon maro. Ase'wa ika'san: “Mo'se tyja'wangamon kari'na wopyry ewa'manon. Kynendamejan paio imaroine.” ³ Irombo Jesus 'wa amy onumengatopo auranano ekarity'po: ⁴ “Amy ara'nanokon ekosa ainatone-kari'na kapara a'ta, irombo o'win amy utapy'poto, o'to ko naitan? Mo'karon okupa'en-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka okupa'en-to'ima kapara anino'pa moro iponomyn wo'i ta naitan, mo'ko o'win utapy'po upi tytoto'me, epory 'wa ro ty'wa? ⁵ Irombo mo'ko kapara epory'po mero ty'wa, tawa'pore tymota'ponaka kynanundan. ⁶ Auto 'wa tytunda'poto, mo'karon ta'sakarykon ko'matan mo'karon taporito amandonon maro. Kyngatan: “Tawa'pore aitoko ymaro! Mo'ko utapy'po ykaparary seporyi rapa.” ⁷ Wykaje o'waine: moro o'win amy tyja'wangen kari'na 'wa tamamyry u'mary mo'karon kapu tanokon ewa'porotan amykon okupa'en-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka okupa'en-to'imanokon tamamyrykon u'mary 'se'non tamamboramon ko'po.

Moro utapy'po amu'nymbo pyrata

⁸ “Amy worryi ekosa ainapatoro amu'nymbo pyrata a'ta, irombo o'win amy utapy'poto, o'to ko naitan? Kororeta po'ma'po mero tauty ana'koka'pa naitan upito'me, epory 'wa ro ty'wa? ⁹ Epory'poto, mo'karon ta'sakarykon ko'matan mo'karon taporito amandonon maro. Kyngatan: 'Tawa'pore aitoko ymaro! Moro ynuta'ka'po amu'nymbo pyrata seporyi rapa.' ¹⁰ Iwara enapa mo'karon Tamusi apojongon ewa'porojan moro o'win amy tyja'wangen kari'na 'wa tamamyry u'mary.”

Mo'ko utapy'po ymunano

¹¹ Irombo Jesus wyka'po: “Amy wokryy oko tymune tywaije man. ¹² Irombo mo'ko imeseku'po tyka man tyjummy 'wa: 'Papa, erome moro aromby'po mero ynapyiry man ene'ko y'wa.' Irombo ijummy 'wa morokon totyrykon a'saka'san i'waine. ¹³ Irombo amykon kurita pa'po me, pa'poro totyrykon ekarama'san mero ty'wa, mo'ko imeseku'po tyto man amy tyseno aitopo 'wa. Moro po ro typyratary takama roten i'wa man, to'merepyry maro.

¹⁴ “Irombo pa'poro typyratary akama'ma'po mero, amy poto 'su kumyno tywo'se man moro aitopo taka. Morombo wyino ro omi taka tywoma man. ¹⁵ Irombo tyto man o'win amy moro pono 'wa, e'pima. Mo'ko 'wa ro tomo'se man wo'i taka tokykon pyiruku ene. ¹⁶ Moro po ro mo'karon tynenerykon pyiruku erepary enapyry 'se terapa tywaije man. Amy kari'na paio te anupa'pa ike tywaije man.

¹⁷ “Irombo tupu'po rapa tapyije i'wa man. Tyka man: ‘O'toro 'ko waty yjummy pyitorykon ekosa arepa kynotakamanon. Awu te ykumyry 'wa ero po wo'wopoja. ¹⁸ Yjummy 'wa rapa wy'take. Wykatake i'wa: ‘Papa, yja'wan me we'i Tamusi embata, ajembata enapa. ¹⁹ Omuru me noro yjejatory 'se'pa rypo wa. O'win amy apyitory me kyko.’

²⁰ “Irombo tyjummy 'wa tyto man. Irombo tyse noro oma ta iwopyry jako, ijummy 'wa tone terapa man. Irombo ikotanory imero tone i'wa man. Epoje taka'nunje man. Irombo taky'ka i'wa man typona. Typosimapo'se i'wa man. ²¹ Irombo mo'ko imuru tyka man i'wa: ‘Papa, yja'wan me we'i Tamusi embata, ajembata enapa. Omuru me noro yjejatory 'se'pa rypo wa.’ ²² Mo'ko ijummy te tyka man mo'karon tpyitorykon 'wa: ‘Ko'i! Moro iru'pynymbo wo'mynano ene'toko. Iwo'myndotoko ike. Ainatanondotoko. Isapato'totoko. ²³ Mo'ko tykakenymbo paka'membo ene'toko. Iwotoko. Kytendamesen tawa'pore imero. ²⁴ Mo'se ymuru tyromo'se rypo kynakon. Nerenai rapa te. Tuta'se rypo kynakon. Noporyi rapa te.’ Irombo tawa'pore imero tywendame mandon.

²⁵ “Mo'ko uwapotory imuru te maina ta tywaije man. Irombo tytundary mero auto 'wa, moro sina ety maro uwarykon tota i'wa man. ²⁶ Irombo o'win amy pyitonano tyko'ma i'wa man. Tywoturupo man i'wa oty me moro oty wairy poko. ²⁷ Mo'ko ro tyka man i'wa: ‘Apiry te nopyi rapa. Ajummy mo'ko tykakenymbo paka'membo wopoi, iru'pa rapa epory'po ke ty'wa.’ ²⁸ Mo'ko iryi te

tywore'ko man. Tywo'myry 'se'pa tywaije man auto taka. Mo'ko ijumy tywo'se man kurandon-aka, a'mykary u'ku.

²⁹“Mo'ko imuru te tyka man tyjumy 'wa: ‘Eneko. O'toro 'ko siriko waty yjemaminaje o'wa. Ywe'i'po poro typanaja'nare e'i'pa we'i. Ise'me te amy paio kapirita'membo ro anyry'pa me'i y'wa, tawa'pore wendame'se me yja'sakarykon maro. ³⁰ Mo'ko omuru, mo'ko to'mere'samon worryijan maro ajo-tyrykonymbo akamanenymbo wopy'po mero te ko'wu, mo'ko tykakenymbo paka'membo tywopo o'wa man.’

³¹“Mo'ko ijumy te tyka man: ‘Koki, amoro kore awe'i'po poro yjekosa mana, ran! Pa'poro yjotyry kore ajotyry me na, ran! ³² Tawa'pore awendamery manombo man. Mo'ko apiry tyromo'se rypo kynakon. Nerenai rapa te. Tuta'se rypo kynakon. Noporyi rapa te.’ ”

16

Mo'ko tywonumengaporen pyitonano

¹ Tynemeparykon 'wa enapa ika'po: “Amy typyrataken wokyry upi'no amy otyry enenen tywaije man. Irombo otyry akamanen me takarama amy 'wa man ijopotory 'wa. ² Irombo mo'ko ijopotory kyniko'mapojan. Kynganon i'wa: ‘Otypan oty ko setanon apoko? Enepoko y'wa kareta tu'po one wara moro ajainaka ynyry'po ene'po o'wa. Yjotyry enenen me o'se'pa noro wa.’

³ “Irombo mo'ko tyjopotory otyry enenen kynganon tyturu'po ta: ‘O'to ko waitan? Yjopotory waty totyry enenen me noro y'se'pa nan. Samba a'kuru supija. Ywepataimary poko typyike wa.

⁴ O'to ywairy man te suku'sa terapa, mo'karon kari'na 'wa yjapyito'me tautykon ta, mo'ko yjopotory otyry enenen me noro e'i'pa yja'ta.'

⁵ “Irombo iwe'i'san mero mo'karon tyjopotory ependomanamon ko'mapojan. Irombo kynganon mo'ko koromono 'wa: ‘O'toro ko yjopotory mependomanon?’ ⁶ Irombo kynganon i'wa: ‘Ainatone-kari'na samaku oleif katy.’ Irombo kynganon i'wa: ‘Ero, moro o'toro o'wa ependomary uku'potopo kareta ero man. Atandy'moko. Ko'i oko-kari'na itu'ponaka ainapatoro imeroko.’ ⁷ Irombo mero mo'ko ijokonory 'wa kynganon: ‘O'toro ko mependomanon?’ Irombo kynganon: ‘Ainatone-kari'na kurukuru awasi.’ Irombo mo'ko tyjopotory otyry enenen kynganon i'wa: ‘Ero, moro o'toro o'wa ependomary uku'potopo kareta ero man. Okupa'en-kari'na imeroko.’ ⁸ Irombo ijopotory 'wa mo'ko yja'wan totyry enenenybo tamyika man imero, tupu'pone iwe'i'po ke. Mo'karon ero nono y'makon tupu'pone asepo ko mandon mo'karon aweinano y'makon ko'po.

⁹ “Awu te wykaje o'waine: Moro tykoren pyrata ke ata'saka'totoko, ajapyito'ko'me i'waine morokon utapy'non aito'kon taka, pyrata utapy'po mero.

¹⁰ “Amy a'si'kono oty poko tamyikapore amy a'ta, pyimano oty poko enapa tamyikapore man. Amy a'si'kono oty upu'po me emambo'pa amy a'ta, pyimano oty upu'po me enapa emambo'pa man. ¹¹ Moro tykoren pyrata poko tamyikapore e'i'pa awe'i'sando, noky ko ajamyikata'ton moro iro 'nero poto 'su oty poko? ¹² Moro aja'sakary

otyry poko tamyikapore e'i'pa awe'i'sando, noky ko moro ajotyrykon man ytan o'waine?

¹³ “O'win amy pyitonano oko jopotokon pyitory me tywairy upijan. Ijako irombo mo'ko o'win amy jenono'tan, mo'ko o'win amy pynatan te. Mo'ko o'win amy ekosa tywairy 'se kynaitan, mo'ko o'win amy te ato'ke kynaitan. Tamusi pyitorykon me awairykon mupijaton, moro pyrata pyitorykon me aja'taine.”

¹⁴ Pa'poro te eta'san mo'karon Farise 'wa. Inaron ro pyrata pynatokon imero. Jesus u'kupoty'po i'waine. ¹⁵ Irombo ika'po i'waine: “Amyjaron aja'sakarykon embata tamamboramon wara monepojatton. Tamusi te aturu'san uku'san. Morokon poto me kari'na nenerykon Tamusi ato'ke man.

¹⁶ “Moro omenano mero'po, mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo enapa taurana mandon Johanes taronaka ro. Morombo wyino te moro Tamusi nundymary ekari'saton kari'na iru'pyn oka me. Pa'poro enapa itaka tywo'myrykon poko kynowomatton. ¹⁷ Moro kapu ero nono maro tutapyry taro man o'win amy itinga'po utapyry ko'po moro omenano mero'po wyino.

¹⁸ “Amy tyyty nondanenymbo 'wa amy terapa worryi apyiry jako tyyty me, moro tyytyke tywairymbo any'manon. Amy wokury 'wa amy inonda'po worryi apyiry jako tyyty me, tyinone mo'ko worryi wairymbo any'manon.”

16:13 Mateus 6:24 **16:14** Mateus 11:12-13, 5:31-32, Markus 10:11-12 **16:16** Mateus 11:12-13 **16:17** Mateus 5:18 **16:18** Mateus 5:32, 1 Korinte 7:10-11

Mo'ko totyken mo'ko Lasarus maro

¹⁹ “Amy typyrataken wokury tywaije man. Ty'meijen tykujuren mauru kapy'po wo'mynano ta iwewo'myndotopombo man. Kurita wararo poto 'su uwano ka'pojan. ²⁰ Irombo ipenary po amy epataimatoto tapapo kyniko'mambo'san. Areky pe imero man. Lasarus ety me man. ²¹ Mo'ko typyrataken erepany akosinykonymbbo enapyry 'se man. Pero terapa te erekury amejatton. ²² Amy kurita mo'ko epataimatoto tyromo'se man. Irombo Tamusi apojongon 'wa mo'ko Abraham enaka taro man. ²³ Mo'ko typyrataken tyromo'se enapa man. Irombo tunenje man i'waine. Irombo moro iromby'san waitopo ta tywota'karykary jako, tyse Lasarus enejan Abraham ena. ²⁴ Irombo mo'ja kynganon: ‘Papa Abraham, ykotanory eneko. Lasarus ene'poko y'wa, tainary aresikyry u'mu'ka'se me tuna taka a'si 'ko 'ko roten ynuru y'sanapangato'me. Wa'to ka'muru je'tun irombo yja'karykaje.’ ²⁵ Abraham te kynganon: ‘Ito'my, onumengako rapa one wara iru'pyngon oty epory'po poko o'wa moro nuro noro aja'ta. Moro jako ro Lasarus 'wa yja'wan oty epory'po. Erome te ero po Tamusi kynewa'porojan. Amoro terapa te mata'karykaje. ²⁶ Itaka ro, amy poto 'su nono atory na'na a'kotojan awyinoine. Iwara te mo'karon ero wyino o'waine tytorykon 'se aitonon tytorykon upijaton. Iwara enapa mo'karon moro wyinonokon tywepatorykon upijaton na'na wyinonaka.’ ²⁷ Irombo te mo'ko typyratakenymbbo kynganon: ‘Waturupoja iro ke o'wa, papa, mo'ko Lasarus emo'to'me o'wa

yjummy auty 'wa. Ainatone noro ypiryjan mandon moro po. ²⁸ Oro poto me imero ne'mapo'sen, iwopyrykon pona ero ata'karykatopo taka, ywopy'po wara.' ²⁹ Abraham te kynganon: 'Moro Moses nimeru'po ekosaine man, mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo nimeru'san maro. Oro morokon 'wa nepanamasen.' ³⁰ Irombo te mo'ko tpyratakonymbo kynganon: 'Uwa, papa Abraham! Epanama'pa kynaita'ton. Iromby'san wyino amy wyto'poto te ty'waine, tamamyrykon u'mata'ton.' ³¹ Abraham te tyka man i'wa: 'Moro Moses nimeru'po 'wa, mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo nimeru'san 'wa enapa epanama'pa ta'taine, amy iromby'san wyino awomy'po anamyika'pa paio kynaita'ton.'

17

Jesus 'wa tynemeparykon ururu

¹ Irombo Jesus wyka'po mo'karon tynemeparykon 'wa: "Morokon yja'wan taka kari'na emapoto'kon otykon opy'pa tywairykon upijaton. Mo'ko ene'ponamon 'wa te je'tun pe pore kynaitan! ² O'win amy ero pono ko'warono emapory ko'po iru'pa nairy moro parana taka emary, amy miri topuru ke taneka'to. ³ Tuwaro koro aitoko.

Yja'wan me amy aja'sakary we'i'poto e'mako. Tamamyry u'ma'poto i'wa, yja'wan me i'we'i'po ikako. ⁴ O'win kurita oko-to'imamboto yja'wan me o'to ajyry'poto i'wa, irombo oko-to'imamboto

o'wa iwopy'poto 'Yjemamyry su'matake' tauro me, moro yja'wan me iwe'i'po kary o'wa man."

⁵ Irombo mo'karon apojoma'san wyka'san mo'ko Jopoto 'wa: "Poto me 'ne ka'tu rapa Tamusi amyikanamon me na'na yko." ⁶ Irombo mo'ko Jopoto wyka'po: "Amy ko'warono wonatopo epy wara roten rypo moro o'waine Tamusi amyikary we'i'poto, irombo moro poto 'su wewe 'wa awyka'sando: 'Atungako nono wyino! Parana ta terapa o'pongo!' nepanamary o'waine.

⁷ "Ara'naine o'win amy a'ta pyitonano aporemy me, irombo imainary uringajembo iwopy'poto, ekykon enejembo pai, nykatan typytory 'wa: 'O'ko 'ne ko'i! Endameko, sel'?" ⁸ Yka'pa naitan i'wa: 'Yjerepary man ika'ko! Irombo awewo'myndo'po mero, kupako. Ywendame'ma'po mero mendametake amoro.'?" ⁹ Morokon i'wa tyjopotory wykato'konymbo kapy'san 'kare mo'ko jopoto ewa'porotan. ¹⁰ Iwara enapa amyjaron, pa'poro mo'ko ajopotorykon wykato'konymbo kapy'sando o'waine, mykata'ton: 'Uwam'ponokon pyitonano roten na'na man. Na'na tynikapyry man kapyi roten.'"

Mo'karon ainapatoro areky pangon

¹¹ Irombo amy kurita tytory jako noro Jerusalem 'wa, Jesus wyto'po moro Samaria wairy pato Galilea maro asepona. ¹² Irombo amy aitopo'membo taka itory jako, ainapatoro areky pangon wokryryjan wopy'san epoje. Tyse a'si'ko iporopy'san. ¹³ Moro po ro Jesus 'wa iko'ta'san: "Jesus! Amepanen! Na'na kotanory

eneko!” ¹⁴ Ene'san mero, Jesus wyka'po i'waine: “Asenepotandoko mo'karon Tamusi pokonokon 'wa.” Irombo itorykon jako ro, iwekura'ma'san rapa.

¹⁵ Moro iru'pa tywe'i'po ene'po mero, o'win amy werama'po rapa, mo'ja imero Tamusi ety awongary ta. ¹⁶ Irombo tombata'po iwoma'po Jesus pupuru pato, ety awongato'me ty'wa. Amy Samaria pono te mo'ko kynakon. ¹⁷ Irombo Jesus wyka'po: “Ainapatoronombo mero kapyn tywekura'ma nandon? Oje ko iro ke mo'karon okupa'en-to'imanokon nandon?” ¹⁸ Amykon rapa erama'pa naiton Tamusi ety awongato'me? Mo'se o'win Simosu me e'ipyn roten te neramai?” ¹⁹ Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Ajawongo! Iru'pa itango! Moro o'wa Tamusi amykary akura'mai.”

Mo'ko kari'na ymuru wo'topo kurita

²⁰ Mo'karon Farise woturupo'san Jesus 'wa one wara a'ta moro Tamusi nundymary wopyry poko. Irombo ejuku'san i'wa: “Moro Tamusi nundymary tuku'se me opy'pa man. ²¹ Awykary mupitake: ‘Eneko! Ero iro!’. Awykary pai mupitake ‘Eneko! Moro iro!’. Moro Tamusi nundymary irombo ara'naine man.”

²² Irombo ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa: “Amy jako o'win kurita roten mondo rapa mo'ko kari'na ymuru wairy enery 'se rypo maita'ton. Anene'pa te maita'ton. ²³ Irombo kyngata'ton o'waine: ‘Eneko! Mo'ko inoro!’. Kyngata'ton pai: ‘Eneko! Mo'se inoro!’. O'po'se kytoton! Kysiwekenaton! ²⁴ Moro kapekape

ka'mutapotyry 'wa wararo kapu aweipary wara irombo mo'ko kari'na ymuru kynonepotan moro tywo'topo kurita. ²⁵ Poto me na'sen te iwota'karykary man. Mo'karon eromenokon kari'na 'wa na'sen urumenary man. ²⁶ Mo'ko Noe jako iwe'i'pombo wara enapa kynaitan mo'ko kari'na ymuru wopyry jako. ²⁷ Tywendame mandon, typtapo'se mandon, tyinombapo'se mandon moro atunendopo tam'po'kory taka Noe wo'mytopombo kurita taronaka. Irombo mero poto me tykuma man. Irombo pa'poro kari'na ty'ma'se mandon.

²⁸ “Lot jako enapa tywendame mandon, tywopeka'se mandon, tywokarama mandon, tywo'ponje mandon, tywotautymapo'se mandon. ²⁹ Moro Sodom wyino Lot wytotopombo kurita te konopo wara imero wa'to suwapuru maro tywo'pa'se man kapu wyino. Iwara pa'poro moro ponokon kari'na ty'ma'ka mandon. ³⁰ Iwara enapa kynaitan moro kari'na ymuru wepa'katopo kurita. ³¹ Moro kurita tauty re'ta amy a'ta, oro netuwarikan tauty taka o'my'pa totyrykon aije. Tymainary ta amy a'ta, tywena'po taka rapa ito'pa nainen. ³² Onumengatoko rapa mo'ko Lot pytymbo poko. ³³ Mo'ko tamamyry aijomary 'san moro tamamyry uta'katan. Mo'ko tamamyry uta'kanen man moro tamamyry ytan asery me rapa.

³⁴ “Wykaje irombo o'waine: moro koko

17:26 Genesis 6:5-8 **17:27** Genesis 7:6-24 **17:28** Genesis 18:20-19:25 **17:31** Mateus 24:17-18, Markus 13:15-16 **17:32** Genesis 19:26 **17:33** Mateus 10:39, 16:25, Markus 8:35, Lukas 9:24, Johanes 12:25

oko o'win o'ny'topo ta kynaita'ton. Irombo o'win amymbo arota'ton Tamusi apojongon. O'win amymbo nota'ton te. ³⁵ Oko worryjan kynokyta'ton aseta. Irombo o'win amymbo arota'ton Tamusi apojongon. O'win amymbo nota'ton te.” ³⁶ * ³⁷ Irombo moro poko ro inemeparykon wyka'san I'wa: “Oje ko morokon no'ka'tan, Jopoto?” Ika'po i'waine: “Amy tonomy ekepy'po po ro mo'karon kurumu kynota'nano'ta'ton.”

18

Mo'ko a'wembono auranano ynen jopoto

¹ Irombo Jesus 'wa amy onumengatopo auranano ekarity'po mo'karon tynemeparykon emepato'me, o'kapyn roten irupota'pa Tamusi 'wa auranato'ko'me.

² Ero wara ika'po: “Amy aitopo ta amy a'wembono auranano ynen jopoto tywaije man. Tamusi aninendo'pa tywaije man. Ta'sakary poko enapa esyka'pa tywaije man. ³ Moro aitopo ta ro enapa amy inongepy'po tywaije man. Mo'ko wytotopombo man mo'ko jopoto 'wa, tykato'me: ‘Mo'ko yja'wan me yjenanenyumbo 'wa moro o'to yjyry'po epemapoko morokon omenano mero'san wykary wararo.’ ⁴ Akore'pe mo'ko worry epanopyry 'se'pa mo'ko jopoto waitopombo man. Irombo mero te kynganon tyturu'po ta: ‘Tamusi aninendo'pa ro rypo wa. Yja'sakary

* **17:36** Amykon 'wa ero po tymero man Jesus wyka'po me: “Oko enapa pai maina ta kynaita'ton. Irombo o'win amymbo arota'ton Tamusi apojongon. O'win amymbo nota'ton te.”

poko ro rypo esyka'pa wa. ⁵ Ise'me te mo'ko woryi sepano'take, yjaki'mary ke i'wa. Ka'pa rapa ypasapaikary ko'wu i'wa.' ”

⁶ Irombo Jesus wyka'po: “O'to mo'ko emambopyn a'wembono auranano ynen jopoto wyka'po apyitoko apanarykon ta. ⁷ Tamusi iro ke mo'karon typo tynyry'san, mo'karon koko, kurita wararo tajatonamon epanopyry poko naimomo'tan? ⁸ Wykaje o'waine, ko'i imero Tamusi kynepano'ta'ton! Mo'ko kari'na ymuru te moro Tamusi amyikary epotan ero nono tu'po, tywopy'poto?”

Mo'ko Farise mo'ko pyrata amo'i'nen maro

⁹ Jesus 'wa amy noro onumengatopo auranano ekarity'po mo'karon tamamboramon me asenetonon poko, mo'karon uwam'ponon me ta'sakarykon enenamon poko enapa: ¹⁰ “Oko kari'na tywonu'se tywaije mandon moro Tamusi auty 'wa tauranato'ko'me Tamusi 'wa: amy Farise amy Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'nen maro.

¹¹ “Pyre mo'ko Farise kynaurananon Tamusi 'wa tyturu'po ta: ‘Tamusi, ajety sawongaje e'i'pa ywairy poko mo'karon amykonymba kari'na wara: kumi'mangon wara, emambo'non wara, taporitonone aino any'manamon wara, mo'ky pyrata amo'i'nen wara enapa pai. ¹² Okomboto wonemaje oko-to'ima kurita ta. Pa'poro ynapyiry otykon jainapatoronorymbo amy syja.’

¹³ “Mo'ko pyrata amo'i'nen te tyse moro Tamusi auty wyino typoro'se man. Tywo'potyry 'se'pa pairo tywaije man kapu 'wa. Ty'popuru

po'po'mary ta te tyka man: 'Tamusi! Tyja'wange wa imero! Aturu'popory enepoko y'wa!'

¹⁴ “Wykaje o'waine: mo'ko pyrata amo'i'nen tamambore terapa tyto man tauty 'wa. Mo'ko Farise kapyn te. Pa'poro mo'karon aseke to-tykon awonganamon etykon emapotan Tamusi. Mo'karon aseke totykon emaponamon etykon awongatan te Tamusi.”

Jesus 'wa pitanikon ene'pory ty'wa

¹⁵ Amy kurita amykon pitanikon enepy'san enapa i'waine Jesus 'wa, apyito'ko'me i'wa. Moro ene'san mero, inemeparykon 'wa mo'karon ene'namon e'mapoty'san. ¹⁶ Jesus 'wa te mo'karon pitanikon ene'po'san ty'wa. Ika'po: “Oro mo'karon pitanikon no'sen y'wa. Kysa'kototon! Mo'sepangon 'wano me ro moro Tamusi nundymary man. ¹⁷ Ita'ro pore, amy pitani'membo wara moro Tamusi nundymary anewa'ma'pa amy kari'na a'ta, o'my'pa paio kynaitan.”

Mo'ko totyken wokry

¹⁸ Irombo amy jopoto woturupo'po Jesus 'wa: “Iru'pyn amepanen, o'to ko ywairy nan moro i'matypyn roten amano epoto'me y'wa?”

¹⁹ Irombo Jesus wyka'po i'wa: “O'tono'me ko 'iru'pyn' me kajatojan? Amy paio kari'na iru'pa e'i'pa man. Tamusi roten iru'pa man.

²⁰ Morokon Tamusi wykato'konymbu muku'sa: Taporitonone aino kysany'mai. Woto kyte'i.

Amonatai. Onapi ke amy oty kysamyikapoi. Ajumy, asano inendoko.”²¹ Irombo mo'ko wokyry wyka'po: “Pa'poro morokon wara ro we'i, pitani me yja'tanombo poro.”²² Moro eta'po mero, Jesus wyka'po i'wa: “Amy o'win oty ro'kon mamono'sa. Pa'poro ajotyrykonymbbo ekaramatango. Moro epetyombo yko mo'karon oty'non 'wa. Iwara totyke imero maitake kapukon ta. Irombo o'ko 'ne ywena'po ta.”²³ Moro eta'po mero, kata'mato imero iwe'i'po, typyratake imero tywairy ke.²⁴ Irombo kata'mato iwe'i'po ene'po mero ty'wa, Jesus wyka'po: “Tupi me pore man mo'karon totykamon wytory moro Tamusi nundymary taka.”²⁵ Amy typyrataken kari'na wo'myry moro Tamusi nundymary taka tupi me man amy kameri wo'myry ko'po amy akusa enuru taka.”

²⁶ Irombo mo'karon auran etanamon wyka'san I'wa: “Noky ko iro ke tapanopyry taro nan?”

²⁷ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Morokon kari'na ekosa tywo'kapyry taro e'i'pa man irokon Tamusi ekosa tywo'kapyry taro man.”

Oty epory mo'ko Jesus wena'po ta ytototo 'wa

²⁸ Irombo Petrus wyka'po i'wa: “Eneko, na'na totyrykonymbbo ynoi, awena'po ta tytoto'me.”

²⁹ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Ita'ro pore, mo'ko Tamusi nundymary upu'po me tauty, typyty pai, typiryjan pai, tysano pai, tyjumy pai, ty'makon pai nojan³⁰ inoro ro ero nono

18:20 Exodus 20:14, Deuteronomium 5:18, Exodus 20:13, Deuteronomium 5:17, Exodus 20:15, Deuteronomium 5:19, Exodus 20:16, Deuteronomium 5:20, Exodus 20:12, Deuteronomium 5:16

tu'po pyimemboto moro ko'po 'ne ka'tu rapa oty apyitan. Irombo moro aireno nono tu'po moro i'matypyn roten amano apyitan.”

Jesus auranary rapa tyrombyry man poko

³¹ Irombo mo'karon ainapatoro itu'ponaka oko tynemeparykon aro'san i'wa typo terapa. Ika'po: “Epanamatoko! Jerusalem 'wa kytonu'saton. Moro po ro ko'wu pa'poro mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo nimer'o'san mo'ko kari'na ymuru poko kyn'o'ka'tan. ³² Mo'karon Simosu me e'i'non ainaka kynyta'ton. Irombo ipoko kynosaijambata'ton. Kynikota'mata'ton. Itu'ponaka kyneta'tapo'ta'ton. ³³ Kynipoky'mata'ton. Irombo kyniwota'ton. Oruwa kurita pa'po me te kynawondan rapa.” ³⁴ O'to ikary anukuty'pa te mo'karon inemeparykon we'i'san. Moro auran tauro'po anukuty'pa iwe'i'san. Oty poko auranary anukuty'pa iwe'i'san.

Bartimeo

³⁵ Moro Jeriko 'wa itundaykon jako, oma esi'wo amy enupyn tandy'po kynepataimakon. ³⁶ Irombo amy kari'na apyimy wytory etary ke tyrato, iwoturupo'po oty me iwairy poko. ³⁷ Irombo ejuku'po i'waine: “Mo'ko Nasaret pono Jesus ero pato kyny'san.” ³⁸ Irombo iko'ta'po: “Jesus! David parymbo! Ykotanory eneko!” ³⁹ Mo'karon uwapo ytotonon 'wa te e'mapoty'po, ity'nato'me. Mo'ja 'ne ka'tu rapa iko'tapoty'po: “David parymbo! Ykotanory eneko, se!”

⁴⁰ Irombo Jesus poropy'po. Mo'ko enupyn ene'po'po i'wa ty'wa. Itunda'po mero, Jesus woturupo'po i'wa: ⁴¹ “O'to ko ywairy 'se man o'wa?” Irombo ika'po: “Jopoto, oro wo'po'nen rapa.” ⁴² Irombo Jesus wyka'po i'wa: “O'po'ko rapa! Moro o'wa Tamusi amyikary akura'mai.” ⁴³ O'win wytory enuru we'i'po iru'pa rapa. Irombo Jesus wena'po ta ito'po, Tamusi ety awongary ta. Pa'poro kari'na 'wa moro ene'po. Irombo Tamusi ety awonga'po i'waine.

19

Sakeus

¹ Irombo moro Jeriko taka tywo'my'po mero, ita kyny'sakon. ² Irombo te amy Sakeus tatynen wokyry moro po kynakon. Mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon jopotory me kynakon. Typyratake kynakon. ³ Noky me Jesus wairy enery 'se kynakon. Mo'karon kari'na apyimy te enery a'kotojakon i'wa, sani'myn 'ky 'ky iwairy ke. ⁴ Irombo uwaponaka eka'numy'po. Jesus eneto'me ty'wa amy oroi poko iwonuku'po, moro pato itory man ke.

⁵ Irombo moro 'wa tytunda'po mero, Jesus wo'poty'po kawonaka. Ika'po i'wa: “Sakeus, ko'i ony'toko. Ero kurita ajauty ta ywairy man!” ⁶ Irombo ko'i iwony'to'po. Tauty taka Jesus wopyry ewa'ma'po i'wa imero. ⁷ Moro ene'po mero, pa'poro mo'karon kari'na eruwa'san. Ika'san: “Amy yja'wan me aitoto auty taka otawa nyton.”

⁸ Mo'ko Sakeus awomy'po te. Ika'po mo'ko Jopoto 'wa: “Ase'ra te morokon yjekosanokon sytake mo'karon ipyrata'non 'wa. Amy kari'na 'wa moro ynamo'ikyry manombo ko'po ywoturupo'poto, okupa'emboto sytake i'wa rapa.”

⁹ Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Erome te ero auto tanokon kari'na tyka mandon uta'no wyino, mo'se wairy ke enapa amy Abraham parymbo me.

¹⁰ Mo'ko kari'na ymuru irombo tywo'se man moro utapy'po upi, ika enapa moro uta'no wyino.”

O'to moro jopoto nyry'po yry

¹¹ Mo'karon ty'wa epanamatonon 'wa amy noro onumengatopo auranano ekarity'po i'wa. Mo'karon kari'na irombo ko'i terapa moro Tamusi nundymary wosenepory ekano'satokon, Jerusalem wyino tyse waty terapa iwairy ke.

¹² Ika'po: “Amy poto me aitoto wokyry tyse tyto man amy aitopo jopotory me tandy'moto'me. Morombo wyino iweramary rapa kynakon.

¹³ Tytory uwaporo ainapatoro typyitorykon tyko'ma i'wa mandon. Irombo ainatone-kari'na amu'nymbo pyrata tyje i'wa man i'waine. Tyka man i'waine: ‘Ajemaminatoko ike, ywopyry 'wa ro.’ ¹⁴ Mo'karon inundymary man tanokon 'wa te amykon apojonano tomo'se mandon ‘Na'na mo'se wairy 'se'pa man tyjopotory me.’ tauro me.

¹⁵ “Mo'ko poto me aitoto wokyry tywerama rapa man jopoto me tyry'po mero. O'win wytory mo'karon pyrata ke tynainary'to'san typyitorykon tyko'mapo i'wa mandon, o'to moro pyrata ke iwe'i'san uku'to'me ty'wa. ¹⁶ Irombo

mo'ko koromono tywo'se man i'wa. Tyka man: 'Jopoto, apyratary tu'ponaka ainapatoromboto amy sikapyi.' ¹⁷ Irombo ijopotory tyka man i'wa: 'Iru'pa tywaije mana, iru'pyn pyitonano. A'si'kono poko tamyikapore awe'i'po ke, ainapatoro aitopo undymanen me maitake.'

¹⁸ "Mo'ko ijokonory tywo'se man. Tyka man: 'Jopoto, apyratary tu'ponaka ainatonemboto amy sikapyi.' ¹⁹ I'wa enapa mo'ko Jopoto tyka man: 'Amoro, ainatone aitopo undymanen me kyja.'

²⁰ "Irombo mo'ko ipokorono terapa tywo'se man. Tyka man: 'Jopoto, ero apyratary. Amy kamisa ta sunemyi. ²¹ Tanarike waty we'i apoko, tokone awonery ke. Anyry'torymbo manunja. Anipomy'torymbo mipo'sa.'

²² "Irombo ijopotory tyka man: 'Aseke ajauranyombo ro yja'wan me ajypojan, yja'wanyombo 'ne roten pyitonano. Tokone ywonery muku'sakon. Ynyry'torymbo anunen me ywairy muku'sakon. Ynipomy'torymbo po'nen me ywairy muku'sakon. ²³ O'tono'me ko iro ke moro ypyratary anyry'pa me'i moro pyrata kura'matopo auto taka? Ijako ywopy'po mero, aije rapa wytory moro iwe'mekatopo maro ro.'

²⁴ "Irombo mo'karon tokosanokon 'wa tyka man: 'Moro pyrata ipinatoko ainary wyino. Yko mo'ko ekosa ainatone-kari'na amu'nymbo man inoro ainaka.' ²⁵ Irombo tyka mandon i'wa: 'Jopoto, ainatone-kari'na terapa ekosa man.' ²⁶ Mo'ko jopoto te tyka man: 'Wykaje o'waine, pa'poro mo'ko totyken 'wa otykon yta'ton. Mo'ko otypyn wyino otyrykonymb

pinata'ton. ²⁷ Mo'karon yjenono'namon te, mo'karon tyjopotorykon me y'se'non ene'toko ijaro 'wa. Irombo ynenery me ro iwotoko!' ”

Jesus wo'myry Jerusalem taka

²⁸ Moro wara taurana'ma'po mero, tynemeparykon uwapo tywonukuru a'mo'po rapa i'wa Jerusalem 'wa.

²⁹ Irombo morokon aito'kon Betfage, Betania 'wa, moro oleif paty tatynen wypy 'wa tytunda'po mero, oko amykon tynemeparykon apojoma'san i'wa. ³⁰ Ika'po i'waine: “Moro ajuwaponokon aitopo'membo 'wa i'tandoko. Awo'myrykon akono mero amy parito'membo my'po mepota'ton. Tywe'i'po poro mo'ko parito'membo amy kari'na anaro'pa noro man tynga'nary tu'po. Imbokatoke me. Irombo ene'toko me ijaro 'wa.

³¹ Irombo amy kari'na woturupo'poto o'waine: ‘O'tono'me ko mimbokaton?’ kaitoko me i'wa: ‘Mo'ko Jopoto i'se man.’ ”

³² Irombo tyto'san mero, mo'karon oko in-apojoma'san 'wa Jesus wyka'po wara ro oty epory'po. ³³ Mo'ko parito'membo ymbokary jako ro i'waine, mo'karon aporenjan wyka'san i'waine: “O'tono'me ko mo'ko parito'membo mimbokaton?” ³⁴ Irombo ika'san: “Mo'ko Jopoto i'se man.”

³⁵ Irombo aro'po i'waine Jesus 'wa. Tynoponykon yry'san i'waine mo'ko parito'membo tu'ponaka. Jesus andy'mopo'po i'waine itu'ponaka. ³⁶ Itory jako ro tynoponykon apika'san i'waine oma rary me. ³⁷ Tyse waty

terapa Jerusalem wyino iwe'i'po mero, moro oleif paty wypy wo'pemary po, pa'poro mo'karon inemeparykon apyimy 'wa tawa'pore imero mo'ja Tamusi ety awonga'po pa'poro morokon tynene'san ipori'tory poko. ³⁸ Ika'san: “Mo'ko Tamusi ety ta o'toto Jopoto nainen pa'poro kurano maro. Sara'me aino kapu ta nainen. Mo'ko Tamusi ety imero kawo nainen kapu ta.”

³⁹ Irombo mo'karon ata'nanopy'san ra'nanokon Farise amykon wyka'san I'wa: “Ameapanen, mo'karon anemeparykon e'mako!”

⁴⁰ Irombo ejuku'san i'wa: “Wykaje o'waine, mojan yity'na'sando, morokon topu terapia kyniko'tapo'ta'ton!”

⁴¹ Irombo tyse waty iwe'i'po moro Jerusalem wyino. Ene'po mero, amo'po i'wa. ⁴² Ika'po: “Oty 'wa moro sara'me aino enepyry ukutyry manombo rypo man o'wa enapa ero kurita. Moro ajenuru te enery upijan. ⁴³ Amykon kurita irombo mo'karon ajenono'namon aja'koto'mata'ton. Aju'menda'ton. Wararo ajaky'kata'ton. ⁴⁴ Ajami'ta'ton pa'poro otanokon o'makon maro. Oko paio topu anino'pa ota kynaita'ton asetu'po, moro Tamusi 'wa ajetawary anukuty'pa awe'i'po ke.”

Jesus 'wa tyjummy auty korokary

⁴⁵ Irombo moro Tamusi auty 'wa tytunda'po mero, mo'karon otykon ekaramanamon momary a'mo'po i'wa. ⁴⁶ Ika'po i'waine: “Tymero man: ‘Yjauty kynaitan kari'na we'pimatopo me.’

O'waine te amy tymonakamon autary me terapa tyje man.”

⁴⁷ Irombo kurita wararo kynemepatokon moro Tamusi auty ta. Mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon, mo'karon jopotokon enapa iwory 'se kynatokon. ⁴⁸ Amy oma anepory'pa te kynatokon, pa'poro kari'na wairy ke auran etary 'se imero.

20

Noky 'wa pori'tonano yry Jesus 'wa

¹ Irombo amy kurita mo'karon kari'na emepary jako Jesus 'wa moro Tamusi auty ta, moro iru'pyn oka ekarityry jako i'wa enapa, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon, mo'karon uwapoto'san enapa wopy'san i'wa. ² Irombo ika'san I'wa: “Na'na 'wa ekari'ko, noky 'wa erokon otykon ka'pory o'wa, noky 'wa pai erokon otykon kapyry yry'po ajainaka?”

³ Irombo ejuku'san i'wa: “Awu enapa amy oty poko waturupoja o'waine. Ekari'toko 'nare y'wa. ⁴ Moro Johanes 'wa kari'na etyka'po, Tamusi nisanory moro tywaije nan? Kari'na nisanory te ka'tu?” ⁵ Irombo ero wara ase'wa iworupa'san: “Kyka'sando: ‘Tamusi nisanory moro tywaije man,’ kyngatan: ‘O'tono'me ko iro ke Johanes anamyika'pa maiton?’ ⁶ Kyka'sando te: ‘Kari'na nisanory moro tywaije man’, pa'poro mo'karon

kari'na topu ke kywota'ton. Amy Tamusi auran uku'ponen me irombo Johanes we'i'po amyika-ton.”

⁷ Irombo Jesus ejuku'po i'waine: “Anukuty'pa na'na man ojembo moro kari'na etyka'po wairy.”

⁸ Irombo Jesus wyka'po iwaine: “Awu enapa iro ke anekarity'pa waitake o'waine, noky 'wa erokon otykon kapyry yry'po yjainaka.”

Mo'karon maina pokonokon

⁹ Irombo mo'karon ata'nanopy'san 'wa ero onumengatopo auranano ekarityry a'mo'po i'wa: “Amy wokyry 'wa amy maina ta winu me tykapymy wonatopo typonje man. Irombo tapema me amykon tapojoma i'wa mandon, moro maina eneto'me i'waine. Morombo wyino amy tyseno aitopo 'wa sirikokon poko amanje tyto man. ¹⁰ Irombo moro wonatopo epery we'i'po mero, amy typyitory tomo'se i'wa man mo'karon maina pokonokon 'wa, moro wonatopo epery amy aije. Mo'karon maina pokonokon 'wa te tywo'ma man. Irombo ainary'pa tomo'se rapa i'waine man.

¹¹ “Irombo mo'ko jopoto 'wa amy rapa typyitory tomo'se man. Mo'ko enapa i'waine tywo'ma man. Mene typy'i'topo i'waine man. Irombo ainary'pa tomo'se rapa i'waine man.

¹² “Irombo amy rapa tomo'se i'wa man ijoruwanyry typyitory me. Mo'ko enapa te mene imero tymyngapo'se i'waine man. Irombo toma i'waine man moro maina wyino.

13 “Irombo mo'ko maina aporemy tyka man: ‘O'to ko waitan? Mo'ko ynipyary ymuru semo'take. Mo'ko nendota'ton pai.’

14 “Iwopyry ene'po mero te, mo'karon maina pokonokon tyworupa mandon ase'wa. Tyka mandon: ‘Mo'se ro mo'ko tyjummy otyrykonyombo apyinen man mo'se man. Kysiwosen, moro inapyiry manombo waito'me kotyrykon me.’ 15 Irombo moro maina wyino toma i'waine man. Tywo i'waine man.

“O'to ko iro ke mo'ko maina aporemy mo'karon maina pokonokon ytan? 16 Iwoine kynotan. Irombo moro maina ytan amykon 'wa terapa.”

“Moro eta'po mero mo'karon kari'na wyka'san: “Uwa paio!” 17 Jesus wo'poty'po i'waine. Irombo ika'po: “O'to ko iro ke ero imero'po tauro'po nan: “Moro auto amynamon nema'pombo topu 'ne ro moro auto pori'tomanen me tywaije man.”

18 “Pa'poro moro topu poko atamiromo'katoto ambaikata'ton. Mo'ko itu'ponaka kynomatan inoro ami'tan.”

Moro aitopo undymary epety

19 Typokoine moro onumengatopo auranano ekarity'po ke i'wa, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon enapa wonumenga'san rypo apyiry poko. Mo'karon pyimano kari'na nendojatokon te. 20 Amy iru'pyn oma upiry ta ty'waine, amykon emoky'san i'waine maname o'po'se. Tamamboramon wara mo'karon emoky'san

wosenepory kynakon, auranyombo poko ro rypo Jesus apyito'me ty'waine, yto'me ty'waine mo'ko Rome wyino opy'po jopoto ainaka.

²¹ Irombo iwoturupo'san Jesus 'wa: “Ameapanen, iru'pa o'wa kari'na erupary, emepary uku'san na'na. Asewara imero kari'na menaje. Iporo moro Tamusi emary poko memepaje. ²² Iru'pa nan iro ke na'na 'wa mo'ko Rome pono jopoto nundymary epemary? Na'na nepematan? Uwa ka'tu?”

²³ Jesus 'wa te tu'kuru ukuty'po i'waine. Irombo ika'po i'waine: ²⁴ “Amy amu'nymbo pyrata ene'ko y'wa sene'se me. Noky upu'po ko tu'ku nan ipoko? Noky ety ko tymero nan ipoko?” Irombo ika'san: “Mo'ko Rome pono jopoto.” ²⁵ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Mo'ko Rome pono jopoto 'wa iro ke moro otyry ytoko. Mo'ko Tamusi otyry te ytoko Tamusi 'wa.”

²⁶ Irombo auran poko apyiry upi'po i'waine mo'karon kari'na nenery me. Moro auran 'wa tanumengaporykon ta anejuku'pa i'wei'san.

Mo'karon iromby'san wyino rapa awono

²⁷ Irombo amykon moro iromby'san wyino rapa awono anamyika'non Saduse wopy'san I'wa amy oty poko aturupo. Ika'san: ²⁸ “Ameapanen, Moses 'wa tymero man ky'wanokon me:

“I'me'ma tpyty a'ta amy kari'na yryi romby'poto, mo'ko ipiryombo 'wa terapa mo'ko ipytymbo apyiry man. Irombo mo'ko tyryi 'mi ekataka pitani kapyry i'wa man.”

29 “Oko-to'ima amykon asepiryjan kynatokon. Irombo mo'ko koromono typyta man. I'me'ma te tyromo'se man. 30 Irombo ipokorono 'wa terapa ipytymbo tapyije man. 31 Irombo mo'ko ijoruwanykon 'wa enapa. Iwara pa'poro oko-to'imanombo mero i'me'ma tyromo'se mandon. 32 Morombo wyino mo'ko worryi enapa tyromo'se man. 33 Mo'karon iromby'san wyino awomyrykon jako rapa, nokypan pyty me ko mo'ko worryi naitan? Mo'karon oko-to'ima asepiryjan pyty me waty tywajjembo me nan?”

34 Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Mo'karon eronono tu'ponokon kari'na kynipytaton, tyworyjatonon yinombaton. 35 Moro aireno nono tu'po te mo'karon iromby'san wyino awondo'ko'me iru'pa epyry'san ipyta'pa mandon, inomba'pa mandon. 36 Tyrombyrykon upijaton noro enapa. Kapu tanokon apojonano wara irombo mandon. Iromby'san wyino tawomy'san ke, Tamusi y'makon me mandon.

37 “Moses enapa mo'karon iromby'san awomyry man uku'pojan moro paremuru po. Moro po kynganon:

“mo'ko Jopoto, mo'ko Abraham tamusiry, mo'ko Isak tamusiry, mo'ko Jakob tamusiry enapa.”

38 “Iromby'san tamusiry kapyn mo'ko man. Nuronokon tamusiry te mo'ko man. I'wa pa'poro kari'na nuro mandon.”

39 Irombo ejuku'po amykon Tamusi kareтары uku'namon 'wa: “Amepanen, iporo ro mykaje.”

⁴⁰ Irombo mo'karon Saduse we'i'san tanarike amy noro oty poko tywoturuporykon poko i'wa.

Mo'ko David parymbo

⁴¹ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “One wara 'ne ko mo'ko Mesias ekari'saton David parymbo me? ⁴² Aseke mo'ko David tykambo me man moro ware kareтары ta:

“Tamusi nykai mo'ko Yjopotory 'wa: ‘Yjapo'tun wyino atandy'moko, ⁴³ mo'karon ajenono'namon yry 'wa ro y'wa apupuru apo'ny me.’ ”

⁴⁴ “Aseke ro David mo'ko kari'na ejatojan Jopoto me. One wara ko iro ke David parymbo me rapa mo'ko kari'na nan?”

Mo'karon Tamusi kareтары uku'namon emery

⁴⁵ Pa'poro mo'karon ata'nanopy'san netary me ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa:

⁴⁶ “Tuwaro aitoko mo'karon waino pangon Tamusi kareтары uku'namon pona. Apokupeine man masi'pyngon wo'mynano ta itopotyrykon, otykon ekaramato'kon po ewa'marykon, uwapo iwotandy'morykon morokon Simosu wota'nano'to'kon auto ta, ta'sakarykon ko'po iru'pyn me tapo'ne iwendamerykon. ⁴⁷ Mo'karon inongepy'san otyke'katon. Iru'pa tywairykon ekano'toko'me kari'na 'wa, Tamusi 'wa akore'pe imero kynauranaton. Moro ipokoine tymy a'wembono auranano te awosin pe 'ne ka'tu rapa kynaitan.”

20:41 Mateus 22:41-46, Markus 12:35-37

20:42 Ware 110:1

20:45 Mateus 23:5-14, Markus 12:38-40

21

Mo'ko omi tano inongepy'po nyry

¹ Irombo mo'karon typyratakamon 'wa pyrata yry ene'po i'wa moro Tamusi 'wa tymy pyrata je'ny taka. ² Amy omi ta aitoto inongepy'po 'wa enapa oko tyka'miramon pyrata'makon yry ene'po i'wa itaka. ³ Irombo ika'po: “Ita'ro pore, mo'se omi tano inongepy'po pa'poro mo'karon amykon terapa ko'po nyryi. ⁴ Pa'poro mo'karon poto me pyrata ynamonymbo ekosa pyrata kynotakamanon. Moro yton ro. Mo'se worryi ko'wu omi ta man. Ise'me pa'poro typyratarymbo yryi, pa'poro tarepary epety manombo.”

Jesus auranary irokonymbo ro otykon poko

⁵ Irombo amykonymbbo kynorupatokon moro Tamusi auty kura'ma'po poko kurangon topu ke, mo'karon kari'na nyry'san kurangon otykon ke enapa. Irombo Jesus wyka'po: ⁶ “Pa'poro morokon anenerykon otykon tororokata'ton amy jako. Oko paio topu anino'pa kynaita'ton asetu'po.”

⁷ Irombo iwoturupo'san i'wa: “Na'na emepanen, one wara a'ta ko iro ke morokon otykon naitan? Otypan oty poko ko moro one wara a'ta pa'poro erokon otykon wo'kapyry man uku'tan na'na?” ⁸ Irombo Jesus wyka'po: “Tuwaro aitoko awomu'maporykon pona. Pyime yjety a'kuta'ton. Amykon kyngata'ton: ‘Inoro ro awu wa.’ Amykon terapa kyngata'ton: ‘Eromembo roten kynaitan.’ Iwena'san ta kytoton.

⁹ “Irombo warinu ekary etary jako o'waine, o'wo'mano ekary etary jako o'waine, kytety'katon. Morokon otykon wo'kapyry na'sen man. O'win wytory te i'matyry kapyn moro kynaitan.”

¹⁰ Irombo ika'po i'waine: “Kari'na ase'wa warinu ka'ta'ton. Potonon aito'kon ase'wa kyno'wota'ton. ¹¹ Potonon tytyty kyno'tan. Aito'kon po kumyno kynaitan, anyky kynota'kutan. Anarinon otykon kyno'ka'tan. Potonon otykon enapa kynosenepotan kapu rary poko. ¹² Pa'poro morokon wairy uwaporo te, ajapyita'ton. Awetoine kyndopo'ta'ton. Tyjopotorykon wota'nanopy'san po'ponaka ajarota'ton ajemendoto'ko'me. Ajaru'kata'ton yja'wangan kari'na aru'katopo taka. Potonon jopotokon po'ponaka, poto 'su jopoto y'petakongan po'ponaka enapa ajarota'ton yjety upu'po me. ¹³ Moro jako ro moro anamyikarykon mekari'ta'ton. ¹⁴ Kytesykaton moro one wara awosaijomarykon man poko moro ajemendorykon man uwaporo. ¹⁵ Awu ro oty suku'potake o'waine, iru'pyn me ajauranato'ko'me. Ajaurangon ejukuru upita'ton mo'karon ajenono'namon. O'to tywairykon upita'ton.

¹⁶ “Irombo ajumy, asano, apiryjan, ajomorykon, aja'sakarykon ro rypo ajekaramata'ton. Amykon ara'nanokon wopota'ton enapa. ¹⁷ Pa'poro kari'na ajenono'ta'ton yjety upu'po me. ¹⁸ O'win amy ajunsety paio te utapy'pa kynaitan. ¹⁹ Moro aweja'nakarykon ke amano mepota'ton.

²⁰ “Warinu pokonokon apyimykon 'wa Jerusalem u'memyry enery mero te o'waine, uku'toko me moro utapyry wairy tyse waty terapa. ²¹ Oro moro jako ro mo'karon Judea tanokon netuwarikasen morokon wypy 'wa. Mo'karon Jerusalem ta aitonon wytory man kurandonaka. Mo'karon maina ta aitonon wairy man Jerusalem taka rapa o'my'pa. ²² Moro jako ro Tamusi mo'karon kari'na yja'wanykonyombo ramatan itu'ponakaine ro rapa, pa'poro morokon imero'san wo'ka'to'me. ²³ Mo'karon mynotonon 'wa, mo'karon onema'senangon 'wa enapa je'tun pe pore oty kynaitan moro jako. Awosin pangon otykon kari'na epota'ton ero nono tu'po. Tamusi erekuru kynota'tan itu'ponakaine. ²⁴ Moro supara ke pyime moro ponokon y'ma'kata'ton mo'karon Simosu me e'i'non. Pyime enapa kynarota'ton pa'poro wara ro ero nono tu'po. Moro Jerusalem uta'mita'ton, moro tamaporykon man kurita 'wa ro.

²⁵ “Weju poko, nuno poko, siriko poko potonon oty enepotan kapu. Ero nono tu'po moro parana wetururukary mory mo'karon kari'na ytan o'to tywairykon man anukuty'pa. ²⁶ Morokon nono tu'ponaka o'tonon otykon poko iwety'karykon kyniwota'ton. Morokon kapu tanokon pori'tonano irombo kynesakamapo'tan. ²⁷ Moro jako ro mo'ko kari'na ymuru wopyry eneta'ton kapurutu ta, pori'tonano maro imero, kurano me imero.

21:22 Hosea 9:7 **21:25** Mateus 24:29-35, Markus 13:24-31

21:25 Jesaja 13:10, Ezechiël 32:7, Joel 2:31, Jesus nenepo'po 6:12-13 **21:27** Daniel 7:13, Jesus nenepo'po 1:7

²⁸ “Morokon otykon wo'kapyry wota'mory jako, ajawondoko. Ajupu'san awongatoko. Eromembo roten moro ata'karykano wyino mo'kata'ton.”

²⁹ “Irombo Jesus 'wa amy onumengatopo auranano ekarity'po: “Moro oroi 'wa o'po'toko, pa'poro morokon amykon terapa wewe 'wa enapa. ³⁰ Arynary enery mero o'waine, senge terapa moro poto 'su iromy wairy muku'saton. ³¹ Iwara enapa senge moro Tamusi nundymary wairy uku'toko, morokon otykon wo'kapyry enery mero o'waine. ³² Ita'ro pore, mo'karon eromenokon kari'na i'maty'ma'pa kynaita'ton, pa'poro otykon wo'kapyry uwaporo. ³³ Kapu, nono kynuta'tan. Moro yjauranyombo te utapy'pa kynaitan.

³⁴ “Tuwaro koro aitoko moro awonumengarykon any'mary pona moro kari'na u'werendy'konen tanymy 'wa, moro amano poko esykano 'wa pai. Aseke irombo moro kurita typo roten ajepota'ton ³⁵ amy ajenando'kon wara. Moro kurita irombo pa'poro ero nono tu'ponokon kari'na epotan. ³⁶ Tuwaro roten te aitoko. Tamusi 'wa aturupotoko awepori'tomato'ko'me pa'poro morokon kynoka'tan irokon otykon wyino awotunendo'ko'me, mo'ko kari'na ymuru po'ponaka awo'to'ko'me.”

³⁷ Kurita moro Tamusi auty ta kari'na emepatopombo i'wa kynakon. Koko te kurandonaka itotopombo kynakon moro oleif paty tatyne wypy tu'ponaka. ³⁸ Kokoro 'ne pa'poro mo'karon kari'na apyimy wo'topombo kynakon I'wa auran eta moro Tamusi auty taka.

22

Jesus ekaramary Judas 'wa

¹ Morokon uwaputa'non perere ewa'mary, mo'ko 'eratonomapotopombo onory ewa'mary' me kynejatojaton iro, tyse waty terapa kynakon.

² Moro jako ro mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon maro oma upijatokon Jesus woto'me. Ekapyn ta iwory 'se kynatokon, tanarike tywairykon ke mo'karon kari'na apyimy pona.

³ Irombo mo'ko Satan wo'my'po Judas Iskariot tatynen, mo'ko o'win amy Jesus nemepary me man inoro taka. ⁴ Tyto'po mero, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi auty erangon jopotorykon enapa erupa'san Judas 'wa,

one wara Jesus yry man poko ty'wa ainakaine. ⁵ Mo'karon ewa'pota'san ro. Irombo pyrata ke epemary man poko taurangon epopo'san i'waine.

⁶ Judas 'wa enapa iru'pa epy'po. Irombo amy oma upiry a'mo'po i'wa Jesus yto'me ainakaine

mo'karon kari'na apyimy nukuty'tory me.

Mo'ko eratonomapotopombo y'mo'kary

⁷ Irombo te morokon uwaputa'non perere ewa'mary jakono koromono kurita tunda'po. Moro kurita ro mo'ko eratonomapotopombo kapara'membo wory kynakon. ⁸ Moro jako ro Jesus 'wa Petrus emoky'po Johanes maro. Ika'po i'waine: “Mo'ko eratonomapotopombo i'mo'katandoko kywotorykon me.” ⁹ Irombo

22:1 Mateus 26:1-5,14-16, Markus 14:1-2,10-11, Johanes 11:45-53

22:1 Exodus 12:1-27 **22:7** Mateus 26:17-25, Markus 14:12-21, Johanes 13:21-30

iwoturupo'san I'wa: “Oje ko na'na 'wa i'mo'kary 'se man?” ¹⁰ Ika'po i'waine: “Moro Jerusalem taka awo'my'sando, amy wokyry 'wa poty'sa ta tuna arorymbo mepota'ton. Mo'ko ro iwekenatoko me moro iwo'mytopo auto taka. ¹¹ Irombo mo'ko auto aporemy 'wa kaitoko me: ‘Mo'ko amepanen kynganon o'wa: ‘Oje ko mo'karon nemeparykon maro mo'ko kapara'membo onoto'man y'wa nan?’ ¹² Irombo kawo amy poto 'su apuru'po enepotan o'waine. Pa'poro kynakurukon man oty ita terapa man. Moro po ro mo'ko kapara'membo i'mo'katoko me.” ¹³ Irombo ito'san. Jesus wyka'po wararo ty'waine oty epyry'po i'waine. Irombo mo'ko kapara'membo y'mo'ka'po i'waine.

Mo'ko kapara'membo onory

¹⁴ Irombo mo'ko eratonapopotombo onory mero, tari'po Jesus we'i'po mo'karon apojoma'san maro tywendameto'me. ¹⁵ Irombo ika'po i'waine: “Mo'se eratonapopotombo onory 'se imero we'i amaroine, moro ywota'karykary man uwaporo! ¹⁶ Wykaje irombo o'waine, mo'ko eratonapopotombo anono'pa rapa waitake ewa'mary uwaporo moro Tamusi nundymary ta.” ¹⁷ Irombo amy sapera apo'i'po i'wa. Tamusi ety awonga'po mero, ika'po: “Ero apyitoko. A'si pai 'ko enytoko. ¹⁸ Wykaje irombo o'waine, erombo wyino winu anenyry'pa noro waitake moro Tamusi nundymary wopyry 'wa ro.”

¹⁹ Irombo mero amy perere anumy'po i'wa. Tamusi ety awonga'po mero ipoko, i'sakapoty'po

i'wa. Irombo ekamy'po i'wa i'waine. Ika'po: “Yja'mun ero man. O'wanokon me ro syja. Ero wara aitoko me, ypoko awetuwaro'mato'ko'me rapa.”

²⁰ Iwara enapa moro endameno pa'po me moro sapera anumy'po i'wa. Ika'po: “Ero sapera moro Tamusi wykatopombo yjan rapa asery me. Ikatopombo pori'tomanen me ro ymynuru kyne'kanjan, ajupu'san me.

²¹ “Mo'ko yjekaramanen man te 'kuru erome kynendamejan ymaro. ²² Kyny'tan ro mo'ko kari'na ymuru, Tamusi 'wa yry'po wararo. Mo'ko ekaramanenymbo te janon kynotamotan imero.”

²³ Irombo ase'wa iworupa'san nokypan 'wa moro oty kapyry man poko.

Jesus 'wa tynemeparykon ururu

²⁴ Taurangon ejuku'san enapa i'waine nokypan wairy poko poto me 'ne tyra'naine. ²⁵ Jesus wyka'po te i'waine: “Mo'karon potonon jopotokon mo'karon typyitorykon yjaton tytomosirykon me. Mo'karon aijopotoma'san kynojatopojaton ta'sakarykon epano'namon me.

²⁶ Amyjaron te, moro wara awairykon kapyn man. Ara'naine mo'ko uwapotombo wairy man amy meseku wara. Ara'naine mo'ko jopoto wairy man amy pyitonano wara. ²⁷ Nokypan ko poto me 'ne nan? Mo'ko endametoto? Mo'ko upanen te ka'tu? Mo'ko endametoto kapyn? Awu te ara'naine amy pyitonano wara wa. ²⁸ Amyjaron te mo'ja

22:20 Jeremia 31:31-34 **22:21** Ware 41:9 **22:24** Mateus 18:1, Markus 9:34, Lukas 9:46 **22:25** Mateus 20:25-27, Markus 10:42-44 **22:26** Mateus 23:11, Markus 9:35 **22:27** Johanes 13:12-15

ro maiton yjekosa pa'poro yju'kuto'kon ta. ²⁹ Iro ke ro awu anundymarykon man syja o'waine, yjummy 'wa yry'po wara enapa y'wa. ³⁰ Poto 'su jopoto me ywe'i'poto, ymaro mendameta'ton ywendametopo po. Matandy'mota'ton jopoto apo'nykon tu'po. Mo'karon ainapatoro itu'ponaka oko Israel y'makon pajanyumbo poko a'wembono auranano myta'ton.

³¹ “Simon, Simon, epanamako te! Mo'ko Satan awonumengarykon u'kuru 'se imero ne'i. ³² Awu te Tamusi 'wa waturupoi, o'wa Tamusi amyikakepyry pona. Amoro mo'karon aja'sakarykon ipori'tomako me, Tamusi 'wa awotu'ma'poto rapa.” ³³ Irombo Petrus wyka'po I'wa: “Jopoto, amaro ro yja'wangan kari'na aru'katopo taka ywytory taro wa. Amaro ro yrombyry taro enapa wa.” ³⁴ Jesus wyka'po te: “Wykaje o'wa, Petrus: ero koko noro korotoko ko'tary uwaporo, oruwamboto yjukuty'pa awairy mekari'take.”

³⁵ Irombo ika'po tynemeparykon 'wa: “Ipyrata'pa, otyje'ny'ma, isapato'pa ajemoky'sando y'wa moro iru'pyn auranano ekari'se, matupiton amy oty poko?” Irombo ika'san: “Uwa.” ³⁶ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Erome te tpyratable amy a'ta, tpyratary aron tymaro. Iwara enapa totyje'nyne amy a'ta, totyry je'ny aron. Isupara'pa amy a'ta, tywo'mymbo ekaraman amy epeka'to'me. ³⁷ Ero wara irombo wykaje o'waine: tymero man: ‘Yja'wan oty

22:30 Mateus 19:28 **22:31** Mateus 26:31-35, Markus 14:27-31, Johanes 13:36-38 **22:35** Mateus 10:9-10, Markus 6:8-9, Lukas 9:3, 10:4

ka'namonymbo maro tu'ku man'. Moro ro kynoka'tan ymaro.” ³⁸ Irombo ika'san: “Jopoto, erokon amykon oko supara.” Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Iporo terapa man!”

Moro oleif paty wypy tu'po

³⁹ Irombo Jesus wyto'po Jerusalem wyino kuranonaka. Tamery mero moro oleif paty wypy 'wa ito'po. Mo'karon inemeparykon wyto'san iwena'po ta. ⁴⁰ Irombo moro 'wa tytunda'po mero, mo'karon tynemeparykon 'wa ika'po: “Tamusi 'wa ajauranatoko aju'kurukon pona.”

⁴¹ Irombo iwyinoine iwomima'po, a'si 'ko tyse. Iwokunama'po. Tamusi 'wa aurana'po: ⁴² “Papa, ero je'tun pan sapera 'wa kuwaporimakapoko. Ynisanory kapyn te no'ka'nen. Anisanory te.” ⁴³ Irombo amy kapu tano apojonano wosenepo'po i'wa ipori'tomato'me.* ⁴⁴ Irombo amy poto 'su anari 'wa imero apo'i'po. Pari'pe 'ne ka'tu rapa Tamusi 'wa aurana'po. Mynu wara moro eramukuru wo'paikapoty'po nono tu'ponaka.

⁴⁵ Tamusi 'wa taurana'ma'po mero, awomy'po. Mo'karon tynemeparykon 'wa ito'po. Kata'mato iwairykon 'wa tyny'no'se epory'san i'wa. ⁴⁶ Irombo ika'po i'waine: “O'tono'me ko mo'ny'saton? Ajawondoko! Tamusi 'wa ajauranatoko aju'kurukon pona.”

Jesus apyiry

22:37 Jesaja 53:12 **22:39** Mateus 26:36-46, Markus 14:32-42 * **22:43** Amykon moro Lukas 22:43-44 animero'pa tywaije mandon.

⁴⁷ Moro Jesus auranary jako noro, amy kari'na apyimy wopy'po. Mo'ko o'win amy Jesus nemepary Judas tatynen uwapoine kynakon. Jesus 'wa iwopy'po, iposima. ⁴⁸ Jesus wyka'po te i'wa: “Judas, iposimary ke mo'ko kari'na ymuru mekaramanon?”

⁴⁹ Irombo otypan oty wo'kapyry man ene'po mero mo'karon Jesus ekosanokon wyka'san i'wa: “Jopoto! Nipakotota'ton na'na supara ke?” ⁵⁰ Irombo o'win amy Jesus ekosano 'wa mo'ko Tamusi pokonokon jopotory pytory panaka'po apo'tun wyino. ⁵¹ Irombo Jesus wyka'po: “Ajaike'toko!” Irombo mero mo'ko wokyry panary apyipo'po rapa i'wa. Iru'pa rapa yry'po i'wa.

⁵² Irombo mo'karon tyweto opy'san Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi auty erangon jopotorykon, mo'karon uwapoto'san 'wa ika'po: “Amy manaman apyiry 'sangon wara imero supara maro, putu maro tywo'se mandon. ⁵³ Kurita wararo ajekosaine wakon moro Tamusi auty ta. Moro jako te yjapo'i'pa maiton. Erome te Tamusi anisanorykon ka'pojaton o'waine. Erome mo'ko ewa'rummy tamamin kapyry taro man.”

Petrus enapitary

⁵⁴ Jesus apo'i'po mero, moro wyino aro'po i'waine. Mo'ko Tamusi pokonokon jopotory auty 'wa aro'po i'waine. Petrus kyniwekenatokon tyse terapa. ⁵⁵ Moro auto pyrorory apu'to'po

22:47 Mateus 26:47-56, Markus 14:43-50, Johanes 18:3-11 **22:53**
 Lukas 19:47, 21:37 **22:54** Mateus 26:57-58,69-75, Markus
 14:53-54,66-72, Johanes 18:12-18,25-27

owarira'na wa'to po'manga'po i'waine. Moro wa'to ekonda iwotandy'mo'san. Petrus wotandy'mo'po enapa ira'naine. ⁵⁶ Irombo moro wa'to aweiry ta amy amyijanano 'wa iwotandy'mo'po ene'po. Iru'pyn me imero iwo'poty'po i'wa. Irombo ika'po: “Mo'se enapa kore imaro kynakon!” ⁵⁷ Petrus wyka'po te: “Uwa, worryi! Anukuty'pa wa!” ⁵⁸ Akore'pe waty moro pa'po me amy terapa 'wa ene'po. Inoro wyka'po ro i'wa: “Amoro enapa amy a'sakarykon me mana!” Petrus wyka'po te: “Uwa paio, to!”

⁵⁹ A'si 'ko akore'pe moro pa'po me amy terapa wyka'po imero: “Mo'ko enapa kore imaro kynakon, ran! Galilea pono enapa mo'ko man.” ⁶⁰ Petrus 'wa te ejuku'po: “O'to awykary anukuty'pa wa, se!” Irombo te moro auranary jako noro, amy korotoko ko'ta'po. ⁶¹ Irombo Jesus wotu'ma'po. Petrus 'wa iwo'poty'po. Moro tywosenerykon akono mero Petrus wetuwaro'ma'po rapa moro Jesus auranymbo poko: “Ero koko moro korotoko ko'tary uwaporo, oruwamboto yjukuty'pa awairy mekari'take.” ⁶² Irombo iwepa'ka'po kurandonaka. Je'tun pe imero iwotamo'po.

Jesus arory mo'karon Simosu jopotorykon po'ponaka

⁶³ Mo'karon apyinamon wosaijamba'san te Jesus poko. Mene iwo'po i'waine. ⁶⁴ Irombo kamisa ke embatapu'to'po mero ty'waine, iwoturupo'san i'wa: “Tamusi auran uku'ponen! Ekari'ko noky

'wa awo'po!" ⁶⁵ Pyime noro je'tun pe o'to ika'san i'wa.

⁶⁶ Irombo koro'po, emamy'po mero, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon wota'nanopy'san mo'karon Tamusi kareтары uku'namon maro. Jesus ene'po'po i'waine typ'o'ponakaine. ⁶⁷ Ika'san i'wa: "Mo'ko Mesias me aja'ta, ekari'ko na'na 'wa." Jesus wyka'po te i'waine: "Ekarity'poto ro rypo y'wa, yjamyika'pa maita'ton. ⁶⁸ Ywoturupo'poto ro rypo o'waine amy oty poko, yjejuku'pa maita'ton. ⁶⁹ Erome ro mo'ko kari'na ymuru tandy'po kynaitan mo'ko pari'pyn Tamusi apo'tun wyino." ⁷⁰ Irombo pa'poro iwoturupo'san Jesus 'wa: "Tamusi ymuru iro ke amoro man?" Irombo Jesus 'wa ejuku'san: "Aseke ro mykaton inoro me ywairy." ⁷¹ Irombo ika'san: "O'tono'me ko emendonen me amy kysupijaton noro? Aseke ro kore indary wyino emendoto'man kysetatn, ran!"

23

Jesus arory Pilatus po'ponaka

¹ Irombo pa'poro mo'karon Simosu jopotorykon apyimy awomy'po. Jesus aro'po i'waine Pilatus po'ponaka. ² Emendory a'mo'po iwaine. Ika'san: "Mo'se epyryi na'na pa'poro Simosu wonumen-gary any'manen me. Mo'ko Rome pono jopoto anepemapo'pa man pyrata ke, moro aitopo undy-mary epety me. Mesias me kynokari'san, Poto 'su Jopoto me."

22:66 Mateus 26:59-66, Markus 14:55-64, Johanes 18:19-24 **23:1**
Mateus 27:1-2,11-14, Markus 15:1-5, Johanes 18:28-38

³ Irombo Pilatus woturupo'po i'wa: “Mo'karon Simosu Jopotory amoro man?” Irombo Jesus 'wa ejuku'po: “Aseke ro moro wara mykaje.” ⁴ Irombo Pilatus wyka'po mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon 'wa, mo'karon kari'na apyimykon 'wa enapa: “Amy pairo oty anepory'pa wa mo'se wokyry u'ta.” ⁵ Aikepy'pa te iwe'i'san tykarykon poko: “Emeparykon ta mo'karon kari'na apokumanon pa'poro Judea ta. Galilea wyino ro kari'na apokumary tane'se i'wa man ijaro 'wa.” ⁶ Moro eta'po mero, Pilatus woturupo'po i'waine: “Galilea pono mo'se nan?” ⁷ Amy Herodes nundymary tano me mo'ko Jesus wairy ukuty'po mero, aropo'po i'wa Herodes 'wa. Inoro ro moro jako 'ne Jerusalem po kynakon.

Jesus arory Herodes po'ponaka

⁸ Jesus enery 'wa Herodes ewa'poro'po imero. Penaro terapa enery 'se kynakon, ekary eta'po ke ty'wa. Amy Jesus nenepory kapu wyinono oty enery po kyno'po'sakon. ⁹ A'si 'ko akore'pe otykon poko Herodes woturupo'po Jesus 'wa. Anejuku'pa pairo te iwe'i'po. ¹⁰ Ijako ro mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon enapa mene kynemendojatokon. ¹¹ Irombo Herodes 'wa enu'kary a'mo'po mo'karon warinu pokonokon maro. Iwosaijamba'san ipoko. Iwo'myndopo'po i'wa amy typtotyren wo'mynano ke. Moro wara ro aropo'po rapa i'wa mo'ko Pilatus 'wa. ¹² Moro kurita ro Herodes we'i'po Pilatus maro asakono me. Moro uwaporo iwaijenono'to'konymbokynakon.

Jesus arory Pilatus po'ponaka rapa

¹³ Irombo mo'ko Pilatus 'wa ro mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon ko'ma'san, mo'karon amykon terapa Simosu jopotorykon ko'ma'san enapa mo'karon kari'na apyimy maro. Ika'po i'waine: ¹⁴ “Mo'se wokyry mene'ton y'wa kari'na erupo'toma'san poko emendory ta. Ajembataine ro iru'pyn me simengai. Emendory se'me o'waine, otyambo ro anepory'pa we'i u'ta. ¹⁵ Herodes enapa amy paio oty anepory'pa tywaije man u'ta. Ijaro 'wa rapa irombo tane'po i'wa man. Otyambo ro anikapy'pa kore mo'se wokyry tywaije na iwopoto'me y'wa.

¹⁶ Iro ke ro sinondatake, ipoky'ma'po mero.”

¹⁷ * ¹⁸ Pa'poro te mo'karon kari'na apyimy ko'ta'po: “Uwa, mo'se uta'kako imero! Barabas te inondako na'na 'wa!” ¹⁹ Mo'ko Barabas ro moro jako moro yja'wangan kari'na aru'katopo taka toma kynakon. O'win amy kari'na irombo tywo i'wa kynakon moro Jerusalem po iwe'kurukon jako mo'karon tupi'nonakaine tynamonymbo momary poko. ²⁰ Pilatus 'wa te Jesus nondary 'se tywairy ekarity'po rapa. ²¹ Mo'karon ko'tapoty'san te: “Ipokary man! Wakapu poko ipokary man!” ²² Irombo te Pilatus wyka'po ijoruwanory ta: “Otypan yja'wan oty kapyi 'ne ko iro ke? U'ta otyambo ro anepory'pa we'i, iwopoto'me y'wa. Iro ke ro sinondatake, ipoky'ma'po mero.” ²³ Aikepy'pa te mo'karon

23:13 Mateus 27:15-26, Markus 15:6-15, Johanes 18:39-19:16

* **23:17** Amykon 'wa ero po tymero man: Amy oty ewamary wararo te moro yja'wangan kari'na aru'katopo wyino o'win amy kari'na nondatopombo i'wa kynakon.

kari'na kyniko'tapo'satokon wakapu poko ipokato'me. Iko'tykon 'wa Pilatus y'mondo'po.

²⁴ Irombo iwoturupoto'kon kapyry man ekarity'po Pilatus 'wa. ²⁵ Inisanorykon wararo mo'ko warinu kapyry jako o'win amy kari'na wo'po poko moro yja'wangan kari'na aru'katopo taka aru'ka'po nondapo'po i'wa. Jesus yry'po te ainakaine iwopoto'me.

Jesus arory ipokatopo 'wa

²⁶ Irombo Jesus aro'po i'waine. Oma ta amy maina wyino o'toto wokyry poro'ka'po i'waine. Amy Sirene pono Simon tatynen mo'ko kynakon. Mo'ko mota'ponaka ro moro Jesus pokatopo man wakapu yry'po i'waine, aroto'me i'wa Jesus wena'po ta.

²⁷ Poto 'su kari'na apyimy Jesus wena'po ta kyny'sakon. Pyime worryijan enapa ira'naine kynatokon. Inaron ro Jesus amojatokon ty'popurukon po'po'mary ta. ²⁸ Irombo Jesus wotu'ma'po tynga'na'po taka. Ika'po i'waine: "Jerusalem ponokon worryijan, kytotamoton ypoko. Aseke apokoine te atamotoko, o'makon poko enapa. ²⁹ Amy jako irombo kyngata'ton: 'Sara'me 'ne janon kynaita'ton mo'karon i'me'non worryijan, morokon e'meka'nonyombo uwembonanokon, morokon pitani anupa'nonyombo manatykon enapa.' ³⁰ Moro jako ro tykarykon a'mota'ton morokon wypy 'wa: 'Omatoko na'na tu'ponaka!' Morokon wypy'makon 'wa kyngata'ton: 'Na'na

unendoko!' ³¹ Ero wara moro irombypyn wewe yry jako i'waine, o'to ko iro ke moro iromby'po yta'ton?"

³² Oko yja'wangonymbo kari'na aro'san enapa i'waine, asewara imaro ipokato'ko'me.

Jesus pokary wakapu poko

³³ Irombo moro 'U'je'pombo Waitopo' tatynen 'wa tytunda'san mero Jesus poka'po i'waine wakapu poko. Mo'karon okonokon tyja'wangamon poka'san enapa i'waine, o'win amy apo'tun wyino, o'win amy apoje wyino. ³⁴ Irombo Jesus wyka'po: "Papa, ija'wanykonymbo ikako. O'to tywairykon anukuty'pa mandon." Irombo iwo'mykonymbo ekamy'san i'waine ase'wa. Nokypan 'wa otypan iwo'mymbo apyiry man uku'to'me ty'waine, tymeramon tapusikiri emapoty'san i'waine.

³⁵ Irombo mo'karon kari'na apyimy kyno'po'sakon. Mo'karon Simosu jopotorykon Jesus ety jamikatokon. Kyngatokon: "Amykon terapa tapano'se i'wa man. Aseke nopano'nen, mo'ko Tamusi nyry'po Mesias me ta'ta!"

³⁶ Mo'karon warinu pokonokon 'wa enapa ere'nopy'po. Tyjasakoren winu ke upa iwopy'san.

³⁷ Ika'san i'wa: "Mo'karon Simosu Jopotory me ro aja'ta, aseke opano'ko!" ³⁸ Epo tymero kynakon:
MO'SE MO'KARON SIMOSU JOPOTORY

³⁹ Mo'ko o'win amy ipoka'po tyja'wangen 'wa ro rypo eju'po: "Mo'ko Mesias kapyn amoro man?"

23:30 Hosea 10:8, Jesus nenepo'po 6:16

23:34 Ware 22:18

23:35 Ware 22:7

23:36 Ware 69:21

Opano'ko aseke iro ke. Irombo na'na epano'ko enapa.” ⁴⁰ Mo'ko akono 'wa te e'ma'po: “Amoro Tamusi aninendo'pa pairo man, iwara enapa awopory se'me? ⁴¹ Ky'ko te kyrombyry iru'pa man. Moro o'to kywe'i'po epety kysapyija. Mo'se te amy pairo yja'wan me o'to e'i'pa tywaije man.”

⁴² Irombo ika'po Jesus 'wa: “Jesus, ypoko on-umengako me, Poto 'su Jopoto me awe'i'poto.” ⁴³ Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Ita'ro pore, erome ro yjekosa terapa maitake Tamusi waitopo po.”

Jesus rombyry

⁴⁴ Kurita 'ne 'ne iwe'i'po mero, pa'poro wararo ewa'rumamy'po. Oruwa juru taronaka aweita'pa rypo moro weju kynakon. ⁴⁵ Moro jako ro moro Tamusi auty ta isererema'po kamisa wo'seka'po ase'ra. ⁴⁶ Jesus wyka'po mo'ja: “Papa, ajainaka yja'kary syja.” Moro wara tyka'po mero, iworemakepy'po. ⁴⁷ Moro ene'po mero ty'wa, mo'ko warinu pokonokon jopotory 'wa Tamusi ety awonga'po. Ika'po: “Iporo ro kore mo'se wokyry tamambore tywaije na!”

⁴⁸ Mo'karon oty ene opy'san kari'na apyimykon werama'san rapa tautykon 'wa, morokon otykon wo'kapyry ene'po mero ty'waine. Oma ta ty'popurukon po'po'mary aro'po i'waine.

⁴⁹ Pa'poro Jesus nukutyrykon te tyse kynopo'satokon, mo'karon Galilea wyino iwekenanamonymbo worryjan maro.

Jesus unemyry

23:44 Mateus 27:45-56, Markus 15:33-41, Johanes 19:28-30

23:45 Exodus 26:31-33 **23:46** Ware 31:5 **23:49** Lukas 8:2-3

⁵⁰⁻⁵¹ Amy Josef tatynen Simosu jopotorykon te tauran anepopo'pa tywaije kynakon mo'karon ta'sakarykon nikapyry man oty poko. Amy Judea tano Arimatea tatynen aitopo pono mo'ko kynakon, amy iru'pyn, tamamboren wokyry. Moro Tamusi nundymary wopyry po enapa kyno'po'sakon. ⁵² Inoro wyto'po ro Pilatus 'wa aturupo Jesus ekepy'po poko. ⁵³ Moro ipokatopombo wakapu wyino ika'po i'wa. Kamisa ke ijondo'po i'wa. Unemy'po i'wa amy topu atoka'po atunendopo taka. Moro taka amy unemy'pa na'sen tywaije kynakon. ⁵⁴ Moro otare'matopo kurita te kynitundakon terapa. Moro 'wano me ro mo'karon Simosu otykon ytokon iru'pa.

⁵⁵ Mo'karon Galilea wyino Jesus maro opy'san worryijan 'wa te Josef tywekena tywaije kynakon. One wara moro unendopo taka Jesus ekepy'po yry ene'po i'waine. ⁵⁶ Irombo iwerama'san rapa auto 'wa. Moro po ro typoporamon otykon ka'poty'san i'waine kari'na kyrykyrymato'kon maro. Moro otare'matopo kurita iwotare'ma'san moro ome-nano mero'po wararo.

24

Jesus awomyry

¹ Irombo moro otare'matopo kurita pa'po me, kokoro 'ne imero mo'karon worryijan wyto'san moro Jesus unendopombo 'wa morokon

23:50-51 Mateus 27:57-61, Markus 15:42-47, Johanes 19:38-42
23:56 Exodus 20:10, Deuteronomium 5:14

tynikapy'san typoporamom otykon aro. ² Moro unendopombo aputy topu epyry'po i'waine tamima terapa. ³ Irombo itaka tywo'my'san mero, mo'ko Jopoto Jesus ekepy'po anepory'pa iwe'i'san. ⁴ One wara paio moro poko tywonumengarykon upijatokon. Moro jako 'ne oko wokiryjan wosenepo'san typutyramon wo'mynano ta.

⁵ Irombo mo'karon worryijan wety'ka'san wonsuma'san. Mo'karon okonokon wokiryjan wyka'san te i'waine: “O'tono'me ko mo'ko nurono mupijaton iromby'san ra'na? ⁶ Ero po waty man! Nawomyi rapa! Onumengatoko rapa o'to ika'po poko moro Galilea po noro ta'ta, ⁷ moro tyja'wangamon kari'na ainaka mo'ko kari'na ymuru yry man poko, moro iwory man poko, moro iyoruwanory kurita awomyry man poko rapa.” ⁸ Irombo morokon aurangonymbo poko iwetuwaro'ma'san rapa.

⁹ Irombo tywerama'san mero, pa'poro morokon ekarity'san i'waine mo'karon ainapatoro itu'ponaka o'win Jesus nemeparykonymbo 'wa, pa'poro mo'karon amykon terapa 'wa enapa.

¹⁰ Ekari'namon me kynatokon mo'ko Magdala pono Maria, mo'ko Johana, mo'ko Jakobus sano Maria, mo'karon a'sakarykon worryijan enapa.

¹¹ Mo'karon apojoma'san te mo'karon worryijan 'wa typo roten oty ekarityry ekano'satokon. Anamyika'paine iwe'i'san.

¹² Mo'ko Petrus awomy'po te. Taka'ne imero ito'po moro Jesus unendopombo 'wa.

24:1 Mateus 28:1-10, Markus 16:1-8, Johanes 20:1-10 **24:6** Mateus 16:21, 17:22-23, 20:18-19, Markus 8:31, 9:31, 10:33-34, Lukas 9:22, 18:31-33

Itaka tywonsuma'po mero, inoponykonymbo roten ene'san terapa i'wa. Iwerama'po rapa. Tywonumengary aro'po i'wa.

Mo'karon Emaus 'wa ytonon

¹³ Moro kurita noro oko amykon Jesus nemeparykonymbo kyny'satokon amy Emaus tatynen aitopo'membo 'wa. Oruwa-kari'na stadion* moro aitopo man Jerusalem wyino.

¹⁴ Mo'karon ro kynorupatokon pa'poro morokon o'kapy'san poko. ¹⁵ Moro iworuparykon jako

ro, iwosauranakarykon jako, aseke Jesus wopy'po i'waine. Imaroine tytory a'mo'po i'wa. ¹⁶ Anukuty'pa te kynatokon, tanupu'to tywairykon ke. ¹⁷ Irombo ika'po i'waine: “Oty

poko ko moju'po'saton ero awytorykon ta?” Iporopy'san. Iposi'ma Jesus 'wa iwo'poty'san.

¹⁸ Irombo o'win amy Kleopas tatynen 'wa ejuku'po: “Jerusalem etawary se'me o'wa, amoro roten anukuty'pa man oty wo'kapy'po erokon kurita Jerusalem po?” ¹⁹ Ika'po i'waine: “Otypan oty?” Ika'san I'wa: “Mo'ko Nasaret

pono Jesus epory'po oty kore, ran! Tamusi auran uku'ponenymbo mo'ko kynakon. Pana'pe kynakon tamamin ta, tauran ta Tamusi embata, pa'poro mo'karon ero ponokon kari'na apyimy embata enapa. ²⁰ Mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon 'wa te, mo'karon na'na jopotorykon

'wa enapa takarama man iwopoto'me. Typokapo i'waine man wakapu poko. ²¹ Na'na te rypo moro i'wa Israel ymbokary po no'potyi. Erome te oruwa

* **24:13** Moro “Otykon ekari'topo kareta” eneko. **24:13** Markus 16:12-13

kurita terapa morokon otykon wo'kapy'san man. ²² Amykon na'na worryatonon enapa te na'na enutano'poton. Kokoro 'ne imero moro Jesus unendopombo 'wa tyto tywaije mandon. ²³ Ija'munumbo anepory'pa te tywaije mandon. Irombo no'ton rapa na'na 'wa. Amykon nuro ekari'namon kapu tanokon apojonano wosenepo'san ekari'ton enapa ty'waine. ²⁴ Irombo amykon na'na a'sakarykon nytoton moro unendopombo 'wa. Mo'karon worryijan wyka'san wararo topoje i'waine man. Jesus anene'pa te tywaije mandon.”

²⁵ Irombo ika'po i'waine: “Tu'ja'nare kore mandon! Pa'poro morokon Tamusi auran uku'ponamon wyka'san anamyikaporo'pa mandon! ²⁶ Mo'ko Mesias wota'karykary man kapyn tywaije nan, moro tykuranory taka tywo'myto'me?” ²⁷ Irombo pa'poro morokon Tamusi kareтары ta morokon typoko imero'san ekarity'san i'wa i'waine. Moses po iwota'mo'po. Irombo mo'ja ro ito'po pa'poro mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbó 'wa.

²⁸ Irombo tyse waty terapa moro itoto'kon aitopo 'wa itundaykon we'i'po. Mo'ko we'i'po amy mo'ja ro ytototo wara. ²⁹ Iwry'ka'po te i'waine itoto'me tymaroine. Ika'san: “Na'na ekosa aiko! Koine 'ne terapa man. Kyniko'manjan terapa.” Irombo imaroine ito'po ekosaine tywaito'me. ³⁰ Irombo tywotunga'san mero tywendameto'ko'me, perere anumy'po i'wa. Tamusi ety awonga'po i'wa. Moro perere y'sakapoty'po i'wa. Irombo ekamy'po i'wa i'waine. ³¹ Moro jako

'ne enuta'san. Ukuty'po rapa i'waine. Tukuty'po mero te iwonekepy'po. ³² Irombo ase'wa ika'san: “Kyturu'san waty nasinakon moro oma ta korupary jako i'wa, morokon imero'san enepory jako i'wa!”

³³ Irombo o'win wytory awomy'san. Iwerama'san Jerusalem 'wa rapa. Moro po ro mo'karon ainapatoro itu'ponaka o'win Jesus nemeparykonymbo wota'nanopy'san epy'san i'waine mo'karon ekosanokon maro. ³⁴ Mo'karon wyka'san ro mo'karon Emaus wyino opy'san 'wa: “Iporo ro mo'ko Kyjopotorykon tawonje man. Simon 'wa tywosenepo man!” ³⁵ Irombo mo'karon Emaus wyino opy'san 'wa moro oty 'wa oma ta topory'san, moro one wara moro perere y'sakapotyry jako ty'waine ukuty'po ekarity'po.

Jesus wosenepory tynemeparykonymbo 'wa

³⁶ Morokon otykon poko iworuparykon jako noro, typo roten aseke Jesus ira'naine kynakon. ³⁷ Ika'po i'waine: “Iru'pa ro rypo mandon?” Poto me iwety'ka'san. Tanarike imero iwe'i'san. Amy akatombo ja'ta ekanopy'po i'waine. ³⁸ Ika'po te i'waine: “O'tono'me ko mety'katon? O'tono'me ko moropangon onumengano mene'pojaton aturu'san taka? ³⁹ O'po'toko yjainary 'wa, ypupuru 'wa. Awu ro awu wa. Yja'mun apotoko, se, meneto'se me amy akatombo me kapyn ywairy. Amy akatombo kore ija'mu'ma man. Awu te tyja'mune wa.” ⁴⁰ Moro wara tykary akono mero morokon tainary, typupuru enepo'san i'wa

24:36 Mateus 28:9-10,16-20, Markus 16:14-18, Johanes 20:19-23, Apojoma'san 1:6-8

i'waine. ⁴¹ Ise'me te tawa'porykon ta anamyika'pa iwe'i'san. Enuta'san imero. Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Tanapymy me amy ajekosaine nan?”
⁴² Irombo amy woto kararaka'po punu'po ke upa'po i'waine. ⁴³ Apo'i'po i'wa. Inenerykon mero ono'po i'wa.

⁴⁴ Ika'po i'waine: “Ajekosaine noro yja'ta, ero wara wykan o'waine: ‘Morokon Moses kareтары ta, mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo kareтарыkon ta, moro ware kareтары ta enapa ypoko tymero man irokon wo'kapyry man.’”
⁴⁵ Irombo enutano'po'san i'wa, morokon imero'san uku'to'me i'waine. ⁴⁶ Ika'po i'waine: “Iwara tymero man mo'ko Mesias wota'karykary, moro ijuwanory kurita awomyry rapa mo'karon iromby'san wyino. ⁴⁷ Jerusalem wyino pa'poro kari'na 'wa ety ta ero oka aripapyry man tymero enapa menejaton: Tamamyrykon u'mary man mo'karon kari'na 'wa, tyja'wanykonymbo kato'me Tamusi 'wa. ⁴⁸ Erokon amyikaponamon me amyjaron mandon. ⁴⁹ Mo'ko yjummy wykatopombo semo'take otu'ponakaine. Amyjaron te aimomo'toko me Jerusalem po, ajondorykon 'wa ro kapu tano pori'tonano ke.”

⁵⁰ Irombo Jesus 'wa aro'san kurandonaka moro aitopo'membo Betania 'wa. Moro po ro tainary awonga'po i'wa kawonaka. Ikuranondo'san i'wa. ⁵¹ Moro ikuranondorykon jako noro, ito'po iwyinoine. Kapu taka awo'nuku'po. ⁵² Tywokunama'ma'san mero, Jerusalem 'wa rapa iwerama'san tawa'pore imero. ⁵³ Irombo

o'kapyn roten moro Tamusi auty ta Tamusi ety
awongary poko iwe'i'san.

Asery Tamusi kareтары
New Testament in Carib (NS:car:Carib)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carib

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Carib

car

Suriname

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Carib

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

cxl

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

b3160da0-ac2a-5756-946f-ceb4b4d56e4f